

ఆంధ్ర గ్రంథములు.

పద్య కావ్యములు.

	ప్రతి 1-కి రూ
ఆప్పకవీయము, గిడుగు రామమూర్తిపంతుల విమర్శతో	...
ఆముక్తమాల్యద, (విష్ణుచిత్తీయము)	...
ఆంధ్రభాగవతము, పద్యకావ్యము	...
,, ఉత్తమప్రతి, 2 సంపుటములు	...
ఆదిపర్వము, పద్యకావ్యము, పెద్దచ్చు	...
,, టీక	...
ఆంధ్రభారతము, పద్యకావ్యము:—	
ఆది సభాపర్వములు గల సంపుటము	...
ఆరణ్యపర్వము	... (౬)
విరాటోద్యోగపర్వములు	... (౬)
భీష్మద్రోణపర్వములు	...
కర్ణశల్యసౌత్తికస్త్రీపర్వములు	...
శాంతిపర్వము	...
అనుశాసనిక, అశ్వమేధ, ఆశ్రమవాస, మహాసల, మహాప్రస్థానిక, స్వర్గారోహణపర్వములు	... ౬
ఆదిపంచకము, ఒక టేసంపుటము	... (౬)
యుద్ధపంచకము, స్త్రీపర్వము	...
శాంతిపంచకము	...
ఆనందరంగరాట్టండము	... 1
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబనిఘంటువు, క్యాలికోలైండు	... 1
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజప్రణీతము	... 3
ఉత్తరహరివంశము, నాచన సోమనాథకృతము	... 1
కివికర్ణరసాయనము, (మాంధాతృచరిత్ర)	...
కాశీఖండము, శ్రీనాథకవి	...

గోపీనాథరామాయణము, 2 సంపుటములు	...	10	0
చాటుపద్యమణిమంజరి, ప్రథమభాగము, క్రొత్తకూర్పు		అచ్చు	
చిత్రభారతము, చరిగొండ ధర్మనగారిది	...	1	8
చెన్నబసవపురాణము, పాపకవికృతము	...	1	4
ఛందోదర్పణము (అనంతనిఘండము)	...	1	0
జైమినీభారతము, అశ్వమేధపర్వము	...	2	0
దశకుమారచరిత్రము, పద్యము కేతనకవి	...	2	0
దశావతారచరిత్ర, చక్కనికొత్తకూర్పు	...	3	0
ధ్రువోపాఖ్యానము, సటిక, భాగవతములోనిది	...	0	10
నరసభూపాలీయము, అట్టబైండు	...	2	0
నలచరిత్ర, ద్విపద, చక్రపురి రాఘవాచార్యప్రణీతము		2	0
నిర్వచనోత్తరరామాయణము, తిక్కనామాత్యప్రణీతము		1	8
పంచతంత్రము, నారాయణకవిది	...	1	0
„ క్యాలికోబైండు	...	1	8
„ వేంకటనాథరాజకవికృతము	...	1	4
„ క్యాలికోబైండు	...	1	12
పారిజాతాపహరణము, చిన్ననైజు, క్రొత్తకూర్పు	...	1	4
„ సాంధ్రటీకాతాత్పర్యము	...	3	0
బ్రహ్మాత్మరఖండము, క్రొత్తకూర్పు, శ్రీధరమల్లె వేంకటరామకవి		2	0
బసవపురాణము, పిడపర్తి సోమనాథకవి	...	3	8
భాస్కరరామాయణము, చక్కనికొత్తకూర్పు	...	8	0
మనుచరిత్ర, సటిక, వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యానముతో చిన్ననైజున మేలుకాగితములమీఁద స్ఫుటమైన అక్షరములతో చక్కంగ ముద్రితము	...	6	0
మార్కండేయపురాణము, మారనకృతము	...	3	0
భక్తిరసశతకసంపుటము I 20 శతకములు	...	3	0
„ II „	...	3	0
„ III „	...	3	0
నీతికాండసంపుటము I „	...	3	0
హరిశ్చంద్రరామాయణము, ద్విపద	...	5	0

రాఘవపాండవీయము, సటీక, ద్వ్యర్థిప్రబంధరాజము ...	3
లంకావిజయము (రావణదమ్మీయము) సటీక ...	1
వసుచరిత్ర విమర్శనము ...	1
వసుచరిత్ర, సటీక, రామరాజభూషణప్రణీతము ...	7
వాసిష్ఠరామాయణము, ద్విపద, తరిగొండ వెంకమ్మ ...	1
విక్రమార్కచరిత్ర, జక్కనకవిది ...	1
విష్ణుపురాణము, వెన్నెలకంటి సూరనార్యప్రణీతము, లఘుటిప్పణము ...	3
వివేకసింధు, కొండవార్యప్రణీతము ...	1
వేంకటాచలమూర్తిస్తోత్రము, తరిగొండ వెంకమ్మ ...	2
వైశ్యపురాణము, శ్రీగురు భాస్కరాచార్యకృతము ...	1
వీరభద్రవిజయము, శోతనకృతము ...	2
శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణకవికృతము ...	1
శశిరేఖాపరిణయము, అప్పప్పకవికృతము ...	1
శృంగారనైషధము, శ్రీనాథకవిది ...	2
శృంగారశాకుంతలము, పినవీరభద్రకవి ...	1
శేషధర్మము, తామరపల్లి తమ్మయ్య ...	1
శుకసప్తతి, కదిరీపతికృతము ...	1
సఖిారకుమారవిజయము, సూతనమ్మదితము ...	1
సానందోపాఖ్యానము, శ్రీ శివరామకవి విరచితము ...	1
సీతారామాంజనేయసంవాదము, సటీక, తాత్పర్యము ...	5
„ అట్టబైండు ...	3
సుదక్షిణాపరిణయము, తెనాలి అన్నయకవి (కొత్తకూర్పు) ...	1
హరివంశము, కొత్తకూర్పు, ఎత్తాప్రగడ ...	6
హరవిలాసము, శ్రీనాథకవి ...	1
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంకరకవి ...	1
హరిశ్చంద్రనలోపాఖ్యానము, సటీక, రామరాజభూషణకవి ...	1

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్

శ్రీ రస్తు

అ ని రు ద్ధ చ రి త్ర ము.

(అబ్బయమామాతవ్యప్రణీతము).

Printed
at the "VAVILLA" Press,
Madras.—1924.

శ్రీ రస్తు

అనిరుద్ధచరిత్రము.

వీరిక.

నిత్యోత్సవమందిరంబు లగులక్ష్మీమోహనాపాంగ పీ
ఠానిత్యోత్సవమాలికావళులు శృంగారంబు గా నంగపూ
జానైపథ్యమెలర్పఁ దత్తనులతాసంజ్ఞిష్టకేళిం బ్రియా
నూనుండై తగుమంగళాచలనృసింహుం డిచ్చుమాకోరికల్.

1

చ. సరసతఁ గౌఁగిలింప గిరిజాకుచపాళి నిజాంగలివృధా
సురభిసితాంత మై కులుకుచుకొ వెలిదామరమొగ్గజోడునుం
దవత వహించుదుండ మమతం బలుమాటును జూచి సామృతం
కరుఁడు ప్రసన్నుడై యొసఁగుఁ గావుత మాప నభీష్ట సంపదల్.

2

మ అకలంకం బగుచి త్తశుద్ధికోటకై యశ్రాంతముకొ మ్రొక్కెదకొ
సకలసావరజంగమాత్మకజగత్సంసారనిర్వాక
ర్తకు నానాదురితాపహ ర్తకు సమస్తామ్నాయసంధ ర్తకుకొ
బ్రకటస్తార్త మనోవిహ ర్తకును వాక్పద్మక్షణాధ ర్తకుకొ.

3

చ. కలిమికిఁ బుట్టినిల్లు సుర కన్యల కేలికసాని ముజ్జగం
బులకును గన్నతల్లి కృతపుణ్యులకుకొ ధనధాన్య రాశి వి
ద్యలచెలి కత్తగారు కలశాబ్ధికిఁ గూరిమిపట్టి శౌరికికొ
గుంసతి యాదిలక్ష్మీ దయగుల్కెడు చూపుల మమ్ముఁ బ్రోవుతకొ.

4

శా. శ్రీవిద్యాబగవానుభీ భగవతీ చింతామణీ శ్యామలా
దేవీ విశ్వముభీ సమాహ్వయములకొ దీప్యన్నహి మంత్ర యం
త్రా విరూభత నిజాంశ లాశ్రితుల కిష్టైశ్వర్యముల్ చేయఁ బి
ద్యావాకారత నొప్పు శాంభవి ననుకొ బ్రహ్మజ్ఞాన్వితం జేయుతకొ.

5

- చ. రవళమణీయకీరసుకరంబు నభీష్టఫలోదయంబు మా
ద్దవసుమగంధయుక్తము సుధాసమవర్ణముగల్గి వర్ణనీ
యవిబుధలోకకల్పతరువై తగుపద్మజూణి వర్తనో
త్సవము వహించుఁగాత నిరతంబునుమద్రుసనాంచలంబునన్. 6
- ఉ. అంబుజగర్భనిర్జరవరాదులచేత సపర్యలందు హే
రంబుఁ గృపావలంబు మునిరాణ్ణికురుంబమనోంబుజాతరో
లంబు దరస్తితాననకశాజితకారదచంద్రబింబు భూ
సాంబరయగ్నిడంబు విజితారికదంబు భజింతు విద్యకై. 7
- మ దినరాత్నైశాలఁ గాళిదాసు భవభూతిన్ దండి బాణన్ మయా
రుని శ్రీహర్షుని సోము భారవిని జోరున్నన్నపన్ దిక్కశ
ర్మను శ్రీనాథుని సోము భీమకవి నెఱ్ఱాప్రెగ్గడన్ భాస్కరున్
వినుతింతున్ హరిభక్తినిష్ఠుల మహావిద్యత్కవి శ్రేష్ఠులన్. 8
- చ. చతురకపితృతత్వపటుసంపద యొక్కరి సొమ్ముగాదు భా
రతిద్రయ సాధవార్ధికవిరాజుల మానసముల్ ఘటంబు లా
యతము కొలంది లభమగు నయ్యమృతం బటుగాఁ దలంచి య
ద్యతన కపింద్రులార కృప దప్పక మత్కృతి నాదరింపుఁడీ. 9
- తే. కాళిదాసాదులకునైనఁ గలవుతప్ప
లనిరి పెద్దలు మాద్యుకులనఁగ నెంత
తప్ప గల్గిన దిద్దుఁడీ యొప్పుగాను
బాలునకు బుద్ధి నేర్పినభంగి గవులు. 10
- తే. భగవదర్పితకావ్యంబుపట్ల నెరసు, లున్నదూషింప వలదు మాయన్నలార
ఘనకీరీటంబు ధరియించుకొనిన తలకు, సుల్లలెక్కలు వెట్టుట చొప్పుగాదు. 11
- చ. సుకవుల నూత్తులందు సరసుల్ నెరసుల్ వెదుకంగబోరు మ
క్షీకవితతుల్ ప్రణంబు పరికించుగతిం గొదవల్ గణించుటల్
కుకవుల నైజబుద్ధి తెరలో కథచొప్పున బామ్మలాడఁగా
నొకకడ హాస్యపుం బ్రతిమ లుండెనె పెస్కులు వెక్కిరించుచున్. 12
- ప. అని యిట్లు ప్రధానదేవతానమస్కరణంబును మురారీనాద్యతనసుకవిపురస్కరణం
బును గుకవి తిరస్కరణంబును గావించి యనంతరంబు. 13
- సీ. శ్రీమంగళాద్రి లక్ష్మీనృసింహుల కటాక్షాంచలామృతవృష్టి నంకురించి
సంగీతసాహిత్యసరససౌష్ఠవయుక్తి శాఖోపశాఖులఁ జాలఁ బ్రబలి

ర సీకరాజన్యముఖ్యసమాజబహుమానసతతవసంతాభిరతిఃజిగిర్ని
దై వనామాంకిత స్తవమనోహరభావపదవాక్యముములుఁ బరమశింది
యభినవస్థితిఁ బెంపొందు నన్నదీయ, భాగధేయసారస్వతపారిజాత
తరువునకుఁదగు సత్ఫలలోదయము గాఁగ, సముచితంబుగ నొక ప్రబంధమురచింతు.

క. చరువులకు మేర యెయ్యది, చదివినమాత్రంబె చాలు సరసవచ స్సం
పదఁ దానేర్చిన కొలఁదిని, యదనఁగతితఁ జెప్పి హరికి నర్పింపఁ దగుట. 15

మ. అతి దాక్షిణ్యఁ డతండు పూర్వకవికావ్యప్రాధ నాచారసో
న్నతులం డేలినఁ దేలుఁగాక యెపుడుకొ నావంటికించిన్చుచేఁ
గృతి విశ్వాస మెఱింగి చేకొనియెడుకొ శృంగారపద్యల్ల పీ
రతులం జొక్కియఁ గుబ్జమేను నగమీటకొ దీర్చి చేపట్టఁడే. 16

క భగవంతుని సద్గుణములు, పొగడు వివేకంబె తను కపూరై శ్వశ్యం
బగుట నరస్తుతి నేయరు, జగతికొ సత్కవులు తుచ్చ సంపదకొటకై. 17

మ. హరినామాంకితకావ్యమెట్టిదయిన న్నాందమై సజ్జనా
దరణీయం బగుఁబుష్పమాలికలలో దారంబు చందంబునకొ
నరనామాంకిత మైనకావ్యము రసాన్నత్యస్థ మయ్యు నిర్రా
కరణంబై చను హీనజాతిపురుషుం గైకొన్న వేశ్యంబలెకొ. 18

చ. కృతులు నిజాంకితంబు లొనరించిన నిష్కళనంబు లిచ్చి స
మృతిఁ బ్రభువుల్ కవీశ్వరుల మన్నననేయుట కీర్తిఁగోరి ని
శ్చితమతి దేవతాస్తుతియొ సేయుకవీంధ్రుల నాదరించి స
త్కృతి యొనరించు సత్ప్రభుని కీర్తికిఁ గీర్తి ఘటించుకొనే. 19

స. అని తలంచి యొక్కనాటిరాత్రియందు నాయుట్టదైవం బైన శ్రీమంగళాచలన్య
సింహదేవు దేవాలయంబునకుం జని వివిధమణిగణవిరాజితంబును, ప్రదీప్తహాటక
మయంబునుసై నయనారవిందంబులకు నూతనంబైన యానందవికాసంబు సంపా
దించుచున్నగోపుర ప్రాకారశిఖరగర్భగృహంతరాళికాముఖమండపప్రభాసాభాగ్యం
బులవలోకించి యాశ్చర్యంబునొందుచుఁ బ్రదక్షిణంబులుచేసి స్వామిదర్శనంబు
సేయుచు సుతానసంబున నంతర్లహంబున కరిగి యందు. 20

సీ సంపూర్ణపూర్ణిమాచంద్రబింబమువంటి మోమునఁ జిటునవ్వు వెలులకలె త్త
నంకసీతమున సుఖాసీనయైనయన్న కడులావివాసవిభ్రమ మెనంగ
శంభుచక్రగదాబ్రహ్మోభితిములైన బాహుచతుష్టయప్రభలు నిగుడ
గ్రైవేయమకుటకంకణకుండలాంగదహారావళిలు మేన నందగింప
బాలికాహస్తపంకజాలొలచారు, చామరానిలమోదితస్వాంతం డగుచు
దిగ్వి సింహాసనంబునఁ దేజరిల్లు, మోహనాకారు నంసింహమూర్తిఁ గంటి. 21

- క. కని సాష్టాంగముగా నం, దనములు గావించి లేచి తత్సామీప్యం
బున నిలిచి కొలిచియుండఁగ, ననుఁ జల్లనిచూడ్కిఁ జూచి నయముగఁ బలికెన్.
- క. బాలత్వమందె నీకు ద, యాశుండనై యొసఁగితొక మదర్పితకవితా
భేదనమును మద్భజనా, శీలంబును దృఢముగాఁగఁ జేసితి వత్సా. 23
- క. అనిరుద్ధచరిత్రముఁ జ, క్కనిముచ్చుట విస్తరించి కఱఁగి ప్రబంధం
బాసరింపుము శ్రేయో వ, ర్ధనమగు మాపేర నంకితము సేయుఁ దగ్గెన్. 24
- న. అని పలికినఁ బరమానందభరితహృదయుండనై తద్వచనంబు చుహాప్రసాదంబుగా
నంగీకరించుకొని యిట్లంటి. 25
- ఉ. ఓకమలామనోరమణ యో పరమేశ్వర యో జగత్పతీ
యో కరిరాజుడై న్యహర యో శరణాగతిపజ్రపంజరా
యో కరుణారసామృతపయోధి పునర్జననంబుమాన్వి సా
ఖ్యాకరమైనసత్పదము నందఁగఁజేసి కృతార్థుఁ జేయుమీ. 26
- ప. అని పునఃపునః ప్రణామంబులచేసి తదనుజ్ఞ వహసి యంచుండి మరలి గృహంబునకు
వచ్చితి నని యాదృశంబైన స్వప్నంబుఁ గాంచి మేల్కొని యపరిమితప్రమాదరస
మగ్నంతరంగుండనై కొంతదడవు తడియ దివ్యమంగళవిగ్రహంబు భావించుచుం
డితి నివ్విధంబునఁ దదనుగ్రహంబువహసినచాడనై యేతత్ప్రబంధరచనాక్రమం
బునకు చుపక్రమించి మద్వంశ ప్రకారంబు వర్ణించెద. 27
- నీ. శుభకరాప స్తంబ నూత్తుండు కాండిన్య గోక్షుండు నార్కేల కుల పవిత్రుఁ
డగు బసవన మంత్రి కమరప్పముమ్మన పెద్దన యొక్క ప్ప ప్రియతమాజా
లాకుమారచతుష్టయంబులో ముమ్మనామాత్యుండు సత్కీర్తిమండనుండు
తత్తినూజాతుఁ డు తమధర్మశీలుండు నిర్మలచరితుండు నిమ్మనాథుఁ
డతని నిజసాధ్వీ యగుకొండమాంబగర్భ, మందుజనియించెవినయవిద్యాచణండు
హరిహరధ్యానసేవాపరాయణుండు, మహితగుణశాలి యబ్బయామాత్యమౌళి. 28
- ఉ. నిండుమనంబు సత్యమును నీతియు శాంతముగల్గి కీర్తిపం
తుండయి భోగభాగ్యములతోఁ జెలువొందుమఁ గొండపీటి భూ
మండల నాయకుల్ మిగుల మన్ననసేయగఁ బెంపుమీతె స
త్పండితుఁ డబ్బమంత్రి కనుప ర్తిపురాన్వయ వార్ధిపూర్ణ చం
ద్రుం డని లోమలందఱు నెఱుంగుటకున్ నుతి సేయ సేటికిన్. 29
- తే. అమ్మహాత్ముని గేహిని యైనపుణ్య, వతికి లక్ష్యంబు కుదయించె కుతయుగంబు
మహితగుణశాలి రాయన మంత్రివరుండు, పరుపమగుతోజ్జ్వలం డగునిమ్మఘనుండు.
- క. ధీనిధిరాయనమంత్రికి, మానవతీమణికినరసమాంబకుజననం
బైనారమిరువుర మె యో, గానంనుండు నబ్బనార్యుఁ డనదఁగు సేనుక. 31

- క. నరసింహపాదభక్తుడ, నరసింహకృపాప్రసాదనయలబ్ధమశ్రిక
నరసింహస్మృతచృదయుడ, నరసింహునికరుణజాలనమినవాడకొ. 32
- ఐ. ఇట్టి నాచేత విరచనీయంబగు నేతత్ప్రిబంధసామ్రాజ్యంబునకు మూర్ధాభిషిక్తుండగు
మహానుభావుని ప్రభావంబు నిర్ణయించెద. 33
- సీ. శ్రీప్రస్థవాలయశ్రేణులందుఁజెలంగు ద్రావిడగ్రంథనాదములవలన
నరమహీసురయజ్ఞవాటికాంతరములఁ గొమరారుహోమధూనుములవలన
విధినిధులయందువినిహితంబైనట్టి ధనధాన్యముఖపదార్థములవలన
నేలాలనంగతాంబూలవల్లిచందనముఖోభితవనాంతములవలనఁ
గమలకైరవకల్పారకలితలలిత, విమలజలసాంద్రకాసారవితతివలన
భాసురంబగులక్ష్మీనివాసమగుదు, దివ్యతిరుపతిమంగళాస్థలింబు. 34
- క. తిరుపతులునూటయొనిమిది, పురుషోత్తమశేషశైలములు మొదలుగ నా
తిరుపతులలోన మంగళ, గిరి విష్ణునిజస్థలంబు కేవలమరయకొ. 35
- మ. జగదానందకరంబుమోక్షపదవీసాపానమార్గంబు యో
గిగణాకర్ణగుహాంతరంబుశిఖరక్రీడావిలోలాప్సరో
మృగశేత్రాసుకరాంగుళీచలితతంత్రీవాతపీఠారవా
నుగుణాంచత్పికనాదమద్రిచెలవొంగుకొమంగళాభివ్యుతకొ. 36
- ఉ. ఆమహనీయశైలశిఖరాగ్రమునంగున్యసింహమూర్తితే
జోమయదివ్యవక్త్రమునశోభిలుచుకొనిజగత్తొకోటిశ్ర
ద్ధామతిఁజేయుపానకముఁదానెలమికుసగమారగించి తి
త్కామితముల్ఫలంపఁగనగంబుఁదగకొదయనేయునారికొ. 37
- చ. గిరిదిగువకొనినూత్నచుణికిలితమండపమధ్యభాగభా
సురతరపీఠమందునతిసుందరమూర్తిధరించియిందిరా
తరుణియుఁదానునుండునిరతంబున్యసింహుఁడుదివ్యహారనూ
పురకటకాంగుళీయకవిభూషణపుంజవిరాజమానుఁడై. 38
- తే. ఇట్టిమంగళగిరియంగు నెగువదిగున, తిరుపతులఁజిమ్మన్యప్రదేశమంగు
శంకరుఁడునర్వమంగళాసహితుఁడగుచు, నుండు నెప్పుడుసహవాసయోగ్యుడగుచు. 39
- సీ. కళ్యాణసూనిలోఁగదిసిమజ్జనమాడి ధౌతవస్త్రంబులందముగఁదాల్చి
కుధరాగ్రమెక్కిమార్కొండలక్ష్మీభంజించి నరసింహునకువందనములుచేసి
మిరియంబులేలమల్ మెదిపిచక్కెరతోడఁ గలిపితియ్యనిపానకములుచేసి
స్వామికర్పించిశేషంబైనసగమును శక్తులకెల్లనుబంచిపెట్టి
నగముదిగించుకొనిదర్శనంబుచేసి, దిగువనరసింహునిందిరాజేవిఁగొలిచి
భోగమోక్షంబులనుభవింపుదురుజనులు, సత్యమిదిమంగళాచలస్థలమునందు. 40

సీ. వేంకటాచలమున వేసటనొందక వడలుభుజింపఁగాఁబొడముదప్పి
శ్రీరంగమున వాసతీఁగఁబొంగల్లు భోజనంబొనరింపఁబొడముదప్పి
కాంచీపురంబులోఁ గాంక్షకొద్దినఁజేరి యిడ్డెనల్ భక్షింప నెసఁగుదప్పి
యశగిరిస్థలమురనాపోవగాదోసె లారగించినఁబుట్టివట్టిదప్పి
యర్చకస్తోమహస్తశంఖాగ్రముక్త, లలితగుడజలధారాఘోంఘశాయ
మానపానీయమహిమచేనఁజొచ్చి నుచు, జలజనాభుండుమంగళాచలమునందు. 41

ఉ. ముంగిటికల్పధూరుహము మూలధనంబునివేతనంబులో
బంగరువాన చేతికగపడ్డతలంపులమానికరిముం
గొంగుపసిండి భక్తులకుఁ గోర్కలపంట జగంబులందు మా
మంగళశైలవల్లభుసమం బగుదైవము లేదు చూడఁగఁక. 42

వ్యవస్థితములు.

క. ఈదృగ్విధకల్యాణగు, ణోదారప్రాభవునకునుద్యల్లీలా
సాదరకటాక్షవీక్షో, పాదితవిబుధేంద్రకమలభవవిభవునకుక. 43

క. ఆతులితమతియుతనుతగుణ, యతికృతసుధ్యానగతనిరాకారనకుక
శ్రీతకమలానితకమలా, యతేవిమలాంబకసుఖప్రదాకారనకుక. 44

క. ధూషాలంకారునకును, దోషటభటచ్చటామదోత్కటగజహృ
ద్విషణకంతీరవగళ, ఘోషితకృతపాంచజన్యఘూంకారునకుక. 45

క. మందారకుందచందన, మందస్థితసుందరైకమందిరనయనా
నందవిదనారవిందున, మందామరసోద్భవాస్యకుముదేందునకుక. 46

క. వరసుగుణభక్తజనకృత, సరసగుణాంభోర్ధపానసౌఖ్యనకుకుభా
కరమంగళావలస్థల, నరసింహోఖ్యనకుసద్గుణశ్లాఘ్యునకుక. 47

కథాప్రారంభము.

న. అంకితంబుగానేరచియింపంబూనిన యనిరుద్ధచరిత్రంబునకుఁ గథాప్రకారం బెట్టి
దనినభగవత్కథాసుధానుభవమతూహలసాంద్రులగుశౌనకప్రముఖమునీం ద్రులుసకల
పురాణేతిహాసప్రసంగవచనచాతురీవిఖ్యాతుండగు నూతునింగనుంగొని యిట్లునిరి.

చ. జలజభవాభవప్రముఖునం స్తవనీయవిశేషవిష్ణుని
ర్మలగుణకీర్తనామృతముమామకకర్ణరసాయనంబుగాఁ
బలుమఱునీవుదెల్పటకుఁబాత్రులమైతిమిపూర్వపుణ్యమల్
ఫలితమునొందెనీవలనభవ్యగుణాగ్రణిచామహర్షణి. 49

క. అనిరుద్ధనిచారిత్రము, వినుటకుమాహృదయములువేడుకపొడమెక
వినుపింపునవిస్తరముగ, వినుతబుధవ్రాతనూతవివయోపేత, 50

- ప. అనిన విని యమ్మనీంద్రుల కతం డిట్లనియె. 51
- క. మీరడిగినసత్కథ వినఁ, గోరి పరిక్షిన్నప్పాలకుంజరఁ డడుగఁ
 ధీరుఁడు శుకయోగి నవి, స్తారంబుగఁ బలుపఁదలఁచి తా నిట్లనియెన్. 52
- సీ. ప్రాకారగోపురప్రాసాదపద్మరాగప్రభాచందితగగనతలము
 సంతతఫలపుష్పసాంద్రనానావిఘోర్వీరుహకలితశృంగారవనము
 చంద్రకాంతోపలసౌపానకలితశోభితజలపూర్ణవాప్తీస్రజంబు
 సరససౌందర్యలక్షణలక్షితకారభామినీపురుషసౌభాగ్యకరము
 తే. గంధసింధురసైంధవబంధురంబు, సారసారససరసకాసారవిసర
 ముఘుజలనిధిపరిఖాసమావృతంబు, పుణ్యనిలయంబు ద్వారకాపురవరంబు. 53
- ఉ. లోకములన్నియుం దనకులోనుగనుండఁగఁదన్ను లోనుగాఁ
 బైకొనెఁజక్రవాళమనిపావకసన్నిధిఁదాఁదనంబు గ
 త్నాకరమాననగ్గరితదాపరణావృత్తిఁజేసినిల్పెనో
 కాకయజుండుమట్టుననఁ గాఁదగునభియగఁడ్రూపమై 54
- మ. అల్లగుధాపయోధివపురంతరమాంబుకాభియంగ, హృ
 ద్వల్లభురాజధానియగుద్వారకలోనుభియించుచుండు సు
 పల్లలితాంగియొప్పుడును బాయక పుట్టినయిల్లు నత్తనా
 రిల్లును నేకదేశమగునింతులచేడ్కలనుంగొఱంతయే. 55
- మ. అలకాన్నత్యపురివరావరణరేఖాగ్రప్రదేశంబులం
 గలయక గొమ్మలసందులేర్పడిచి మార్గశ్రేణిఁగల్పించుటకొ
 నలినైకరవిణీమనోహరులయానంబుల్ నిరోధంబులే
 కలఘున్నూర్తిఁదదంతరంబులఁబొసంగన్ నిర్దమించుంగదా. 59
- క. అగణితతారాగణాచార, గగనాంతము నిశలఁ దనరు ఘనలీలఁబురికొ
 దగఁగోటకొనలఁగట్టిన, వగజిగిముత్యములచందువాచందమునకొ. 57
- సీ. సహచరీంకాప్రసక్తామరీహూయమానకర్పరపుత్రికానుతములు
 ఇనవాహపేషాప్రపేళితప్రతిబింబధారణతోగలదర్పణములు
 సామంతభద్రాంతిసల్లాపకృత్తారకామిశద్వప్రముక్తాఫలములు
 డైవతపారావతప్రతిస్వనసంభ్రమప్రదవిటవిటీమణితరణము
 తే. లంబుజకదంబశాస్త్రవదింబమగ్య, హరిణకబళితకుహనాత్యజాంకురాయి
 తస్సురద్ధారుడోపలాతతవితర్ది, యూధములసౌధములపురినొప్పవమిఱు. 58
- చ. ఉదయనగేంద్రమెక్కియినుండున్నతమైగగనంబుఁదాఁకు ద
 త్నదమలహర్ష్యముల్లనిరభంబున కడ్డమునిల్చునంచుదా

మదిఁదలపోసితిన్ననగు మార్గమునంజనుడంతకంతకుఁ
జదలను నిక్కియవ్వలచునందిగిపోవుచునుండునిచ్చులఁ.

59

మ. పగలుఁ రేయిసమప్రకాశతనుజీవంజీవబంధుండు సొం
పగుముతైంబులచేరుచుక్కగమియుఁ వ్యాజంబునఁ జేరుచు
క్కుగుమింగూడియనేకరూపములతోఁగన్నట్టైనానొప్పగుఁ
నగరీహేమశిరోగృహగ్రవిహరన్నారీముఖాంభోజముల్.

60

ఉ. నిర్లభర్థరత్నమయనిర్మితవిస్ఫుటహర్ష్యసంచయాం
తర్జదనాహవశ్రమగతప్రమదారమణచ్చటాతనూ
ఘర్షనివారియైవినుతిఁ గాంచునుపాంతనిలింపనిమ్మగా
హర్షఖపద్మగంధవిభవానుభవాంచితగంధవాహమూల్.

61

తే. మీఁదనున్నట్టికుంభసింహాదీకములు, తారకామండలంబునఁ దగిలియుండఁ
జంద్రబింబంబునంబై నాసాధరుచులు, సురపురముమీఁదఁదనరుగోపురవిభాతి. 61

సీ. అతనిజన్మసానమగువిష్ణునాభికి నూర్ధ్వమాముఖముననుదయమైరి
అతఁడు నల్లగముల నభ్యసించినయట్టి చదువేకముఖమునఁ జదువుకొనిరి
అతనిరాజసగుణాస్థికంబై నుత్తమంబగు సాత్త్వికమనశ్శుద్ధాత్మలైరి
అతఁడు ముఁ జరతపోగతిఁగన్నహరినిభావితభక్తిక్షిరదుఁగావించుకొనిరి

తే. పెద్దపిన్నతనంబురూపించుకొనిన, సుధికులనచ్చసాంసవాహనునికంబై
సకలసౌజన్యగుణగుధాసారనిధులు, భూసురేంద్రులు గలరు తత్పురమునందు. 62

సీ. సముదీర్ఘచంద్రహాసకళావినోదముల్ ముఖముఁడునురణోన్ముఖములందు
ధర్మగుణానుసంధానతాపతురతల్ శయములందును హృదాశయములందు
బుధగురుచక్ర్రావనధురీణచిహ్నంబు లాఖ్యలందునిజాన్వయాఖ్యలందుఁ
బ్రకటపంచాననప్రక్రియావిభవముల్ భటులందు విక్రమార్భటులయందు

తే. వెలయవెలయునురనివార్యవీర్యకౌర్య, ధైర్యగాంభీర్యసమధికాదార్యతుర్య
ధుర్యలైనట్టిబాహుజవర్యలెపుడు, సింహులైరువొంగునప్పురవరమునందు. 63

సీ. తనలోనిరత్నసంతతులధోగతిపాలపఱచుకొఁడేనిసాగరుఁడుసాటి
తనమూలధనముకుఁదగినలలాభముఁ సూర్యుకొనె నేనిధి నాయకుండుసాటి
తనకున్నబంగారమనువెక్కిరంకియ్యఁజాలినఁగాంచనాచలముసాటి
తనమహత్వమునకు నెనయైనభోగానుభవమందె నేనిఁగల్పకముసాటి

తే. గానియితరులుతాదృశుల్ గారనంగ, నర్థసంఘదతోడవిఖ్యాతమకృత
సంపదలసంతములుగాఁగనంగ్రహించు, నైశ్యులండు సురప్పరవరమునందు. 64

65

సీ. జన్మసంబునిర్జరశిఖాకుసుమగంధావాసితంచైనవారిపదంబు
నైదోడుప్రకటధూర్జటిజటామకుటరంగడభంగనిజభంగగగనగంగ

ప్రారంభమఖిలసర్వాత్మజనతిర్యగాదిజీవనమైనహాలికంబు
స్వాచారమిష్టకామ్యాధిసేధిదమైరయనిరుద్ధమార్తియభ్యర్చనంబు
బుద్ధిబ్రహ్మణభక్తియుభూతదయయు, శాంతమునుగల్గించెలువొందునత్పథంబు
గాఁగసౌజన్యశీలురైకలిమిబలిమిఁ, గలిగిసుఖియింపుదురుశూద్రకులజాలందు, 66

సీ. రంజితాధరసుధారససమేతంబులై ముఖచంద్రబింబముల్ ముద్దుగులుక
నవతంసకుసుమతారావలీయుతములై కంచభారతమనముల్ గరిమఁజూపఁ
గమనీయమణిమాలికార్పూరాంచితములై, మంచకుంభశైలముల్ కొమరుమిగులఁ
గంకణేంద్రోపలాంకమిలించఁబులై పాణిపద్మంబులుపరిధల్లిఁ
గలితమోహనరూపరేఖావిలాస, విప్రమంబులుజగ మెల్లవిమతిసేయ
నతులగతివారశృంగారవతులుచేన, వేలువిహరింతురెపుడునవ్వీటియంగు 67

సీ. పలువరుసలకుందములఁజూడఁబ్రయమయ్యె వెలయింపుసొంపునఁబలుకఁగదవె
వగఁజూపునల్లగల్వలవినోదముతానె వలపులయంచెనవ్వారిగాఁగ
మేలుచేడమృత్ప్రియమిన్నలుగుల్కెడుకూరిచిదయనేయుపేరుగాఁగఁ
బెంబొండెనానసంపెఁగనిగన్నిగలచే ముద్దియవేడెదమొగిసొనంగు
మనుచుననుదుముదంబుననంటిపల్క, జాణలవచక్కమత్కృతిసరణిఁజెలిసి
తెలివిఁజిలువప్యలాలయంగనలరియలరు, లమ్ముగురుపుష్పలావికలప్వరమున. 68

మ. పటుదంతప్రచురప్రభాప్రకటశంపాజాలముల్ ఘోంకృతా
ర్భటగర్జారనముల్ సమగ్రమదధారాసారసర్వంబులు
త్కటధాటికొనటియింపభూవిహరణోద్యత్రాన్వషేణ్యాంబు భృ
త్పటిమౌడతృటభేదనద్విరదయూధంబొప్పవక్రొధమై. 69

మ. పురసీమకొబురుయే త్రమానువహనన్నూర్తికవిడంబించుచుకొ
సిరికికొమాలములై సుజీవనకళాస్నిగ్ధంబులై సుందర
స్ఫురితావర్తములై విలాసుతవనోష్ణకావాహినిసంగతికొ
నిరమైసార్థకనామధేయగుణభౌతికమైంధవవ్రాతముల్. 70

చ. అలఘునిజగ్ధృజాంచితపటాంచలజాతసమీరనారిణా
మలగగనసలియుతవిమానవిహరనిలింపదంపతీ
సలలితపంచబాణరససంజలితోగుపరిస్రమంబులై
యలరుఁబురికొశతాంగములుదగ్రవిరోధిచమూవిభంగముల్. 71

ఉ. బాహుబలోద్ధతుల్ సమరభాగనటద్రిపుచాతురంగిక
వూహవిభేదనక్రమసముజ్జ్వలవిక్రమవిస్ఫురన్తహా
సాహసికుల్ గనుకప్రముఖసాధనధారణకౌశలల్ సము
తాపారసాకృతుల్ సుభటసంఘయులప్వరమందసంఖ్యముల్. 72

వ. మఱియు నన్నగరీలలామంబు వై కుంతపుకంబుమంబోలే నాగనగరంబువిధంబున ననంతకళ్యాణగుణాభిరామంబై, నభోమండలంబు తెఱంగుననుకవికల్పితప్రబంధంబుచాడునగరితకవిరాజవిరాజితంబై, చంద్రబింబంబుపోలికగునుమితగుమంబులీల విరాజమానసాగరంబై, యలకాపురంబుభౌతి జలజాకరంబురీతిఁబడ్డాలంకృతంబై, యధ్యయనవిద్యావివేచంబుకైఁడి గంగీతరత్నాకరంబుచెఱువునవర్జకమప్రశస్తంబై, రామాయణకావ్యంబుగలిభార్గవవంశంబుకరణి రామాభిరామంబై, మిత్రభావప్రకాశంబయ్యును గులయానందంబై, రాజాభ్యుదయంబయ్యును గమలాంచితంబై, హరివిహారంబయ్యును బుణ్యజనరంజనంబై, విబుధవరవిరాజితంబయ్యును సమస్తగోత్రప్రచారంబై, గురుప్రదీప్తంబయ్యును గవిహితంబై, సంపదలకుం గొటారును, సౌభాగ్యంబులకుఁ బుట్టినిల్లును, సౌఖ్యంబులకునాలవాలంబును, సారస్వంబులకుఁ గాణయాచియు, సంతోషంబునకు నాబుపట్టును నై వసుంధరానుందరీరిటలతటసంఘటితమక్తాలలామంబుపోలికఁ జతుర్ముఖనిర్మితప్రపంచాభరణంబై యొప్పుచుండు. 73

ఉ. అపురలక్ష్మీకీర్తనమణుఁడై విలసిల్లుచునుండు బ్రహ్మలీలాపరిపూర్ణమానుషవిలాసుఁడుగ్గత్తగృహంతదృశ్యనిక్షేపమరూపమహానవశీకృతగోపవధూకదంబుఁడు ద్వీపితక్తిరీశాలిపనుదేవతనూజాడుకృష్ణుఁడున్నతిన్. 74

సీ. పరలీలదేవకీవసుదేవులకుఁబుట్టి నందయకోదలన్నతిగఁబెనుపఁబెరిగివై తేయలఁబెక్కుండ్రవధియించి యమునానదీతీరమందమందబృందావనక్రీడఁబెంపొందగోవులఁ బాలించి మురళీవిలాసంబగును పల్లవకాంతలవలసించుచురమించి భక్తజనావనప్రార్థమెఱసి రుక్మిణీసత్యలాదిగారూపవతులఁ, జాలఁబెండ్లాడిసంసారసౌఖ్యనిరతి నెలమిఁది భువనసామ్రాజ్యమేలుచుండె, గృష్ణుడంచితక్తి రివర్ధిష్టుడగుచు. 75

మ. హరికిఁగరుక్మిణికిఁదనూభవుఁడుమీ నాంకుండులోకకసుంధరలీలానుకుమారమూర్తిరతికాంతాపద్మరాగోపమాధరసారామృతపానకేళిరతుఁడుద్యద్విక్రమాటోపశంబరసంహారుఁడుదాతక్తి రైనమరుక్ బ్రహ్మమ్మనామాంకుఁడై. 76

ఉ. ఆరతివల్లభుండునుకుభాంగియనందగురుక్మితూతునంభోరుహనేత్రఁగూడిపలభూమిఁబడెనకుమారుఁగాంచెత్తం గారతసంబువిగ్రహముగానొనరించినమాడ్కినొప్పునొయ్యారమువానిభాగ్యవిధవాదికలక్షణలక్షితాంగునిన్. 77

క. అనిరుద్ధనామధేయుం, డనిరుద్ధవముఖ్యులతనినరిపీరులుడా యనిరుద్ధతులన్జేసెడి, యనిరుద్ధస్ఫుటపరాక్రమాధ్యుండగుటన్. 78

ప. మఱియు బ్రహ్మజ్ఞానసూచనాసమర్థుండుగాఁగలవాఁడని బ్రహ్మసూనామకుండును, ఋశ్యమృగచిహ్నితకేతుండు గాఁగలుగుటంజేసి ఋశ్యకేతుండునునని గురుజనంబులు నామనిర్దేశంబుచేసి రక్కుమారుండు శరత్సమయ శుక్లపక్షసుధాకరుచందంబున నహరహఃప్రవర్ధమానుండై క్రమంబున జననీజనకమనోరథసాఫల్యంబైన బాల్యంబును స్వబంధు జననయనానందశరీరనుకుమారంబైన కామారంబును నతిక్రమించినయనంతరంబ.

సీ. ముఖచంద్రమండలంబు నకునూనూఁగుమీసపుఁజాలుసహజలాంఛనముగాఁగ నమరునక్షగికవాటమునకు నేనశంబులుకుందనపుఁదీఁగెమోడిగాఁగఁ జెక్కుటద్దములకుఁజెలువంబుమీఱినచిఱునవ్వు తేఁటకొంజికిలిగాఁగ సరసమాకచనీలగలదంబు నకునవతంసదీధితితటిద్వలిగాఁగ

తే. నలజయంతుని చందంబునలునిసాబగుఁ, జంగురునిమేలుఁగందర్పచక్కఁదనముఁ దనకుసరిసేయఁదగినసౌందర్యమహిమ, నతఁడుచెలువాననయ్యాననాగమమున. 80

సీ. కనుమెఱుంగుటతళుక్కున నేమఱించుచూపుటకుగుండియుజల్ జలుమనంగ నరుదుగా నాభిముఖ్యమనొందుమోముకువాఁకస్థలదక్కొలుపడఁగ జెలికాండ్రతోనాడుపలుకుల చేపీనులాగివశ్యమంతప్రయోగమందఁ బ్రతిలేనియాపసంపదఁజిక్కితలఁపులునుడినడ్డగతిఁజాటిచుట్టితిరుగ

తే. నంగునరానిమ్రానిపందైనయతిని, ప్రభుతచేనూర్పులూష్టదీర్ఘతనహింపఁ గొలువునకునచ్చువారకన్యలకయోగ, విరహమొనరించెదద్రూపవిభ్రమంబు 81

తే. వాలుఁజూపులచేతనివాళులాసఁగి, ప్రమదజలములనర్ఘ్యదానములానర్పి యెలముభానంబులుపహారముగఁజేసి, వనితలుభజింతుర్పిదైవముగనతని. 82

మ. తరుణుల్వానివిలాససంపదకునాంతర్యంబునంజొక్కిత త్వరిరంభానుభవంబుఁగోరుచువిధాతాదీనిమజ్జీవితే శ్వరుగానేటికిఁజేయవై తినినుచుకొసంతాపముంజెందును స్ఫురుగాడ్పుల్విధికంగదాహమొదవిందుకొమండువేసంగియై. 83

ఉ. బింబముమోవిసంకుప్రతిబింబముకంతముతారకాధిరా డ్బింబముమోముసన్నకురబింబములాదరహాసపుంగపో లంబులుయత్తినందనకళానిధిముఖ్యులఁజూతుమేకదా శంబరవైరినందనునిసామ్యముగావవియింపఁబోలునే. 84

ఉ. సాహసధైర్యబాహుబలసంపదచేఁజేలువొందివాహనా రోహణహేతిధారణనిరూఢిఁదనర్చినవోవిభూతిశే మహిగతిఁజెలంగిజగదాదరణీయగుణాభిరాముఁడై యాహరిపాత్రుఁడొప్పెఁదనయభ్యుదయంబునదాభిన్నుద్ధిగాక. 85

ప. అంత.

- చ అతనికిఁజేసమామమతయైతగురుక్కిన్మపాలపాత్రియం
చిత్రసుమతోమలాంగినశసీరుహపత్రవికాలనేత్రని
ర్జితకలహంసయానమదసింధురకుంభసమానవర్తులో
న్నతకుచగుక్తులోచనయనంగననంగశరోపమానయై. 87
- గీ బంధుజీనమయ్యెబంధుజీవంగురీ, యధోరమునపబింబమ, రమయ్యెఁ
దమ్ములయ్యెనసాచుఁదమ్ములఁగనికొమ్మ, యగుగులకునుజిగురులడుగులయ్యె. 88
- సీ. కట్టిఁడినగనుజేకట్టపలోనయ్యె విరసభావంబులైవిద్రుమముల
ప్రత్యహంబునుగర్భాంగమయ్యెను దామసప్రకాశతనునక్షత్రగణము
పగలుమించుటవిదేశగతంబులయ్యె రాజావమానమునరథాంగికులము
కాఁక దెచ్చుకతుదిలోఁకువై పలుమాఱుఁబ్రహరణంబులఁజేందెఁబసిఁడికమ్మ
తే. రమణియధరపఖస్తనాంగములతోడి, ప్రాతిపక్షికముననివి భంగపడియె
పట్టియార్యైరమునబలవంతుతోడి, సాటికిఁదెనంగుఁబెల్ల నిష్ఫలముగాదె. 89
- సీ. శాతకుంభమునకుఁజాంపేయమునకుఁదాననుగుణంబగుఁగాంచనాంగియనుట
కంజాతమునకునుగైరవంబునకుఁబ్రియంపదంబుమహోత్పలాక్షియనుట
శక్రోపలమునకుజలధరంబునకునువినయోక్తిఘననీలవేణియనుట
కలహంసమునకుశిఖానిశంబునకుహితాలయమండజయానయనుట
తే. యుభయభావంబులతివయంబునికి సార్థ, కముగనిట్లంటచతురతకల్పనాంశ
లండునలసినయట్లందురనఁగనిమ్ము, వారికిమీనింగుకుకులగారకవులు. 90
- చ ఇద్విధంబునం బ్రభూతపయస్సమయయైయున్న రుక్తులోచనను విరాహంబునేయ
నుద్యోగించి తత్రప్రితామహుండైన భీష్మకన్యపాలుండును దక్కినవారలును సు
హృజ్జనులతో నాలోచించుచు. 91
- ఉ. ఈయనినీలకుంతలకునీడును జోడునునైనవల్లభుం
డేయెడఁగల్గనోయనుచునెంతయునక్కఱితోవిచారముల్
సేయుదునుండిబంధువులచేననిరుద్ధునిరూపసద్గుణ
శ్రీయయఁగానెఱింగి తమచిత్తములంబ్రమదంబునిండఁగన్. 92
- క. నెనరంటినచుట్టటికం, బునుగులమునుగుఁమురూపమునువిద్యధనం
బునుబ్రాయముగలిగినవరుఁ, దొనఁగూడుటకన్యభాగ్యయోగమునఁగదా. 93
- చ అని విచారించి ద్వారవనతీపురంబునకుఁ దగువారలం బంపుచు. 94
- క. శ్రీమత్సమస్తసద్గుణ, భామాంచితకీర్తి నెన్నఁదగుననుదేసి
స్వామికిభీష్మకభూప, గాగ్రమణితామ్రైక్కినేయఁగలవిన్నపముల్. 95
- క. క్షేమంబిక్కడమీపరి, జామమువ్రాయంగవలయునాపౌత్రుని పు
త్రీమణినిరుక్త నునా, కోమలిననిరుద్ధనకునుగూర్పఁగవలయున్. 96

- చ. అనిశుభలేఖలంప విని హర్షముమాకునవశ్య మంచుగ్ర
క్కునఁ బ్రతిలేఖలంపియనుకూలపులగ్నము నిశ్చయించిచ
య్యనబలకృష్ణముఖులురయంబనుమాచ్యుతులంగయు క్తులై
యనుపమవాద్యధోషముదిగంతములందుఁ బ్రపూరితంబుగాక. 97
- సీ కుండినపురికినేఁగుటయువై డర్బులెదుర్కొనివారలఁదోడితెచ్చి
విడుగులవిడియించివిధివస్తువ్రాతసామగ్రినడపించినంభ్రమమున
లగ్న వేళకుమంగళస్నానయుతులైనపెండ్లికుమార్తకుఁబెండ్లికొడుకు
కెలమితోబాసికంబులుగట్టికంకణబంధముల గావించిప్రాజ్ఞులైన
తే. విప్రుముఖులఖంఢోక్తవేదరసము, చెలఁగనుచితప్రయోగముల సేయుచుండి
రపుడు తెరనట్టిచాటునకతినఁదోడి, తెచ్చిరిఁదాంగదధ్యనులచ్చుపడఁగ. 98
- చ విచికిలగంధియుకొవిభుఁడువేడుకతోఁదెరచెండువైపులఁ
రుచిరకటాక్షుఁడంపులమెఱుంగులునిండఁగనిల్చిరయ్యెడఁ
బ్రచురతరాసురాగరసబంధురతంబెరచీరదూతీపా
ణుచుహృదయాబ్జముల మొగమెఱుంగనిచుట్టుతికంబుసేయఁగాక. 99
- క. గ్రక్కునఁదెరవాపుటయుఁద, శుక్కునఁబెలుఁగొందెమ్మగవిలోచనముఖున
మృక్కాంతిమెయిలుదొలఁగినఁ, జక్కఁగఁజెలువొందుపూర్ణచంద్రుండనఁగాక. 100
- ఉ బంగరపల్లెరంబులను ప్రాధిగనించినముత్తయంబులు
పొంగునుహస్తముగములఁబూర్ణముగాఁబలుమాణుమంచుచుకొ
రంగుగనొక్కొక్కరికిరంబుపయిందలఁబ్రాలువోసిర
య్యంగనురీచినవ్యమణులైదిగుపాఱఁగనవ్యధూవరుల. 101
- క ఈవిధిముననుసరించుచు, గావించివివాహవేదికాసలమునకుకొ
రావించిరపుడుపంచమ, హేవాద్యధ్వనులుబహుళమై మొరయంగక. 102
- క చెలిపాదముచెలుపుడుకర, జలజంబునఁబట్టినడపెన ప్రపదంబుల
గొయలుబుదీర్చునాటికి, యలవడుననివావియైనయతివలునవ్వక. 103
- ప. తదనంతతంబప్రథమసోమాదికంబులైనవైదికలాకికప్రయోజనంబులునడపి వివి
ధవిధభక్ష్యభోజ్యాదిపదార్థంబులనుకలజనసంతోషంబుగా భోజనోత్సవంబుగావించి
రందు 104
- ను. పరమాన్నంబులుఁబిండినంటాలునుసూపంబుల గమాయించు పం
డ్లరంబుల నుధురామ్లశాకములుబెల్లంబాజ్యముకొదేనెక
పవ్వరపుంఢోయముమీఁగడలోపెరుగులపన్నం గాయలుకొమున్నగాఁ
బరిపూర్ణంబుగ నారగించిరసుసొప్పంబెండ్లివారందఱుక. 105
- సీ. చెలివయోధరకుంభములుదాచుకొన నేల ఘనమయ్యెదృష్టచేకొనఁగనిము
లతకూనమధురలీలాగృధరసంబులుచాల నభిలాషిఁబాడమఁజేసె ✓

నలివేణినీచేతి యతిరసరుచిరస జ్ఞానందమయ్యై నేమనఁగవచ్చు
రాకేందుముఖివినుమాకారమంతిచక్కనిదెన్నఁడెఱుఁగముకన్నులొన
యనుచుభోజనసమయంబులందుభాష, గర్భితములాడునరసులకాంక్షకొల్పి
ననుభవించుఁడుకొదవలేదనిసమర్థ, వస్తులైబోనక తైలుభుక్తులిడిరి. 106

కా, తాంబూలంబులువారికేళకదలీ ద్రాక్షాధినానాఫలా
ఘంటుల చంపక మల్లికార్జునుమనఃకస్తూరికాగంధసా
రంబులొక్కరల్లిశ్చిఖండములున స్త్రంబులొసువర్ణంబునె
య్యింజేపారఁగఁబంచిపెట్టిరిజనంబానందముకొబొందగాక. 107

న. ఇవిధంబున. 108

భుజంగప్రయాతము.

వివాహప్రయత్నంబువిధ్యుక్తరీతికొ, నివర్తించిప్రాధాబ్జనేత్రలోనిషేతో
త్యవారంభముకొబ్రేమసంధిల్లఁజేయకొ, నవోధారతులహేహనందబైచెలంగెకొ, 109
తే. గంధమాల్యాదివాసనలొ గ్రమ్ముకొనఁగఁ, దోడుకొనివచ్చిరప్పుడాతోయజాతీ
సరసుఁడున్నట్టికేళికాసదనమునకు, లలిమిచేనేర్పుచేతసుబద్ధముఖులు. 110

ఉ. ఎవ్వరికొనమీవగలకేమియిఁకకొబదమంచునెచ్చెలులొ
నవ్వుచుఁద్రోచిపోవుటయునాఘనిచెంగటనిల్చియుండెదా
నివ్వలనవ్వకదొలఁగనియ్యక మనఁధుఁడొననెట్టి న
ట్లవ్వనజాతీ సిగ్గుబరువానినరీతిశిరంబువాంచుచుకొ. 111

ఉ. శయ్యకుఁజేరిఁదీసిపతిసారెకువేఁడఁగనించుకైనమో
మియ్యకగుబ్బలరంటుకొననియ్యకనిష్ఠరతికొరమింపఁగా
నియ్యకయెంతసేనెవలయించినపిమ్మట సౌఖ్యదాయకం
బయ్యెనుసారికేళఫలపాకములొఁగదకన్యకారతులొ. 112

తే. విభునితమకంబుతో నిట్లునెలఁదిసిగ్గు, పోరుటెల్లనుపట్టియావ్వరమయ్యెఁ
దుదినిలువలేక గొందులుదూఱియుండెఁ, గాననబలాశ్రయమునభంగముఘటించు. 114

న. తదనంతరంబ.

సీ. ఆధికప్రయత్నసంశయిలనీపీబంధమభిముఖుంచితొస్యాంబుజాత
మాలస్యకరగృహీతాంచితకుచమంభమనురాగరసనిగూఢాంతరంగ
మాయాసల్బభావాలతాపరిరంభమాకుంచిత భూయూకాభిరామ
మామోదబాష్పధారాపూరితాంబక మలఘునీతక్రూరమోహననినాద
తే మచిరసంభూతమదనతోయప్రవాహ, మవగతోష్ఠాంగజాతఘర్తాంబుకళిక
త్తిపరవశజనితనిద్రాభిలాష, మగుమనయ్యింతిప్రధమసమాగమంబు. 115

- క. ఆమోదంబొసరింపఁగ, నామోదమువీరియుఁబోలెనై కన్యస్థితితో
దామోదరపాత్రుఁడును, ప్రేమోదయహృదయుఁడగుచుఁబెనఁగెఁగఁరతులకొ. 116
- చ. తదనంతరంబ యాదవసమూహం బవ్యధూఞులం దోడ్పొని కలిపయప్రయాణంబుల
ద్వారపతిపురంబునకుంజని యథోచితగుఱుంబులనుభవించుచుండిన మృనిరుగ్గుండును,
చ. విలసితలగ్నవేళఁగడువేడుకతోడగృహప్రవేశ మిం
పలరఁగఁజేసియప్పనరుహాననఁగూడియతండుప్రేమచే
సలలితకేళి కావనులసారససారసరోవరంబులం
జెలవగురత్నగేహములఁజిత్తిమురంజిలఁగా రమించుచుకొ. 118
- నీ. కేలనంటఁగరానిగిరింతచేమాటు పెనఁగుటలొకకొన్ని దినములందు
నేమిచేసినఁగానిహితముచేసుకసన్నతించుటలొకకొన్ని దినములందుఁ
జవునీతిబంధవిశ్రాంతిమార్గములన్ని దెలిసికూడుటకొన్ని దినములందుఁ
దానప్రొత్తినిమరత ప్రాధిదమిదిబ నెనయుటలొకకొన్ని దినములందు
నగుచునారుక్త నయ నాసమాగమంబు, తనమనంబునకంతకంతకుఁబ్రమోద
రసముకొలుపంగ గాఢానురక్తినుండే, రసికకేళుఁడారతిరాజగుతుఁడు. 119
- చ. అని కుటుండు పలికె ననినం బ్రమోదహృదయులై శౌనకాదులు నూతుం గనుంగొని
యయ్యనిరుగ్గుని విహారందెవ్విధంబుననుండే నటమీఁదటివృత్తాంతంబుఁ దేట
పఱుపునుసుటయు. 120
- చ. ఎరవరదానశీలమదవారణవారణకృజ్జలాటభీ
కరకరచక్రజన్మలయకారణకారణనైజలీలసా
దరదరహాసదుష్టరిపుదారుణదారుణకోటితేజభూ
గరగరదుగ్ధసాగరసుతానవతానవభోగసంగమా. 121
- క. నిలయీకృతపైకుంతా, బలవిద్విపులయదశౌర్యపటుతాకుంతా
కలితరుచికంబుకంతా, సలలితలక్ష్మీప్రసంగజనితోత్పంతా. 122
- మానిని. మునిహృదయనివేశామోక్షదానప్రకాశా
వినుతగగనకేశాపీతసంసారపాశా
సనయనిజనిదేశాచారుణక్షయప్రదేశా
మనుజచరవివాశామంగళాద్రిస్థలేశా. 123
- గద్య. ఇది శ్రీమంగళాచలవృసింహకృపాప్రసాదసంప్రాప్తవిద్యావైభవ కనుపర్తిరా
యనమంత్రితనూభవసుజనహితకృత్యనిత్య యబ్బయామాత్యప్రణీతంబైన యని
రుద్ధచరిత్రంబనుమహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ రస్తు.

అనిరుద్ధచరిత్రము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

రమణీహృదయంగమ

చారుతరశ్యామలాంగసమలంకృతమం

జీరకటకాంగుళీయక

హారాంగదనలయమంగళాచలనిలయా.

1

తే. అవధరింపుము శౌనకుండాదియైన, మునివరేణ్యులతోడనిట్లనియె నూతుఁ

డాపరిచీన హారాజానాదరమునఁ, జూచివిజ్ఞాననిధియైన శుకుఁడుపలికె.

2

మ. పరిఖాగాధకబంధసంపృతమహాపాతాళభాగంబుగో

పురకంతీరవరూపపాటవపరాభూతేంద్రనాగంబుభా

నురవిస్తారమణిప్రకీర్ణనరణాంశువ్యాప్తదిబ్బండలం

బరిసంత్రాసకరంబుతోఁబురమొప్పగుక ధరామండలికా.

3

శా. బాణుండుద్ధతనత్వనిర్జితజగత్స్పృణుండుసాతత్వశ

ర్వాణీవల్లభపాదపద్మభజనారంభ ప్రవీణుండుగీ

ర్వాణావ్రాతమనోభయంకరధనుర్బాణుండుసంగ్రామపా

రీణుండప్వరమేలుదుండువిజయశ్రీనైభవాక్షిణుండై.

4

తే. తనసహస్రభుజాబశ్చద్ధత్యమహీను, నేచిముల్లోకములయందు నెదురులేక

బలితనూభవుండైనయబ్బాణదైత్యుఁ, దుగ్రశాసనుండైయుండియొక్కనాఁడు.

5

ప. భవానిమనోహరుండగు హరుం యఖండతాండవకీరతుండై ముఖరితమృదంగంబును,

రణితోపాంగంబును, సంగీతప్రసంగంబును, బరితోషితాశేషభూతాంతరంగబునున

గునృత్యరంగంబున దక్షప్రాణాత్మకంబును, మూర్తిత్రయకారమృదంబును, లఘుగు

రప్లుతసమేతంబును, దక్షతికధికతికముఖశబ్దబంధరంబునగు ధ్రువమత్యరూపక రుం

పాత్రిపుటాటతాలైకతాళసింహానంద చంచుపుటాదితాళంబుల జతులకడకట్టుకై

మురికళాసికలద్రుతమధ్యనిశంబకాల పరిమాణంబుల దండలాపక మండలిస్త్రైరణీప్ర

ముఖమార్గంబుల రంగరక్షులునుహింస నాట్యంబుసలుపునవసరంబునభరతకళాధురీణుం

డగుబాణుండవజంబారజంబునం బుచ్చుకొని శ్రుతిప్రమాణంబునిలిపి తకధిమికిట

శబ్దాక్షరసముచ్చరితముఖుండగుచుఁ గరప్రహరంబులం జిత్రవిచిత్రంబులై చెలంగు

తాళవ్యాప్తులఘుమంఘుమాయమానంబై నాదబ్రహ్మంబుజనియింప హృదయారవిం

దంబున కానందసంపాదకంబై నెఱయి మొరయించిన నప్పరమేశ్వరునాట్యంబు జగన్మోహనంబై ప్రవర్తిల్లెనప్పుడు. 6

ఉ. బాణునివాద్యవిద్యకునపారముదంబునుఁ బొందికాంకరీ ప్రాణబీభండు మెచ్చితిదయకొవరమిచ్చెదవేడుమన్న గీ ర్వాణవిరోధినానగిరివాకిటఁబారిషదాళిశోడ శ ర్వాణియనీవుభక్తజనవత్సలకావలియుండవేళ్ళపక. 7

శే. అనుచు మ్రొక్కి నఁగరుణించినాంబులివుఁడు, దానవేంద్రునిపట్టణద్వారమునను గాపురంబుండెనిదిలఘుకార్యమనక, యెంతసులభుండుపార్యతీ కాంతుండహహ. 8

తే. ఏమహాత్మునిమహిమ బ్రహ్మాండముఖ్యు, లెఱుంగఁగాఁజాలరట్టిసర్వేశ్వరుండు నిజపురద్వారపాలుండెనిలువ మెలఁగె, నొరవానిదిగాకభాగ్యాతిశయము. 9

లఘుస్థగర. ఆలీలంబూర్వ జేవుండతులదశకతోదగ్రదోర్దండహేతి జ్యోతిదందహ్యమానస్వరధిపశిఖివై ఐస్వరతక్రవ్యభుక్తి- లాలాగ్యతాదిదిక్పాలకగణహృదయశ్లాఘ్యులై క్రమ్యలబ్ధ త్రైలోక్యప్రాభవుండైతనరెభువనసాధారణస్ఫూర్తితోడక. 10

క. నురవైరిమఱియుఁగొన్నా, శ్లయగఁగనొక నాఁడుమదనమారుఁబొడగనితి చ్చరణమునకునతిభక్తిం, బరిణతులొనరించి వినయభాషాపరుడై. 11

మ. గిరిజామానసహంసహంసవరయోగిధ్యేయవి ద్యూపరూ పరుచి శ్రీజితముక్తముక్తిభుజదర్పవ్యాఘ్రుడై త్యేంద్రయిం ద్రరమావలభమిత్రమిత్రరజనీరాట్పుక్తిచక్రాజ్ఞసుం దరరేఖాకరపద్మపద్మశరభానాశంకరాశంకరా. 12

వ. అని బహుప్రకారంబులస్తోత్రంబు గావించియిట్లనియె. 13

క. లోకములెల్లజయించితి, సౌకర్యముగాఁగనకలసాభాగ్యంబులొ చేకొంటిఁగీర్తి నొందితి, నీవారణ్యమునఁ జేసినీలగ్రీవా. 14

ఉ. అహంభూమిమామకసహస్రభుజబలతీవ్రధాటికికొ సాహసలీలతో నెదిరిశౌర్యముఁజూపఁగఁజాలినట్టియ వ్యాహతవిక్రమాఘ్యుఁడొకఁడైననులేడొకనీవుదక్కహ లాహలలాంఛనాంబితగౌపరిరంభితసర్వమంగళా. 15

ఉ. ఆతతవైరివీరసముదగ్రకరోద్ధృతహేతిభూతసం ఘాతవిముక్తరక్తజలకాంతులుకంకణపద్మరాగసం జాతమరీచులంగలయసంగరకేళిఘటించఁజేసినా చేతులతీటకాషణమునేయఁగదేజతాద్రిమందీరా. 16

వ. అని ప్రార్థించుచున్నయందొ సాచరుభాషణంబులకురోషించి శేషభూషణుండినట్లనియె.

క. నాయంతవానితోనని, నేయంగలిగెడునునీచేతులబరువుక

బాయుభవదీయకేతన, మేయెడఁగరగూలునపుడుహీనవివేకా.

18

వ. నిర్విచారుండవై యుండఁబూస్తునియానతిచ్చిన బలినందనుండు డెందంబున నానందంబు
నొందుచు నందిహాసునకందంద వందనంబులాచరించి మరలి నిజమందిరంబునకేతెం
చియాత్తి యశ్రేయోహానిహేతు భూతంబైనకేతుపాతంబున కెమరుచూచుచు నీచాః
కలహమిచ్చంతి యనువచనంబునకు నగ్రసాక్షియై యుండె నంత.

19

ఆ. అతనికూర్చి కూఁతురందంపుబిత్తెరి, ముద్దుగుమ్మభవనమోహనాంగి
కుందనంపుబొమ్మకుమకొమలియుమ, కన్యయనఁగనొప్పకమలనయన.

20

ఉ. ముద్దులమాటలుకొజిఱుతమోముననున్ననిలేతచెక్కులుకొ
గొడ్డిగనున్న నెన్నడుముకూకటికందకఫాలపట్టికకొ
విద్దెముసేయుముంగురులువిప్పగుఁజెప్పలగొప్పకన్నులుకొ
బ్రొడ్డొకవింతయైయచురెఁబుప్పగుగంధికిబాల్యవేళలకొ.

21

సీ. అరవిందములుమన్నభాస్రంబులై నల్లువాలుఁగన్దొనలగ్రొవ్వాఁడివొడమె
హరిసీలములుపేరులై నచందముననించుకలై నమరులుపెకసోగలయ్యె
వీణాశ్రుతులుమేళవింపైనవగముద్దుపలుకులుప్రాధసంపదసహించెఁ
గనకంపుఁగణికకుందనమైనరీతిఁజూయలమేనునిండుతేజలహించె
తే. నిమ్మపూవలుముదిరిఫలమ్మలై న, గతిఁజనుమగుడ్లనిగిడిహించుమువహించె
బంధుజీవాధరయతితబాల్యముగుచు, నిండుజన్మనముననొప్పాచుండునపుడు.

22

మ. కలవాక్కిరహయంబుగల్గిమకరీకస్తూరికాబ్రతన
ల్లలితాంకంబునితంబబింబపటులీలాచక్రమాలికనాం
చలబాణోఘముభూలతాయుగమహాచాపంబునైశోభిలకొ
జలజాతాననవిగ్రహంబురతిరాజస్యందనప్రక్రియకొ.

23

ఉ. తేనియల్కలుక్కుమోవియును దియ్యనిమాటలుఁబువ్వునంటి నె
మ్మేనునుముద్దుఁజెక్కులును మెచ్చులుఁగులెఁడుగుబ్బచన్నులుకొ
మీనులవంటికన్నులునుమిక్కిలియైనపీఱుండునన్నపుం
గొనునోయాశపున్నడపుఁగల్గివెలుంగుమనోహరాంగియై.

24

తే. ఒఱపుగలచందురునిచంద మోముమోము, నలరజైవాలలీలఁజెన్నారునారు
పరిమళముగుల్మకపురంపుఁబలుకుపలుకు, కలికిరాజమూలసంగతులుగతులు.

25

సీ. ఘనసారిమునుసారఘనమునాతేపిందుఁ గలికిపల్కులయింపుకచముసొంపు
చుద్దరాగమురాగచుద్దమునదలించు రమణంపుమోవిపాదములతీవి
మృగమదంబునుమదమృగమునుహనియించుఁ గాయంపుపలపుకస్తోయిమెఱపు
వరనాగమునునాందవరముఁజాల్కుఁగఁజేయునవకంపునూఁగారునడలతీరు

చక్రసామ్యతవేలయుకుచంబులందు, సామ్యచక్రతదగువుక్కుసప్తచిలుంగు ✓
రూఢినారోహిణియుఁనవరోహిణియుఁగ, నెలతచెలువంబుసారెవ్వింపఁదగును 26

చ. మలయజగంధిబిత్తిరపుమాటలుపీనులుసోఁకినంతనే
చిలుకలుపల్కినట్లువిలసిల్లునసంతపువేళఁగోవెలల్
చెలఁగినయట్లుకిన్నరలుచిత్రవిధంబునమీటినట్లు
జెలు మొరయించినట్లుమదినిండుఁబ్రమోదరసప్రవాహముల్. 27

ఆ. ఇరులుసిరులుదొరలుకురులుతియ్యఁదనంపుఁ, దీవిరీవితావికావిమోవి
కులుకులూలుకుపలుకు మెలఁకుమనుమచాపు, తూపురూపుమాపుచూపుకోపు. 28

చ. కొలుకులకెంపుసాంపురహిగుల్కెడుతారలనీలిమంబుక
నృభుకుమెఱుంగులుంగలసిపెంపమరెక్కహరిణాక్షిచూపు
వ్వలదొరముజ్జగంబుగెలువకొనవచూతదళంబుమేచకో
త్పలచరవిందమొక్క మొగిఁబట్టిప్రయోగమునేయుక్తపడిక. 29

నీ మునుకారుననుకారుకొనిమిరుఱుకునచారుతనుమారుకొనిపేరుఁదగుణికురులు
నలకుందములయందములచందములముదములఁనొందఁగాఁజేయుఁజెలిరదాళి
తెగరానివగమేనితొగచేనిజిగిఁబూనితగుదానిసొగపైననగుమొగంబు
నెలపెంపువెలయింపుకళగుంపుగుంకింపుబలుదింపుఁదలపింపుఁబణఁతిమోవి

తే. సింగములభంగములనొందఁజేయునడుము, కీరములదూరములదొంగించుబలుకు
జక్కవలఁదక్కువలఁజేయుఁజన్నుదోయి, ముదితరూపంబుత్రిభువనమోహనంబు. 30

నీ ఇంపుసాంపులగుష్పరింపుమాటలుపీనులుకులకతూరాభ్యాసమునగు
మందంపునడపులుమాయూరగతులకుఁబలుమాఱుతిన్ననిఫణితిఁజూపు
సరసంపునాసిక సంపెంగ మొగ్గఁకెక్కునతక్కునల్చక్కదిద్దుఁ
జొక్కంపుగుబ్బలుజక్కనకనెకు దిట్టతనంబుపదేశమిచ్చు

తే. హొంతబాడుటవనవిహారోత్సవంబు, సులుపుటయుఁబుష్పవితతివాసనలుగొనుట
నెఱిసరసిఁగ్రీడలాడుట నెనములుగను, నతనిసాందర్యమింకనేమనిపచింతు. 31

క. ఇటువంటియనయవంబుల, నెటువంటివిలాసవతులనెననేయఁగరా
నటువంటినిగనురజసి, విటువంటి మొగంబుగలిగివెలఁచుకయొప్పెక్క. 32

ఉ. మేరుగునుఘ్నదేవిస్వరమీశకళానిధిదత్తిలంబుభాం
దీరముకోహళియ్యకమురీవిగఁగాన్యమునాటకంబలం
కాముకాస్త్రముల్ మొదలుగామటియభ్యసనంబొనర్చుశృం
గారపువిద్యలద్దనుజకన్యకపక్షబరమానురక్తయై. 33

అ. అడఁబాడనేర్చియభినయింపఁగనేర్చి, సరసకవితచెప్పఁజరువనేర్చి
బాఁదనుజపుత్రిబాలికయయ్యను, సకలకళలయందగుబాఁదయయ్య. 34

- వ. అంత నితాంతకాంతి కాంతవనాంత లతాంత పరిమృతాంత దిశాంతంబైన వసంతంబు ప్రవేశించె. 35
- సీ. శ్రీ యుతారామరామాయావనప్రాప్తి సంభోగరతమనస్సాఖ్యరాశి
యువనవోధాత్రపాప్రవణకుట్టాకంబు సద్విజానీక వాంఛాశలంబు
ప్రోషితభర్తృకాయోషిద్యవ్యధామూల మనుసమయోగిద్ధైర్యచ్ఛిదంబు
భాసురతరళరద్యాసరసారంబు జాతికా సముచ్చాటనంబు
- తే. నగుచువర్ణింపయోగ్యమైయతిశయిల్లె, వివిధసమబృందనిష్ఠ్యందనవమరంద
విందుసందోహపానమిలిందసుంద, రాగమందైనయవ్యసంతాగమంబు. 36
- తే. దండిమీఱంగ దరువులనుండిమిగుల, బండిలాలిననల్లినిండిదళము
లమరెవనలక్ష్మీమాధవాగమనవేళ, నడుగులకుఁబాసింపినమడుఁగులనఁగ. 37
- చ. వలపులవేల్పుకై దువులుపాంధజనంబులపాలియిగ్నికీ
లలుచెలువొందుకోకిలకుంబునకాఁకటిపంటకొల్పురా
సులువనలచ్చిమేనబాడనూ పెడుగాగసాంకురంబులిం
పలరెడుకాంతులంగిసలయంబులుతోఁచెననోకహంబులక. 38
- క. సుమనోవిరాజితంబై, యమరనగన్నూర్తిఁదనరియారామంబులొ
సుమనోవిరాజితంబగు, నమరనగన్నూర్తిఁదనరెనభిరామంబై. 39
- తే. సద్విజాళిప్రసంగంబునరసతరము, ప్రణవవిన్నూర్జితముబీజబంధురంబు
పల్లవాంకృతముఘప్రదమునైన, యాగమస్థితినొప్పెసర్వాగమములు. 40
- సీ. అనిలోపదేశ నాట్యక్రీడఁదగులతాబింబోష్మలకుసరిచెనలొసంగె
నింపుసాంపులఁబాడునెలతేటిటియకాఁకులపవన్నెమీఱునీలములొసంగె
గైవారములుసేయుకలకంతకులవందిబలగంబునకునుమావులనొసంగె
ఘరశ్శీములనారతులొసంగుభూజపురంద్రీజమలకంబరములొసంగె
- తే. దనవదాన్యమత్యక్తిజనులుపొగడఁ, దనవిలాసంబుభువనమోహనముగాఁగ
విభవసంపన్నుఁడైనవిహృతిసలిపె, మాధవుండువనీరమణీభవుండు. 41
- తే. శుకభరద్వాజముఖసద్విజకులరక్ష, దనరిసుమనస్సమూహావర్ధనమొనర్చి
ఘనతరాగమవేద్యుఁడైవినుతిఁగాంచె, మహితవనవాదలీలలమాధవుండు. 42
- వ. అట్టిసంతకాలంబునందు. 43
- క. నాటికముఖియుషాంగన, యాభీజనహితముగునునలికోకిలికీ
రాశీనినాదశోభిత, కేళీవనవాటియందుఁ గ్రీడయొనర్చెన్. 44
- సీ. చెలువంపుఁజిగురుటాకులుపాదములుగాఁగననకంపురంభలూరువులుగాఁగ
నూనవాసనలునెన్నేనితావులుగాఁగనొఱపైనలతలుబాహువులుగాఁగ
గజనిమృపండ్లుచొక్కపుఁగుచంబులుగాఁగఁగలకంతరుతులువాక్యములుగాఁగ

తులలేనిమల్లెమొగ్గలదంతములుగాఁగనుమిలిందమాలికలోమాపుగాఁగ
బల్లవితతమాలపాదపచ్చాయలు, సరసమైనవేణిభరముగాఁగ
నెన్నఁదగియొనప్పుడిందుబావన, యౌననంబుఁబోలి యువ్వనంబు.

45

సీ భూరుహాపథులశృంగారభావములులోచనపజ్జులకువికాసంబునెఱపఁ
కలకంఠశుకశారికాకలరానంబురహిమిఁచికర్ణపర్యంబునేయ
లలితచాంపేయపాటలకుందవాసనలో నాసికంబునకునానందమొసఁగఁ
నన్యుతోపమానంబులగుఫలరసములునెలయజిహ్వలకునువిందులొసఁగ

తే. గమ్యతావులుపయిఁగిగమ్యవినరు, చలువతెమృతమేనులయలఁతఁదీర్చు
సారిదిపంచేంద్రియములకుసుఖముగాఁగ, ననవిహారంబునలిపిరవ్వనజముఖులు.

46

సీ. అధరబింబాపేక్షనరుదెంచుచిలుకలద్దపుఁజెక్కులజవాదితావులకును
వదనాంబుజములకైకదియవృంగంబులుత్తంగచంపకుగుంధంబులకును
భుజమృతాశాస్త్రైబోదువురథాంగములోసరసమందస్తేరచంద్రికలకు
హస్తపల్లవములకైదాయుకోయిలత్ముద్రికాంకితరామమూర్తులకును

తే. జతితగతిఁజెందిచెదరఁగఁజంద్రముఖులు, చతురతఁజరించిరప్పుడుచారుచరణ
చలితచామికారాంగదర్పణర్పణంబు, ణంధుణర్పణిచెవులకానందమొసఁగ.

47

న. మఱియు నమ్మదపఠితీలకంబు కదంబకాంచన కదలీకముక కరవీర ఖడ్గరారానికేళ
తేమాలితిక కురంటక మాధవీప్రముఖతరుషండంబులనలనం దిరుగుచు, వనమయూ
రంబులవెంబడినరుగుచు, మహీరుహంబుల నామాలాగ్రంబుగాఁబెనఁచి యల్లికొని
యునేలాలనంగ ద్రాక్షాదిలతావితానడోలాజాలంబులఁ నుయ్యిలలఁగుచు, బాద
రిండ్లఁదాఁగుచు, నసమంబులగుకుసుమరసవిసరంబులు వెసంగ్రోలిర్పంకారంబునేయు
మగ్గుకరనికంబులంజోపుచు, బ్రసూనఫలభరితలైయున్న కొమ్మలకు జేతులంజాఁ
పుచు, స్వచ్ఛంబులైన కుసుమగుచ్ఛంబులును మార్దవనిలయంబులైన కిసలయంబు
లును మనోరథఫలంబులైన ఫలంబులునుగోయుచు, దోహదవిశేషంబులునేయుచు,
శారికాకీరకాకంతకపోతకరవప్రముఖ విహంగనాదంబులకుం బ్రమోదించుచుఁ,
గ్రీడావిశేషంబులవినోదించుచు, గరకమలకిలిత కాంచనకంకణకాంచీకలాపఘంటి
కానికలమృతసంజరితర్పణర్పణంబులనదేవతామనోహరంబైచెలంగం జరియిం
చుచుఁదమహోన.

48

క. చూతముచూతముసుదతీ, వ్రాతమురారమృదుధుకరవ్రజగీతో
పేతముసుమసారభవి, ఖ్యాతీమువిరహిహృదయాభిహృతముఁడలఁపక.

49

క. కాంచనవర్ణమృదువలయ, సంచారముమాధవప్రసన్నతయను బా
లించుచునానప్రస్థతఁ, గాంధుమధువ్రతకులంబుఁగంటివెచెలియా.

50

తే. పేరుగజాతులను నెల్లఁబెంపుదఱుగ, సౌఖ్యమొదవెఁగుజాతివిజాతులకును
గాలుకుటిలంబుఁజూడుమాకంబుకంటి, మానవ నెవ్వరివశమస్తమాధవాజ్ఞ.

51

- చ. పలుమఱునీవుపంటబగఁబట్టినకై వడినిట్లు మొల్ల మొ
గ్గలుచిదుమంగ నేలకనుగఁదనియించినురాకులెల్లఁజే
తులకసిదీఱఁ గాఁగఁగఁగిత్తుంపఁగ నేటికిమానవము
క్కులమునహించియిందుకొడిగట్టినదానవుమాన నేర్తువే. 52
- ఐ. ఆనియివ్విధంబున సరససల్లాపంబులు సేయుదుఁ జంద్రకాంతోపబ్రహ్మకల్పితసోపా
నసముదయకూలంకషమధురజలతరంగచ్ఛటాసంచలితపద్మకైరవకల్పారవనవిహారమాణ
మరాళచక్రవాకబకసారసద్విరేఖమిధునసంసారగభైన కాసారంబుఁజేరి జలక్రీడా
సక్తచిత్తంబులనమ్మత్తకాశినులు దత్తఱుంబున విహరించుచు. 53
- చ జలములఁజల్లులాడుచును సారసపక్ష్యుల వ్రేటులాడుచుకొ
బలుమఱునీఁదులాడుచును బక్షికదంబముఁ దోలియాడుచుకొ
జలదలిమాలికామధురయుంకరణశ్వానితోడలియ్యమై
కలసిలయప్రమాణములఁగంకణనిర్వణముల్ యోగఁగఁగొ. 54
- న. విహరించిరవ్వుడు. 55
- సీ శంపాలతాంగులచరణకాంతులకుశేశయకదంబముతోడసరసమాడఁ
దారుణ్యనతులము త్తఱులయందముతరంగావళితోడసయాట్రబలాడ
విదికిలగంధులకుచపాటనముచక్రసంఘంబుతోనేకసక్తమాడఁ
గలహంసగమనలకన్నులబెళుకులుమీనపక్ష్యులతోడమేలమాడ
తే. రాజనదనలవేణీభరములసొబగు, ప్రబలశైవాలలతలతోఁ బందెమాడ
బాలికాజాలజలకేళిలీలజాల, శ్రీకరంబయ్యెన్సప్నయోజాకరంబు. 56
- మ. కుచకుంభస్థలపాబసంబుదనరకొగ్గొమ్మించుదంతచ్ఛటా
రుచులొప్పకొగరపుష్కరాంతరసమారూఢాంబువులోమీఁదఁజ
ల్లుచుఁగ్రీడించిరితత్సరోవరమునకొలోలేక్షణల్ మందమం
దచలధ్రావనములకొ మదద్విరదయూధసూర్తివర్తిలగఁగొ. 57
- ఐ. అంత 58
- చ. పొదివెడలించుమన్నధునిపుష్పశరంబులలీలనీలతో
యదమునతీక్రమించిపాలుపారెడుశంపలగుంపుసాంపుసం
పదఁదెరవాసివచ్చుజగిబంగరుజంత్రపుబ్రాహ్మలట్లున
మదమున నెచ్చెలుల్ సరసిమధ్యము వెల్వడిరుజ్జ్వలలాంగులై. 59
- క కేళీవిహారచేష్టులు, చాలించియుమోతొంగిరసాంబరభూ
షాలంకరణోజ్జ్వలయై, యాలీజనసహితముగగృహంబునకరిగెకొ. 60
- ఐ. ఇట్లుచనుదొంచి సరసాన్నపానగంధమాల్యాదిభోగంబులం బరితుష్టయైనాఁటిరాత్రి
తపనబింబోపమానతపసియవిరచితకుండ్యంబును, మహేంద్రనీలోపలఖవిశోభితస్థం

చి జృంభితంబును, వివిధవిచిత్రనాతాయనరేఖామనోహరంబును, గనకపంజరాంతర నివాసశుకశారికానికరసరససంగీతసాహిత్యవిద్యాప్రసంగతంబును, దాంబూలచందనప్రసూనదానామృతపూరప్రయోజనప్రవీణచైతన్యనూత్రవిచిత్రకాంచనపాంచాలికాలంకృతంబును, గంధకర్పూరకస్తూరికాప్రముఖపరిమళవస్తుసంతానవాసనాఘ్రుముఘ్రమాయమానంబును, నిలిడతమఃపటలపరిహరణచణుణిగణ దీపికావిరాజితంబును, నగునిజమందరంబునంగుఁ దరవణులదివిచిన వజ్రంబుశోభను, గోళ్లయందమరించినహరిసీలంబులపట్టియలును, బట్టియలనలవరించి యల్లినపట్టుపట్టెడయును, బట్టెడపయింబఱచినహంసతూలికాతల్పంబును, దల్పంబుపై శిరశ్చరణపార్శ్వదేశంబులకునుధానంబులుగానుంచిన సూర్యపుటంబుదిండులును, నుపరిభాగంబుననలంకరించిన చిత్రచిత్రాభిరామంబగుచందనవాపటంబునుంగల్గి మనోహరంబై వెలయు శయ్యాతీలంబునశయనించి.

61

చ. అలకలొకింతజాఱినిటలాంతముఁ గ్రవ్వుఁగఁదావియూరుపుక్ష
జలువలుచల్లఁగామెయినలందినగండమునన్నవల్పైను
వ్యలువమునుంగుపైనిగిడివాసనలీనగలోచనాంబుజం
బులుముకుళించియప్పుగువముద్గువగ్గనిదురించుచుండఁగల్గె.

62

మ. కలలోనొక్కత్రిలోకసుందరశుభాకారుండుమాణిక్యకుం
డలశోభాంచితమందహాసరసవత్సుస్త్రిగల్గద్యయీ
లలితాస్యండుసుగంధభంధురసుమాంకారసీలోపలో
జ్వలిదమిల్లుఁడుకామినీహృదయపాంచాలుండులిలాగతిక్.

63

సీ. తాంబూలరసరంజితంబైనకమ్మోవియానువో మొనపంటనూనియాని
కుంకుమాంకితకుచకుంధముల్ గ్రహణంబుసేయువోనఖపక్షిఁజెనకిచెనకి
మకరికాకలితకోమలగల్లుములముఖంబునుచువోఁజొంబనంబొసఁగియొసఁగి
లలితభూషణచయాలంకృతాంగమునెదనలమువోమర్చంబులంటియంటి

తే. కుసుమసాయకళాస్త్రానుగుణవిచిత్ర, బంధనైపుణిసురతప్రపంచసౌఖ్య
తీలఁదనుఁజొక్కఁజేసిలాలింఁచెననుచుఁ, గలికికలఁగాంచెనాశ్చర్యకరముగాఁగ. 64

క. ఈలీలంగలలోపల, నాలోకింపంగఁబడినయతఁడనిరుద్ధం
దాలావణ్యానిధిస్తును, హేలావతివినియుఁగనియుఁ నెఱుఁగదుమదిలోక్.

65

౪. ఇత్రైఱంగున నక్కురంగనయన స్యాప్మికసంభోగసంజనితానందపారవశ్యంబును, ని
ద్రాపరవశత్వంబును నేకీభవింప నుఖశయనంబుగావించి కించిదవశిష్టయామినీచతుర
యామనసుయంబున శతపత్రంబులతోన నేత్రంబులువికసింపనమృతనోహరాంగుండు
తనకొంగిటనున్నవాడకాఁదలంచుచు మేలుకాంచి పొడగానక గుండియజలుమున ది
గ్గనలేచిశయ్యాతీలంబునంగూర్చుండి నిద్రాముద్రాయమానంబులగువిలోచనప్రభాజా
లంబులు లోలంబులైకొలుకునలంకరింప నలనంకలంగలయఁ బునఃపునరవలోకనం

బుసేయునువిభ్రాంతియువిస్తయుంబునువిచారంబునువిషాదంబును విరహంబునునంత
రంగంబునందెనంగొననంతకంతకు నతిశయంబు మోహవేశంబునఁ దదీయసౌందర్య
సౌమహ్యవిలాసహావభావంబులు పలుమాటుఁ దలంచుచు నాజగదేశసుందరండు
తనముందగం బొడగట్టి నస్త్రైవం బట్టగాని తమకంబున బట్టబయలు కాఁగిటంబట్టఁ
బోయిభుజలతోయుగంబునకు నప్రాప్తంబైన డెందంబు చిందఱనందఱయై నయనా
రవిందంబులందొరంగు నశ్రుజల బిందుసుందోహంబమందంబై ప్రవహింపనలవిగా
నివరితాపంబున నేఁడి నిట్టూర్పు లొదవించుచు నిట్లని తలంచు. 66

ఉ. నిగ్గురవోవుమన్నయెడనిశ్చయమైనవిధంబుదోఁచున
న్నొద్దికఁజేరికూడిసుఖమొందఁగఁ జేసి శ్రమించినట్టియా
ముద్దులగుల్కు జవ్వనపుముమ్మరపుం నెఱజూణయెన్వఁడో
పెద్దయునాటెనానిపయిఁ బ్రేమమనంబున నేమిసేయునుకొ. 67

కా. ఆచక్కందనమావనోమధురిమంబామందహాసామృతం
బాచాతుర్యమునావయోవిభవహాహామోహమంజేయదే
యేచంద్రాస్యలక్ష్మినఁ బొందఁగలదాయీ మేనితోవానితో
నేచందంబుననామనోరథఫలంబీడెఱునో దైవమా. 68

వ. అని చింతించుచు. 69

క. లలనామణికూటమిలీ, లలనామణిభూషణాంగులలిఁగలసినయా
కలమాటలునిక్కంబుగఁ, గలమాటలు గాఁదలంచుఁగడుభ్రమచేతకొ. 70

నీ. మొనపంటికొలఁది నొక్కిననొమ్మచేఁ గెంపుటధరంబుచిమచిమయనినయట్లు
చెలువారుగోళ్ల నాటుల తేటచెక్కిళ్లపై నెలవంక లేర్పడినయట్లు
చెలఁరేగియలమినచేపట్టు బిగువుచేగబ్బిగుబ్బలుకనుఁగండినట్లు
కళలసొక్కొదవించుగాబంపురతులఁబూపంటిచేహమువనివాడినట్లు

తే. భావమునఁదోఁచుస్వప్నలబ్ధంబులైన, సౌఖ్యములుమిథ్యలయ్యానిశ్చయముగాఁగఁ
బురుషసంగతిచేసినకరణినపుడు, పద్మదళనేత్రకరుణానుబంధమునను. 71

క. అంతసఖిప్రేరితయై, సాంతత్యంబైనయట్టిసమయోచితముల్
స్వాంతముననిచ్చలేకయు, దంతావళయానయొక విధంబుననడపెకొ. 72

నీ. బింబోష్ఠిదర్పణబింబంబుఁజూపువోఁజెలువునిముద్దుచెక్కులుదలంచి
కలకంతిమృగమదతిలకంబుదిద్దువోసరసుని మేనివాసనఁదలంచి
కలికిముక్తామాలికలలంకరించువోరమణునిమందహాసముఁదలంచి
పాలఁతినీలోత్పలంబులదండలాసఁగవో రామునిచికురభారముఁదలంచి

తే. గంధగజయానన్యదయంబుకరిగికరిగి, యసురసురమంచుఁబారవశ్యంబునొందు
నిగిడిపుంఖానుపుంఖంబులగుమఁదాఁకు, దర్పకునిపువ్వుటములఁదాళలేక. 73

ప. మఱియును.

74

సీ. విన్నదనంబుఁగై కొన్న నెవ్వోమునఁబొడమనిచిఱునవ్వఁబొందుకొలుపు
దీనభావంబునొందినవారుఁగన్నులతేనివికాసంబుఁబూనఁజేయు
గద్గదస్వరముసంగతమైనమాటలనొదవనిచాతుర్యయుక్తిఁజూపు
సుల్లాసభంగమైయున్న చిత్తంబునఁగొలుపనియత్సాహగుణము నెఱపు

తే. ఘనవియోగవహ్నిఁగ్రాగుచునుండియు, మఱుఁగునేయునితరులెఱుఁగకుండ
సఖులు తెలిసి రేనిసంశయింపుదురను, భయమువలనఁగుముదబంధువదన.

75

సీ. ఎలనాగవీణెవాయించుచోనాహిరిఘంటారవంబునఁగలసిచెలగు
జలజాక్షి కావ్యంబుఁజదువునోఁబాంచాలగతివోటబాహుటక్రమముదొనకుఁ
నెలఁతచిల్క. కుమటానేర్పవోగీర్వాణభాషలోనఁదెనుంగుఁబల్కు గలయుఁ
జెలియపద్యంబురచించుచోశృంగారరసముపై నీభత్సరసమునిల్పు

తే. విరహవిభ్రాంతికతమునవిద్రుమోష్ఠి, యొకటినేయంగఁబోవవేటొకటిదోచు
నగ్గలపుఁజింతహృదయంబునంటియున్న, నిట్టులొటకుమదినంశయింపనేల.

76

తే. దర్పకునిబాణతీవ్రత. దాశలేక, యంగనామణిశివశివాయనివచించుఁ
గలికికోవెలొదలచేనలసిసాలసి, రామపలుమాఱు శ్రీరామరామయనును.

77

క. నెగలయ్యెఁజలుపవెన్నెల, పొగలయ్యెనుగప్పరంపుఁబొడికన్నులకుం
బగలయ్యెఁజిలుకమాటలు, పగలయ్యెనుసుఖములెల్లవనితామణికిక.

78

చ. కలకలగాకనిశ్చయముగామదిఁదోచిననాటనుండితొ
గలకలకంఠకీరకులకంశములంజనియించుదట్టపుం
గలకలములైవింబడఁగఁగాయజానమ్మలగాయముల్పడిం
గలకలనొంపయానుములుకల్పములైచెలియుండెఖిన్నతక.

79

ప. ఆసమయంబున.

80

మ. అమరారీశ్వరుడైనబాణునకమాత్యశ్రేష్ఠఁడైబాహువి
క్రమకేళీవిజితాహితప్రకరుఁడైప్రాధింజతుష్టప్రీతిం
క్రమహామంత్రకలాపలత్యుపరుఁడైరాజిల్లుగుంభాండనా
మమునందైత్యవరేణ్యుఁడొక్కరుడసామాన్యప్రభావంబునక.

81

ఆ. వానియనుఁగుఁబట్టివరసుందరాకార, రేఖనొప్పుఁజిత్రరేఖయనఁగఁ
దండ్రీవలనమంత్రితంప్రయోగక్రియ, లభ్యసింఁచియుండుసాంగముగను.

82

శా. ఆనీలాలకబాణకన్యకకుబాహ్యప్రాణమోనాఁగ నెం

తేనేస్తంబొనరించియున్నదగుటందీనాననాఁభోజయై
గ్లానింబొందుచునున్నయారమణియాకారంబువీక్షించిచిం
తానిర్తగ్నుమనోంబుజాతయగుచుండత్కార్యమూహించుచుకొ.

83

తే. ఇంగితజ్ఞానియగుటనాయించువదన, వలపుమర్మంబుగామదీఁదెలిసి యపుడు
పలికనేకాంతమునఁ జేరిపడఁతితోడ, బడలికలుగిడిఁజల్లనిభావముల. 84

ఉ. ఎన్నఁడులేనివిన్నఁదనమేలమొగంబునదోఁచెనమ్మనీ
కన్నఁడులేనిచింతమది నెక్కఁడనుండిఘటించెనమ్మనుం
దెన్నఁడులేనియాకృతనేటికిఁదేహముచిక్క నమ్మనీ
యున్నవిధంబుఁజూచివగనొం దెడునాహృదయంబుకోమలీ. 85

సీ. కమ్మనిచిగురాకుకమ్మో వికనుఁగందెనుసురసురనివెచ్చుమార్పుకమ్మ
కనకంపునెమ్మనుకాఁకచేతఁగరంగెవిరహవలంబుచేఁవేఁగకమ్మ
తళుకునిద్దంపుటద్దపుమోముకళదనైవలవలకన్నీరువిడువకమ్మ
వెలిదమ్మకన్నులతెలిమిమందమునొందెదురుముమేఘముగ్రమ్మఁబొరలకమ్మ
తే. పలుకఁగదవమ్మవేసటపడకవమ్మ, సొలయ నేలమ్మ మోమెత్తిమాడవమ్మ
యేలీచేసెదవమ్మమ్మేటికింత, జాలిపెట్టెదవమ్మయోచంద్రవదన. 86

క. పరిరంభణమ్మదుచుంబన, సరసాలాపాదిసురతసౌఖ్యంబులచేఁ
గరఁగించువిభునిఁబాసిన, విరహిణిచందంబుదోఁచెవలఁదీసికుక. 87

కా. బాలానిన్నుమదీయజీవముగ నేభావించు నెల్లపవ్వడుక
జాలానేఁగలంగంగ నెంతపనికిన్నంతపముంబొందఁగా
నేలాసిగ్గునగుట్టుఁజేసిహృదయంబింకిట్టుచింతించుటలో
మేలాదాఁపక తెల్పునీతలపు నెమ్మింబూనికావించెదక. 88

ప. అని యివ్వధంబునం జిత్రలేఖాపధూటిపలికినఁ దద్వచనోపధంబుప్రియాసుపాసన
హితంబై యాత్మీయహృదయఁగంజితమదనజ్వరంబుకాంతింబొందించుటయు నేద
దేతనిజాభిప్రాయమార్గనిరోధకంబైన లజ్జాప్రవాహంబు ధైర్యవ్రణంబువలన నుత్తి
రించికించిద్దళితశ్రుతి విపంచికంచమస్వరోపమానంబగు గద్గదస్వరంబున నిట్లనియె.

తే. పాన్పుపై నొక్కనాఁడునేఁబవ్వలించి, నిదురపోవంగలావణ్యనిధియొకండు
చేరినాయావనంబెల్లఁజూఱగొనియెఁగలయనుచుదోచునిక్కంబుగాఁగఁదోచు

సీ. సొగపైనచెక్కిళ్ళుచుంబించిచుంబించిచేరిమోమునమోముఁజేర్చిచేర్చి
కరమునఁబాలిండ్లుగదియించికడియించియధరపల్లవరసంబానియాని
కేలిమైఁగొఁగిటఁగీలించి కీలించి గళముననఖుపజ్జినిలిపినలిపి
చెలఁగిగళధ్వనులైలఁగించిచెలఁగించినిద్దంపుఁబొక్కిలినివిరినివిరి

తే. పోకముడివిచ్చి దేహంబుపులకలొదవ, వవయవంబులుగదియంగనదిమియదిమి
యవలనేమేమొచేసెనయ్యాగడంబు, నెట్లుచెప్పదుసిగ్గునోరెత్తనియదు. 91

చ. ఆటువలెవానికొఁగిటసుఖానుభవంబునఁజొక్కియండియం
తటఁగనువిచ్చివేలుతొనితన్నహనీయవిలాసమాత్తరినా

- దటఁబొడగాన నైతిఁబరితాపభరంబుననాఁటనుండినే
నిటువలెనున్న దానఁగృహింతుచుజీవమువానిసామ్యుగఁకొ, 92
- చ. మదగజవై రిపంటినడుమాకమలంబులపంటికన్నులూ
యదనశశాంకువంటి మొగమాముకురంబులపంటిచెక్కులూ
మదనునివంటిచక్కఁదనమామధురాధరవానిరూపునూ
హృదయపటంబునందులిఖియించినకై వడిఁగాననయ్యెడుకొ. 93
- తే. ప్రాణసఖివైననీకుదాపంగ నేల, విన్నవించితి నామదినున్నవిధము
వానిఁగన్నులఁజూపిజీవంబునిలుపు, మనుచుఁగన్నీరుదొరఁగ దైనవ్యంబునొండె. 94
- ఉ. అయ్యలివేణిదైన్యమునకాత్మఁగలంగుచుబొప్పలిందువుల్
పయ్యెదకొంగునందుడిచిభక్తిమెయిక్కిరిరోపచారముల్
సయ్యనఁజేసిసెమ్మదివిషాదముదీఱఁగనూఁడించితా
నయ్యెడఁగొంతసేపుహృదయాబ్జమునందలపోసి నేర్పునకొ. 95
- కా. రంగుల్లిఁబటంబునన్వివిధవర్ణద్రవ్యముల్ గూర్చిసా
రంగాంకాననప్రాసెముజ్జగములకొ రాజిల్లురాజన్యలం
బంగారంపుమెఱుంగువ్రాతజిలుగుల్ పైపైఁగళితైఱఁగా
శృంగారంపురసంబువెల్లివిరియంజిత్రక్రియాప్తఖరికొ. 96
- చ. కళలుపెలుంగుమోములువికాసవిలాసముఁజూపుకన్నులుం
జెలువముగుల్కుమేనులునుజెక్కులపైఁబ్రసరించునవ్వలుకొ
దళుకులుచల్లుభూషణవితానముఁగల్గినజీవచిత్రముల్
నిలిపిన మట్లువ్రాసెరిమణిమణి నేర్పువచింపశక్యమే. 97
- ఆ. వ్రాతకజాఁడుగర్తసేతకుఁదాఁగర్త, యనుటకిదివిరోధమైన సేమి
సేతకజాఁడుగర్తవ్రాతకుఁదాఁగర్త, యనుచుఁజిత్రరేఖనఁగవచ్చు. 98
- ఐ. ఇవ్విధంబునం ద్రిభువనంబులగుల్లు పురుష శ్రేష్ఠులలిఖియించిన యప్పటంబు ను
షాసుందరిముందట నుంచి యిట్లనియె. 99
- చ. త్రిభువనవాసులై వెలయుదేవమనుష్యభుజంగకోటిలోఁ
బ్రభుతయురూపసంపదయుఁబ్రాజ్ఞతయుంగలవారి నెల్లనే
ర్చిభగవతీమహామహిమచేలిఖియించితినిష్పటంబునం
దభినవమూర్తియైతగినయాభునుఁడెవ్వఁడుషీరిలోపలకొ. 100
- ఐ. అని మఱియునిట్లని వివరింపందొడంగె. 101
- ఉ. దివ్యవిమానయానములదివ్యసుగంధవిలేపనంబులకొ
దివ్యులతాంతవాసనలదివ్యధునీజలకేళిలీలలకొ

దివ్యవిలాసినిరతులదివ్యశరీరములకు సుఖాతులె

దివ్యపథంబున నైలఁగు దేవతలన్నివరించిపల్కెదన్. 102

కా. ఆనందాకరవై భవానుభవరంభాద్భవస్యోనాట్యశ్రీ
 లానిత్యోత్సవైచారిజాతమసుమాలంకారహయమృగ
 స్థానానానసుఖోన్మతుంద్రిభవస్థానామృజ్యసింహాసనా
 స్థిమన్విరరథరఽజ్జాడుమితనిన్వితంశుకింబాసనా.

103

ఉ. ఆవహనీయదక్షిణసమాఖ్యలచే జెబువందిమంత్రపూ
తామూతులన్సరోరుహభవాదులదృష్టివిహింపఁజేసియ
వ్యావృతతలీలసాధకజనాళికిసాఖ్యములిచ్చుప్రభువొడు
తావృణానమానుఁడుకృకానుఁడితండ్రిబుమాదుకొమల్.

104

వ. అనితెలిపి వారీయంద నాదరంబైన లడీయహృదయంబుఁదెలిసి శేషించినదిక్నాలక
దేవతాగణంబుల వేరేర వివరించెద ననుచు నిట్లనియె.

105

చ అతులితధర్మవంతుఁడుకృతాంతుఁడనానుఁడు యాతుధానుఁడా
యతశుభుఁడంబురాశిభుఁడంచితదేహుఁడుగంధవాహుఁడు
న్నతమతిగుహ్యకాధిపతి నాగధరుండుహరుండునుంజామీ
యితఁడునితండ్రితండ్రితఁడునీతఁడునీతఁడుసుందరీమణి.

146

ఉ. కామనిమించునుందరముకంజపనా పునిగెల్పుతేజముకొ
సోమునిగేరునెమ్మెగముశోభిలువాడెలకల్పనిపుతుచిం
తామడికామధేనుసహితంబగుసంపదలింట్లంగల్గును
త్రామునికూరి నందమడితండుజయంతుండుసీరజాననా.

107

కా.భారాంతస్పృహమలై ననిర్జరులపైపై సోకియెవ్వనినిం
డారందైకొనునర్తనాభిసయభావారంభసంరంభరం
భారంభోరుముహూర్త ముస్తరళితాపాంగచ్ఛటామాలికా
సారంబానలకూబరండితఁడుతత్సందర్శమిఱించితే.

108

సీ. కంబుకంధరవీరుక మనీయనిరతయావనమదోద్ధతులుగీర్వాణతతులు
 సరసిజేక్షణవీరుసంగీతవృత్తవిద్యాధురంధరులుగంధర్వచరులు
 కుటీలకుంతలవీరుఘటికాంజనాద్రిక్రియాసుసాధకులువిద్యాధరంద్రు
 లమృతాంశుముఖవీరుసుమహితాప్తవిశేషసిద్ధిప్రసిద్ధులుసిద్ధవిభులు
 తే. గరుడకిన్నరరుద్రకింపురవసాధ్య, యక్షరక్షోభుజంగగుప్తాకులువీరు
 నీకటాక్షాంచలంబులునిగుడజేసి, కలనవీక్షింపుమోరాజీరవాణి.

169

వ. అనిపలికి యనంతరంబ పాతాళలోకనివాసులనా, నినపటంబు జూపి యిట్టనియె.

- మ. భవనాలంకృతనూత్నరత్నరుచిసంపన్నంబురాజీవక్త
రవకల్పారమరందపానమధుపప్రాతస్వనోదారభో
గవతీతీరహనోహరంబఖిలభాగ్యశ్రీనివాసంబునై
ప్రవణంబొందినయట్టిలోకముగ దాపాతాళమజ్ఞాననా. 111
- వ. తద్భువననివాసులైన నాగపుంగవులవివరించెదం గనుంగొనుము. 112
- శా. పారావారవిహారియైనహరికింబర్యంకమైదీప్యపక్షై
లారణ్యాంబునిధిప్రయుక్తమహనీ యడోజీకిన్నివ్వనా
ధారంబైయురగేంద్రలోకముననుం దాసార్యభామాంకుడై
శ్రీరంజిల్లుభణాసహస్రకలితున్నేమన్విలోకింపుచు. 113
- చ. అతులసుధాపయోధిమథనావసరంబునమందరాద్రిక
ప్రతిహతలీలనావరణపాశలతాకృతిఁ దాల్చిదానవా
హేతులకువాంఛితంబు ఫలియింపఁగఁజేసినకీర్తిశాలిభా
సితనితదీర్ఘదేహుభణిశేఖరువాసుకిఁజూడుమితనికొ. 114
- ప. అని మఱియుం దక్షుక కర్కోటకప్రముఖులైన చతుశ్శ్రీవశ్యేష్ఠుల రూపనామం
బులు చతుశ్శ్రీవంబులకు గోచరంబుగా దృష్టంబును శ్రుతంబును గావించిన దదీ
యరూపనామంబులు వేదాంతసిద్ధాంతచరప్రకారంబున నాత్మకువేతై యస్థిరంబగుట
యు దదీయముఖచిహ్నంబులవలనం దెలిసినదై తదనంతరంబ మధ్యమలోక పురుష
పరివృథులం దెలుపందలంచి యిట్లనియె 115
- చ. శుకపికశారికానినదశోభితకేళివనాంతరంబులకొ
వికసితపద్మకైరవనవీనసుగంధసరోవరంబులం
బ్రకటసువర్ణగేహములభద్రగజేంద్రతురంగమాదులకొ
సకలసువస్తుసంపదలసౌఖ్యదమైతెగును శ్రవ్యమంగనా. 116
- ప. ఏతద్భువనంబునంగలుగు గాజశేఖరుల నాలోకింపుము. 117
- చ. నిజగజనాథయూథపదనిర్దళితో న్నదవైరిపార్థివ
ప్రాజచతురంగపైస్త్వఁడువిరాజితరత్నవిభూషణప్రభా
విజితవిభాకరండుపరవీరభయంకరఖడ్గవిసుధర
దృఢజుఁడుకళింగభూభుజుఁడు తోయరుహాననవీఁడెచూడుమా. 118
- చ. లలితలవంగళోమలవిలాసలతాపరిణద్ధచందనా
మలమలయత్నమాభృదసమానసుగంధవిశేషశీతలా
నిలవిలసద్గవాక్షచయనిర్మితహర్త్యవిహారిపాండువృక్షీ
యలఘునిఁ జూడవచ్చుదరహాససుధారసరంజితాననా. 119

కా. గంధేభేంద్ర సమానయానతెలియంగాఁ జూడువీనింజతు
 స్కంధిస్త్రాన్వత మేదినియవలయవిశ్రాంతప్రతాపాబ్జినీ
 బంధుయగ్ధకృతప్రసిద్ధబలతృప్తిత్యర్థిరాజన్యని
 గృంధుంసాంబళివాచ్చనామగుణసంబంధుంజరాసంధునికొ.

120

కా. చాదంతిన్యగదంతిగాఁగొనిసహస్రాక్షుండుయుగ్మాక్షుండై
 మోదంబొప్పగరన్దరించుగతిఁబెంపున్సంపుసంధిల్లగా
 వేదండోత్తమవాహుండైవెలయుపీయంబ్రభాభాసమా
 నాదిత్యుంభగదత్తుఁజూడుమునితంబాభోగహేమాంకుకా.

121

కా. పూజ్యంబైతగుకారవాన్యయమునం బొల్పందజన్మించిసా
 న్నూజ్యంబేలుసుయోధనుండెలివిమిఱంజూడుమొక్కింతది
 వ్యజ్యోత్తిర్మయసాధనున్విహితబాహందండకోదండదం
 డజ్యోనిర్వదఖండచండతరకాండప్రోద్భూయోధనుకొ.

122

ఉ. లోయజగంధిమాడుమువిధూతతమోగుణివ్యతేజాండై
 ధీయుతమూర్తియైవసుమతిన్విహరించుపయోజబాంధవుం
 డేయితండంచందగుతీవివెలుంగుచునున్నవానిరా
 ధేయునిదానవైష్ణవిధేయునివర్జితభాగధేయునికొ.

123

పీ. జయముచేధ్యనిశ్చయముచేసెభవోదయముచేదగువాడుగర్జజామ
 దిలుముచేధుజబలతోత్కటముచేణజయూర్ధ్వటముచేఁబెంపాంఘపనశాండు
 యుక్తిచేబిబుధానురక్తిచేరబాణశక్తిచేనధిమండుసన్యసాచి
 బుద్ధిచేనతులప్రసిద్ధిచేభాగ్యాభివృద్ధిచేబాగడొండువెలయునకులుఁ
 తే. పసమశరససుకుమారరసమనోహ, రావతారండుసహదేవుండంబుజాతీ
 వీరలేవురుపాండవవీరవరులు, పెంపుసాంపారనిటువిలోకింపవమ్మ.

124

చ. సుమహితధాళధళ్యరుచిసుందరకోమలవిగ్రహంబుపై
 నమలతరేంద్రనీలనికరాశితవర్ణఘనాంకుకంబుతో
 నమరిననిలమేఘురజతాచలరాజముఁబోలెఁపేతీ
 రమణునిఁజూడవమ్మబలశాలునిఁ గోమలపాటలాగరా.

125

నీ. లలితరేఖాత్రయీకలితకంతమువాఁడుగ్ధవళవిస్తారనేత్రములవాఁడు
 ఆజానులంబిబాహావిలాసమువాఁడుకమనీయనీలాంకములవాఁడు
 హృదకోభితవిశాలోరస్థలమువాఁడుతరుణారణాంఘ్రిపద్మమలవాఁడు
 మహానీయనీలకోమలశరీరమువాఁడునగదరస్థితసుధాననమువాఁడు

తే. సరసకల్యాణగుణవిశేషములవాఁడు, మదనశతకోటిసౌందర్యమహిమవాఁడు
 దేవకీనందనుఁడుకృష్ణదేవుండైతఁడు, వనితగనుఁగొమ్మునేత్రోత్సవంబుగాఁగ.

126

- మ. త్రిజగన్మోహనరూపవైభవనిసాంద్రీభూతక్షీర్తింబ్రతా
పజయార్కురతికామినీకుచతటిపాటీరముద్రాకరాం
బుజునింకంఠవిలంబమానవిలసన్సుక్తామణీమాలికా
వ్రజానిన్నారటకృష్ణమూర్తియగునీప్రద్యుమ్నసీతీంపుమా. 127
- ఉ. చక్కనివారిలోమొదలిచక్కనివాడగుతండ్రికన్ననుం
జక్కనివాడంభవ్యగుణసంపదదాతనుబోలువాడౌ పెం
పెక్కినకీర్తివాడుకమలేక్షణపాత్రుడగుశంబరారికి
మక్కువనందనుండితడుమానవతీయనిరుద్ధజూడుమా. 128
- వ. అనియివ్యిధంబున నవ్యనిత యవి్యలాసినీతిలకంబునకు భూలోక పురుషపుంగవుల
వేర్వేలు వివరించుచు ననిరుద్ధమారవర్యంతంబునుం జూపునప్పుడు. 129
- సీ. అంగవంగకళింగబంగాళనృపులపైసారంగగతులచేజౌకళింప
గాళసేపాళపాంచాలభూభుజులపై నసతటిల్ల తరేఖనవళుళించి
మగధమత్స్యమరాటమద్రనాయకులపై మత్స్యపుటంబులమహిమనిగిడి
యాదవవృష్టిభోజాంధకశ్రేణిపైయలతేటిదాటులనెళవుచూపి
తే. మత్రియుగోపాలదేవమన్మథులమీద, బొత్తెకోలలగతిదాడిమిట్టితిరిగి
వ్రాలియనిరుద్ధనంచుగ్రొవ్వాడిచిలుకు, ములికియైనా సైకలకంతిదెళుకుజూపు. 130
- చ. కనుగొనఁ గానెజల్లుమనెఁగైరవలోచనగుండెదేహమె
ల్లనుబులకించెఁగన్నులజలంబులుజాలయిపాఁచెమోమునం
దెనఁగొనిదైన్యరేఖనవనీతగతింగరఁగెన్ననంబుము
న్ననుపడియున్నతాపశిఖిప్రజ్వలభానమునొందెవంతయై. 131
- ఉ. కన్నులఅప్పలాఁగనివికాసపుజూపునుమానముద్రతో
నున్నమొగంబునిశ్చలతనొప్పకరీరముగాఁబటంబుపై
నున్నతలీలవ్రాసినప్రియుంగనిసొక్కునఁదానునట్లయై
చిన్నెలుదక్కియంఁడెసఖిచేసినజంత్రపుబొమ్మకైవడిన్. 132
- తే. అతనిలాపణ్యసరసియందతివచూపు, నిండుకొనిబారులయ్యెమగండుమీలు
నుప్పతిలిగుంపులయ్యెనీలోత్పలములు, పానుకొనిమూఁకలయ్యెఁబుష్పంధయములు. 133
- ఉ. చూచుఁజలించిపైబడఁగఁజూచుఁగుచంబులనొత్తిపట్టఁగాఁ
జూచునఖాలిమైఁజెనకఁజూచునుధాధరలింబమానఁగా
జూచుఁగవుంగిటందెనఁగఁజూచుఁగపోలముముద్దుపెట్టఁగాఁ
జూచులతొంగియమ్మదననుండరరుచముఁజూచిభ్రాంతిలోన్, 134

ఛ. ఇత్తైఱంగున నక్కో కకుచతవరుచిరావలోకనంబులు పరమశాంతుని హృదయంబు నంబోలె దత్సొందర్యలహరీమగ్నంబై యానందలహరిందేలుచున్న నెట్టకేలకు మర లించికుంభాండక తనూభన ముఖాంబుజంబున నిలిపి యిట్లనియె. 135

ఉ. వీడుగదమ్మనానిదురవేశఘటించినవాడుకోమలీ
వీడుగదమ్మపంచశరవిద్యలుచూపినవాడుతొయ్యలీ
వీడుగదమ్మనాహృదయవిత్తమునాచినవాడుయగ్గలీ
వీడుగదమ్మయూవిరహవేదనఁగొల్పినవాడునెచ్చెలీ. 136

క. నిన్నుండిపినిరూపముఁ, గన్నులఁజూడంగఁగలిగఁగానేటికినో
క్రిన్ననఁబోడిరొనీయుణ, మెన్నిభవంబులకునైననీఁగంగలనే. 137

ఘ. మేఘాగమనంబునకు నెదురుచూచుచున్న మయూరంబువిభంబున సంపూర్ణపూర్ణి
మా చంద్రబింబోదయంబుఁగోరుచున్న చకోరంబుకైవడి, స్వాతివర్షంబు నపేక్షిం
చుచున్నమా క్షికు క్షేచందంబున, హృదయంగమాకారుండైన యీరాజశుమారు
తోడిసంభోగంబునకు నాహృదయంబు నిరంతరవ్యాపారంబై యభిలషించుచున్న
యది. దురంతంబైన విరహపారావారంబు నీఁదనశంబుగాక ముసుంగుచున్న నాకుం
దెప్పవిభంబున నాభాగ్యవశంబున నీవు సంఘటించితివి. ఏయుపాయంబున నైన నీత
నించెచ్చి మామకఘనోరథం బీడ్చి ప్రాణదానంబునేయవలయు నిదియనుచితంబని
విచారించెదవేని నాకర్ణింపుము. 138

సీ. కలలోనఁగన్న వార్తలకింతవలవంతకేమి కారణమనియెంచుకొంటి
నాయున్నిగనుఁగొన్న నాసాటివారిలోనిదిలాఘవంబనియెంచుకొంటి
మదిలోననీమాటమఱచియుండెదఁగాక యెంతలేదనియిది నెంచుకొంటి
గుఱుతెఱుఁగనివానికూర్తు కాశించిన నేమిఫలంబనియెంచుకొంటి

తే. నేమిసేయుదువానికఁగామనోజ్ఞ, ఎదనపూర్ణేంచుచంద్రికావ్యాప్తిఁజంద్ర
కాంతరత్నంబుకైవడిఁగఁగియున్న, భావమున దైత్యమింతైనఁబాదుకొనదు. 139

ఉ. కాపునఁబక్వబింబఫలకాంతులలోఁదులఁదూఁగువానికె
మైవిసుధారసంబుమదిమోహముదీఱఁగ నానకుండినకొ
భావభివజ్యరజ్యలనబంధురతీప్రతిభాకలాపతా
పాపహమైన నాదుహృదయవ్యధదీఱు నెయ్యెన్నిభంగులన్. 140

మ. కలికీమాటలువేయు నేమిటికి నీకాయంబుతోవానితోఁ
గలయనాభిగ్రముగల్గ కున్న విభునింగాఁజేయుమీపీనిరాఁ
గలజన్మంబుననంచుబ్రహ్మకునమస్కారంబుఁగావించియ
న్యలదేహాంతరతీప్రలభికుచితవ్యాపారముంజేసెదన్, 141

తే. అనుచుఁజెలిపల్కుఁ ఖేదవాక్యములతోన, వేఁడినిట్టూర్పుగాఁజ్జులూవిర్భవించె
నూరుపులతోనకన్నీరులేఱులయ్యె, నశ్రువులతోనపరశంబయ్యెమేను. 142

తే. అతివదురపస్థగనుఁగొనియాత్మగలఁగి, యువతివివశతడిఱంగనుపచరించి
యనుగుణంబైనమధురవాక్యములమనసుఁ, జల్లజేయుచునుండెనాసమయమునను.

వ. అని శుకుండుపలికెననినఁ దదనంతరవృత్తాంతంబెట్లయ్యె నెఱింగింపుమనుటయు.

చ. చతురవిహారహరమణిసాంద్రలసద్భుజమధ్యమధ్యని
ర్జితమృగరాజరాజసరసీరుహమిత్రనునేత్రనేత్రశో
భితవసుభద్రభద్రగజభీతిహరదరభావభావజా
హితమతివాసవాసవమణీర్ధరుచిస్ఫుటకేశకేశవా. 145

క. దురితఁపరితాపపరిహర, చరితాభరితాదరాత్తశంకరహృదయ
స్తరితహరిదశ్వకోటి, స్ఫురితాస్ఫురితారినిదసంశ్రుతివినుతా. 146

భుజంగప్రయాతము. మహామంగళాకారమాస్మేహమోహా
నహాభూధరోత్సాహవారాహదేహా
గుహాత్మజ్ఞసాంచిత్వఘోరాఘదాహా
మహామంగళాద్రిప్రమావత్సుగేహా. 147

గద్య. ఇది శ్రీమంగళాచలనృసింహకృపాప్రసాద సంప్రాప్తవిద్యావైభవ కనుపర్తిరా
యనమంత్రితనూభవసుజనహితకృత్య నిత్యాబ్జయామాత్య ప్రణీతంబైన యనిరుద్ధ
చరిత్రం బను మహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

ఉ. చీకటివేశసంచరణ నేయుచునిక్కువలై నవోట్లన

ఱ్ఱాఁకలనిల్చుదుంజనులయల్కుడుకొయ్యనలోగియుండుచుం

గాఁకలయూర్పులున్నరనఁగావీటకొటిభుజంగభావముల్

గైకొనియుండెనిందున నెకావలెనారీభుజంగనామముల్.

15

సీ. గళేరవంబులరద్దిగాఁజెలంగింపక పులుమాటు మెల్ల నెవలుసుమనుచుఁ

దమికొద్దినధరబింబముగంటువడసక మొనపంటనొక్కింతమాపుమనుచు

గుబ్బచన్నులమీఁదగోరుతేర్పడసక నేర్పుతో నొయ్యననిపురుమనుచు

రతినుమాళముననార్పటము గావింపకనిలకడవల్లఁ గాఁగలయుమనుచుఁ

తే. గాముకులయందుఁగూర్చులగలిగియుండి, యనురహస్యంబుబయలగుననెడిభీతిఁ

గలసిరిబ్బంగిసాంకేతికములయందు, జారకాంతలుమోహితస్వాంతలగుచు.

16

ఉ. ఆనమయంబునంగువలయప్రియమైన ప్రభుత్వరేఖను

ల్లాసరసంబుమోమునఁదొలంగఁగఁజల్లనిరాజుటంచువి

శ్వాసముతోడలోకులుప్రశంసలుసేయఁగఁబూర్వశైలిసం

హాసనమెక్కెఁజంద్రుఁడునిజాభ్యుదయంబుజగత్ప్రసిద్ధిగఁ.

17

సీ. భూనభోంతరములఁబూర్ణీభవించు తమంబులనుచ్చాటనంబుచేసెఁ

వసతులమెలఁగుజీనింజీవవిహగ కదంబంబునాకర్షణంబుచేసెఁ

గవగూడిచెలఁగుజక్కవలక్రీడావిలాసంబులనంస్తంభనంబుచేసెఁ

సలిమధ్యంబులఁజెలువొందుకైరనారామంబులవశీకరంబుచేసెఁ

తే. నలినపక్షికివిద్వేషణంబుచేసెఁ, దమ్మిచేరాశికలమారణముచేసెఁ

బొసఁగ వెన్నెలమంత్రవిభూతిఁజల్లి, మహిమఁజూపిసుధాకరమాంత్రితండు.

18

సీ. జతనంబుతోఁడేఁటిసంచిణీహసముభిన్నగుముదారుగానిగుడినడువఁ

గలువలదొరచల్ల గాలివజీరులుపూనిరాస్తానుచపానుగొలువఁ

బెంపుమీఱువసంతశేషువాహుజురననుండి చాలావణిహోనరుడెలుప

సెమ్మిఁగోవెలనిశానీదారుగములుకర్పించిడమరిముల్నాదుసేయ

తే. సరణికావాలరంగుర్పులైపుటములు, రహిగనటియించుచిలకహిరాకిసెక్కి

కెంజిగురుసైపుతలనంకించుకొనుచు, మదనుపాదుసహదండుగదలెనపుడు.

19

ప. అంత.

20

మ. చణబాహాబలకాలిమన్నుఁడుచంచచ్చంచరీకచ్చటా

గుణటంకారరవప్రచండసుమనఃకోదండనిర్దుక్తదా

రుణమాతాంకురబాణముబ్బటపెసక్రోధాత్తుఁడైమానినీ

మణిధైర్యంబనుజోడుచించుచుమనోమర్తంబులంబూఁగఁగఁ.

మ త్తకోకిల. మ త్తకోకిలశారికాశుకమంజుమాహననాదనం

ప త్తికిన్దలయాచలానిలపద్మశాత్రవచంద్రికో
ద్వృత్తికిన్దుహసనాపదపీభ్రమద్భ్రుమరస్వనో
త్పత్తికిన్దనినోర్వజాలకతల్లడిల్లుచునుండఁగాన్.

22

క. వగనొందుచుఁ జెలిక త్రైలు, మృగమదఘనసారగంధమృగుకుసుమాదుల్
తగఁదెచ్చిశిరవిధులూ, మగువవఁగావించిరపుడుమఱియున్న టియున్.

23

నీ. విభునికాఁగిటికి నైవెతఁ జెంగుమేనికిఁజందనపంకంబలంద నేల

చందనంబునఁగనుగంచెఁగదాయని గ్రస్కునబన్నీటఁగడుగ నేల
పన్నీటివలనఁదాపంబుమించుటఁజూచిచంద్రజంబుపైఁజల్ల నేల
చంద్రజంబుచేజనియించెనెకలంచువెసఁదాశస్థంతముల్విసరనేల

తే. తాశ్వంతములనువడదాఁకెననుచు, వగవఁగా నేలనేరనివై ద్యుకరణిఁ

దనుగుణమెఱుంగఁజాలకతమరు నేయు, మంచులకెంచులొనరించిరిందుముఖులు.

తే. ఎన్నియుపచారములుచేసిరిందువదన, లన్నియునుజూడమునుపటికన్నమిగుల

బాధకములయ్యెదనయలేనిప్రభువుతోడ, మందలించినమనవులచందమునను.

25

ఎ. ఇక్కరణి నక్కువలయాక్షి విరహాతిశయంబున నోర్వజాలక పరితపించుటకు సభి
జనంబులు విచారమగ్నంతరంగలై కుసుమసాయకునుద్దేశించి యిట్లనిరి.

26

ఉ. తల్లిసమస్తభాగ్యనిధితండ్రిదయాపరమూర్తినిచెలుల్

చల్లనివారసీపుకడుఁజక్కనివాఁడవుపొంకమైననీ
విల్లుసమాధురింబరిఘ్విల్లుమృగుత్వమునీదుపర్తనం
దెల్లనయోనిధూవధకు నేటికురోయవుమీనకేతనా.

27

చ. పురహరదేవునింజెనకఁబోయితగుగ్రలలాటనేత్రభీ

కరదహనార్చులంగలసికాలితివంతటనుండియైననుం

బరులనుబీడపెట్టనిక్యపాగుణమేటికిలేదునీకుఁగా

పురుషులురాజదండనముఁబొందియునై జముమానరేకదా.

28

ఎ. అనిపటికి సుధాకరు నుద్దేశించి.

29

నీ. కువలయంబులనుగన్గొన్నచల్లనిచూపుకమలబృందములందుఁగలుగదయ్యె
నలచతోరములపైఁగలుగుదాక్షిణ్యంబుజక్కవగములందుఁదక్కునయ్యె
సప్రాణవిభులైనసతులప్రకూర్చియనాథకాంతలయందునాస్తియయ్యె
నిందూపలములపై నెనయుసౌహార్ద్రంబురవికాంతములయందురహితమయ్యె

తే. బక్షపాతంబుమానవేక్షమునను, రాజదోషాకరుఁడవుగారామరామ

దానఁజేసిసుమీ!నీదుమేనియందు, నంకమైనల్లియున్నదయ్యెపయకంబు.

30

- క. పగలొప్పునిసామ్యతనై, జగుణంబగునీకునితచలమేటికయో
తగుపూర్ణకథానిధితో, మొగమెఱుంగనివాడవాకుముదిసీరమణా. 31
- వ. అని మలయపవను నుద్దేశించి. 32
- కా. ఎంచంజల్లనివాడనై సరసులందిప్తుంబువాటించుచుం
బంచప్రాణములై మెలంగుదువుమాపద్మాక్షియందెట్లుబా
ధించంజొచ్చితివియ్యోడన్తురునిబుద్ధిన్నీస్వభావంబున
ర్జింపంజెల్లు నెనీగుణంబుగదదాక్షిణ్యంబుమందానిలా. 33
- న. అని పికళుకనికరంబుల నుద్దేశించి. 34
- క. ఒకమతికైయుం డెడుమీ, రకటాచెలియొడలనితయతికూహకమా
పికమాళుకమాయికమా, నకమాసుమారగాత్రినాయమెయేచన్. 35
- వ. అని పలుకుచున్నపమయంబునం జిత్రరేఖంగనుంగొనియుపాంగనతనమనోహరం
డైనయనిరుద్ధుని సరససౌందర్య సౌమమార్యంబులు పలుమారుఁ బ్రస్తుతించుచు.
నిట్లనియె. 36
- ఉ. ఔనటవప్తువానిసరసాధరసారసామృతంబు నే
నానకయింకతాళంగలనాలనాకలనాదకీరసం
తానమునేయురంతుముదితామదితానదితాపమయ్యెను
న్నానవిధంబునీ దెగదనాయెదనామదనాభుఁజేర్చినన్. 37
- వ. అనిపలికిన. 38
- చ. విరహమునొందక మృవిభువేగమెతోడ్కొనినెత్తునంచునా
సరసిజగంధియోగబలసంపదచేగగనప్రచారయై
యరిగిననేకపట్టణనివాచలశై నలినీచయంబున
త్వరవిభవంబునంగడచితానటయేఁగుచుఁగొంతదప్పునన్. 39
- కా. కాంచెంగాంచనగాత్రిసాధశిఖాగ్రస్వర్ణపాంచాలికా
చంచన్నలమణిప్రకల్పితకచస్రక్షిభవత్తారకం
బంబోదంచితవృద్ధవాద్యరవశుంభచ్యామపూజాలన
తొగ్గించామిత్రగురుస్తమంటపసహస్రస్ఫారకద్వారకన్. 40
- వ. కనుంగొని మనంబునఁబెనంగొనుప్రమోదంబునఁబ్రమాదంబగు విద్యావిశేషంబున
నన్నగరంబుఁ ప్రవేశించి సమంచితప్రాసాదరేఖా పురోభాగ మహాన్నత పంభా
గ్రవిరచితదేవీప్రమానదీపికాకదంబక ప్రతినిబవిడంచితసాంద్ర చంద్రకాలాస్థగి
తపద్దరాగ మణిగణ చరణారణిరణిగుంఫరణవలన నిశాసమయంబయ్యును దివాభా
గంబునంబోలెద్యగ్గోచరంబగుతదీయ సౌభాగ్యంబునకు నాశ్చర్యంబునొందుచుంగ
లితకాంచనకనక్కవాట కమనీయ చతుర్ద్వార చారుతరప్రాకారంబును, మహాగ్ర

సాధనసమగ్రజాగ్రద్విరభటసమూహ సమావృత్తంబును, రుక్మిణీసత్యభామాప్రముఖాష్టమహిషీహాడశసహస్రసుందరీసందోహమందిరామందనుందరంబును, బద్ధరాగవజ్రవైడుర్యగోమేదికపుష్కరాగ మరకతనీలముక్తాప్రవాళ ఖచితస్తంధికుడ్డ్య వాతాయనవిత్తిప్రదేశంబును, బ్రహ్మమ్మసాంబసంకర్షణసుధేష్ఠాది కుమారవిహారసౌధ యూధాభిరామంబును, సకలసౌభాగ్య లక్ష్మీనివాసంబునునగు గోపికావల్లభునందరంబునందుశృంగారంబునకుసారంబును, విలాసంబునకువాసంబును, భోగంబునకుయోగంబును, భాగ్యంబునకుయోగ్యంబును, స్తోత్రంబునకుఁబాత్రంబునునై, సహస్రభానుప్రభాభాసమానంబగు ననిరుద్ధకేశీసాధంబులోపలంబ్రవేశించియందు.

క. ఆలరుక్తలోచనాకుచ, కలశయుగాన్వితనిరూఢగాఢాశ్లేషో
జ్వలపులకాంకితదానవ, సలలితసురతప్రసంగజనితశ్రముండై. 42

నీ. బంగారుదివియకంబములమైనెరువంకదీపికాకాంతులు తేజరిల్లు
నమలమాణికవ్యవస్థంకభాగంబునఁబరువంపుజాజిపూఁబాన్ముమీఁద
నొకకేలుతలక్రిందనునిచిరెండవకరంబూరువువైఁజూచియొత్తగిల్లి
పరువువైముత్యాలసరులుకుప్పవడంగఁజెలిదమ్మితరుకున్నులు మొగిడ్చి
తే. పూతనెత్తావిగమ్మనఁబొలయుచుండ, నూర్పులొక్కింతముదురులై యున్నతిల్ల
నిదురసరళముననున్నయగుసుమారు, గాంచెదనగొప్పకున్నులకఱుపుదీఱ. 43

ఉ. మీసముతీరుఁజూచిజగి మేనిపటుత్వముఁజూచిమోములో
హాసముఁజూచిచేతులయొయారముఁజూచినునోజ్జరూపరే
ఖాసమలీలఁజూచియహహాయనుచుందలయూచిముందుదా
వ్రాసినభావమెంచితలవంచుకొనెఁజలజాక్షిసిగ్గునన్. 44

వ. తదనంతరంబ. 45

మ. తనసమ్మేహనవిద్యచేజనులనిద్రామగ్నులంజేసియ
య్యనిరుద్ధంగొనిభేచరత్వముననుద్యద్యేగయైయేగిబా
ణనిలింపాహితరాజధానియగుశోణాఖ్యంబ్రవేశించియ
వ్యనజాతాక్షియుమాలతాంగినుపమావత్సృగముంజేరగన్. 46

వ. వచ్చుచున్నసమయంబున. 47

ఉ. ఎప్పుడువచ్చునోకువలయేక్షణయాతనిఁదోడుకొంచునే
నెప్పుడుచూతునోసదమలేందునీగోంబగువానిమోమునా
కెప్పుడుగల్గునోయతేనినింపుగఁగూడెడుభాగ్యమంచునా
కప్పురగంధితాపమునఁగంటికినిద్దురలేకవేఁగుచున్. 48

ఉ. నావెతమాడలేకకరుణాపరురాలగుచిత్రరేఖదా
నావిభుఁడెత్తునంచునకటాపరభూమికిసాహసంబునం

బోవుచునుండెనాకొఱకుఁబోయిన కార్యమునిర్వహింపరో

దేవతలారనాదిగులుదీఁగఁగమీకునమస్కరించెదన్.

49

వ. అనితలందుచు.

50

తే. తరుణియిబ్బంగిఁగనుమతోదండచండ, కాండనిరిభిన్నహృదయయైకరుగుచున్న

యవసరంబునరతిమనోహరకుమారుఁ, చెచ్చిపొనుపుపైనుంచెమచ్చెకంటి.

51

వ. అప్పుడు.

52

చ. హృదయముఝల్లుఝల్లుమన సెంతయువిస్తయమందిచూచిపెం

పాదవినభ్రాంతిచేతనిదియుంగలగాదుగదాయలుంచుసె

మ్మదిఁదలబోయుఁగ్రూరుఁడగుమారుఁడుచేసినయింద్రజాలమో

యిదియనియంచుఁబర్వరజసిందుకన్ ననమోహితాత్మయై.

53

వ. అంత.

54

క. తెలివొందిచిత్రచేఖా, కలవాణింగొంగిలింపికున్నులహర్షా

శ్రులుజడిగురియఁగఁదనువునఁ, బులుకాంపురముల్లనింపఁబొంగుమఁబలికెన్.

55

ఉ. ఈసుకుమారమూర్తివిపుడీడకుఁదెచ్చితిప్రాణదానముం

జేసితినికుమేల్లరలఁజేయఁగ నేరనమీస్కరించెదన్

నీనుగుణంబునీసెనరునీయుపకారముముజ్జగంబులన్

వాసికినెక్కినీకథలువర్ణితమయ్యెడుఁగాకతోమనీ.

56

క. అనిపలుకుచున్నబాలిక, వినయోత్పలగారవించిచేడుకతోడం

జనియెనిజమందిరమునకు, వనజాననయుండెనిదటివాంఛలుమీఱెన్.

57

ఉ. లేచుటయెప్పుడోనిగురలేచినపిమ్మటనన్నుఁగన్నులం

జూచిమనోసురాగమునసొక్కికవుంగిట గారవింపఁగాఁ

జూచునోలేక నామమతసుద్దియెఱుంగమిఁజేసివంతయై

తోఁచుచునుండునోయితనితోనపుడేమనిపల్కుదాననో.

58

మ. అనిచింతింపఁగనిద్రమేల్కనియతండాకర్ణవిద్రాంతమో

హననేత్రంబుజముల్కనీనికలుచూచులేరఁగావిచ్చిచూ

చినయాచూపుమనంబునద్దగిలెఁగించిన్నధ్యకున్భావభూ

ధనురుద్వత్కటకాముఖాంకకరసంధానప్రయోగాస్త్రమై.

59

ఉ. నాథుసుదర్శనంబువలనన్నదనగ్రహమోక్షమయ్యెడిం

బాధరకున్సుదర్శనమహామహిమంబిటువంటిదేకదా

యీధరఁదత్ప్రియోగమున నెట్లుగ్రహంబులునిల్వసేర్పఁద

తృధకులైనమాంత్రికులుసారమెఱుంగుదురప్పడిప్పడున్.

60

- గీ. ఇవ్విధంబున మేల్కొంచియవ్విభుండు, ద్వారకాపురకనకసాధప్రదేశ
చారుతరత్న పర్యంకశాయిగాఁగఁ, దనుదలంచుచులేచికన్యోనెడునపుడు. 61
- నీ. కాఁకలుదేరుబంగరుసలకయనంగఁగ సటువాసినచంద్రకళయనంగ
నదనుబుల్కడిగినయట్టిముత్యమనంగ సానఁబట్టినకాముశరమనంగ
మెలపుతో నిల్చిన మెలుపుతోఁగె యనంగననకంబుహానిత్రొన్ననయనంగ
జీవకళలలచి త్రయాపమనంగఁబరువంబుదప్పనివిరియనంగఁ
గరగుననుబోసిమోహనాకారగీరెఖ, యెసఁగదీర్చినశృంగారరసమనంగఁ
దనసమీపంబునందున తరుణిఁజూచి, మన్నధకుమారుఁడాశ్చర్యమన్నుఁడగుచు. 62
- క. మొదలను నేపనియించిన, యదిద్వారకలోనివజ్రహర్షముగాదా
యిదియేమివంతయిపుడిది, సదమలమాణికృష్ణచిత్రసాధంబయ్యెన్. 63
- ఁ. అని విచారించుచు నవ్వారాలోహ నాలోకించి. 64
- నీ. సౌలఁతిమోమునకుసంపూర్ణేందుబింబంబు వెలయనివాళి గావించవచ్చు
శంపాంగి మేనికఁజాంపేయపుష్పముల్వరుసతో బడిసివైవంగవచ్చు
జలజాక్షికురులకుజాతినీలంబుల నొగిదృష్టి పేరు గానుచుపవచ్చుఁ
గలకంతకంతివీనులకుస్త్రీకారముల్ రక్షయంత్రములు గావ్రాయవచ్చు
నొరయారూపపతికిరంభాదివేల్పు, చెలులనుడిగంపుబుడుతలఁజేయవచ్చు
ననినదోపంబుగలుగదీయర్థమందుఁ, జూడమెన్నఁడునిటువంటిసుందరంబు. 65
- గీ. అనివిచారించు నెడఁగించిదవనతాస్య, పద్మయైతనకైప్రేమబయలుపఱుచు
కలికినిడువాలుతగుళుగన్నులనుబెళుకు, మాపులనుజూచుచున్న యానుదతికినియె. 66
- ఉ. ఎవ్వరిదాన వేకువలయేక్షణయొద్దినీడుపేరునీ
వెన్ననిమేలుదానవిపుడేమికతంబుననన్నుఁ దెచ్చితి
విష్వరసౌగంధేశమునకింతయదాచక తెల్పనావుడుక
నవునుసిగ్గుఁగూడినదనంబున దాఁగిలిమూఁతలాడఁగాన్. 67
- గీ. తళుకువజ్రంపుజవలయందంబుగులుకు, పలుకుగురు తేటముకురబింబములవంటి
చెక్కుఁగవనిండి కెంపుల చెక్కుడంపుఁ, గప్పులనుగ్రమ్మఁబలికెనాకలికియపుడు. 68
- మ. ఇదిబాణాసురపీడుతోఁజపురమాయింద్రామాతంద్రై పెం
పొదవెన్నాకునుపాభిధాన మొగిసియొయ్యారపుక రూపుస్వ
ష్మదశంఘాంచిన దాన నై విరహసంతాపంబునం జెందన
మద్దలీలన్నినుఁ దెచ్చెఁబ్రాణసఖిశుంభిద్యోగవిద్యోగన్నతిన్. 69
- ఉ. కన్నియఁగానియన్యసతిఁగానుశరీరమునీదుసొమ్ముగా
చున్నచేసియేలుకొనుమావినుమాయనుమానబుద్ధిచై

- నన్నలయించెదేనిరమణాయక సేమనుదాననిన్ను నా
కన్నులఁజూడఁగల్గెఁగదకాఁగలయట్లగుదైవయోగముల్. 70
- వ అనిరుద్ధి యక్కాంత చింతాసముద్రాంతర్వ్యాంతరంగయై తలవంచుకొని యూర
కుండె నప్పడు. 71
- సీ. తోలుతనాతనిరూపుఁగలఁగన్న యాదిగా మగువకుదినము లేయుగములయ్యెఁ
బటముపైనతనిరూపముఁజూచినది మొదల్ గువటుజాములేయగములయ్యె
సఖివానితోడి తేజనినయంతట నుండియువిదకుగడియలేయగములయ్యెఁ
దరువాతనతఁడునిద్దురలేచునంతకుయువతికినిమిసముల్ యుగములయ్యె
తే నతఁడుగొఁగిటఁగదియించునంతలోన, నుత్పలదశాయతాక్షికోక్కొక్క-క్షులమె
యుగసహస్రంబులై తోచుచుండెనపుడు,వనితతమకంబుఁ జెలుప సెప్పరివశంబు. 72
- చ. పలుకులలోనిప్రార్థనయుభావములోఁగల తేంపు మోములో
వెల వెలచూపులోఁబొడమువిన్న నయూర్వులలోఁబొంపని
ములఁబొడగాంచియప్పుడన మోహనుఁ డెంతయుసంతసించెదా
వలపులమర్తముల్దెలియవచ్చుఁగదా ఘనులైనవారికిన్. 73
- వ. అప్పడు. 74
- సీ. ఆకలంకచంద్రభింబాననయూరు దేశంబుల వెంట సంపదరాచేసి
కోమలాంగినితంబభూమండలమునకుఁ గ్రమముతోడఁబ్రదక్షిణములానర్చి
మృగ సేత్రగంభీరమగునాభిసరసిలో నవగాహనక్రీడ లాచరించి
గంధసింధురయానకతినకువోత్తుంగళైలాగ్రమునఁబునశ్చరణసలిపి
తే. పడఁతినుందస్తి తసుధానుభవతననిమి, పత్వమును గాంచెగానిపాంచళిచూపు
లపున రావృత్తిమోక్షంబునందవయ్యెఁ, గాముకులపుణ్యములుభోగకారణములు. 75
- సీ. తనువులదిగుపాటుకనుదోయి బెళుకుముత్యాలరాసులుతలఁబ్రాలుచేసి
తూరుదుండెములాడుతోడవులరుచిదీపకళికలుమంగళార్థులుగఁజేసి
యలఁతఁజిప్పిలు ఫాలములఘర్తజలము మొగ్గలగుంపుతగుబానికములుచేసి
పొదిపి మేనులఁదోచువులకాంతురంబులతుకముజూజాలపాలికలుచేసి
తే. సంప్రకాశించువిరహాగ్ని సాక్షిగాఁగ, బాణకన్యానిరుద్ధులపరిణయంబు
నధిగావించెమకరమీనాధిపతుల, యదనుచెలిసినననవింటియ్యాక్షి కుండు. 76
- క. లలనామణికప్పడుగు, బృలపొంగునబిగిసిబివిక పట్క. నచగిలె
జిలుకరహదారురాచుతు, తలిరాకుపిరంగివిసరుదాఁకెననంగన్. 77
- మ. రమణింగొబ్బినఁ గొఁగిలించిపయికిక రాఁదీయువో గల్లనం
గమనియాంగద హేమకాచరకనాఘంటాతపంబుల్నిమే

కముహూర్తంబిదియంచుఁ దెల్పుచుమహాకందర్పమాహూర్తీకా
సమహస్తాయనదండభిద్భవఘణాంచల్లోహయంత్రాకృతికా.

78

ఉ. కాంచనగాత్రిముగ్ధవగఁ గాంచికపుంగిటగుబ్బలంటఁగి
లించినుద్ధాధరంబుఁగఁబలించిహసింపికపోలపాలిజాం
బించిచమత్కరించిపింపించికశ్శల్లరఁగింపిమించిసా
క్కించికనుస్సుభించికిలికించితక్తలిరమింపెవేడుకన్.

79

సీ. సురుచిరంబరబంధవణంబుభేదించిప్రిడాబలంబులవిఱుగఁదొలి
ఘనకుచశైలదుర్గములల్గలుపట్టిజఘనవసుంధరాచక్రమాఁగి
యూరూరుసంయుక్తతోరణంబుబగట్టిచతురుఁడైమగ్ధజేతంబుఁబొదివి
యంగంగములుభుజాహంకృతిలోఁగొనియాననభండారమాక్రమించి
తే. సురతసంగతిజయలక్ష్మీసారిదిగాంచి, తరుణికొఁగిలినిజరాజధానిగాఁగ
నెలమిమన్నధసామ్రాజ్యమేలుచుండె, సిద్ధసంకల్పఁడయ్యనిరద్ధవిభుఁడు.

80

ఉ. చంచలలోచనస్ఫురతసౌఖ్యమునన్దరఁగించెనంచున
ర్ణించఁగఁనేటికిన్వలపుఁబేరురులూడ్డిజగంబువారిమొ
గ్గించెడివానిపెద్దకొడుకేయఁటరూపవిలాసవైఖరి
న్దించినయింతికిన్వలపనేరఁడొతావలపింపనేరఁడో.

81

సీ. జలచరనేత్రకన్నులవెరపింపుకేయైత్తినవీరుదాంకమేటఁగలిపి
కార్డుకఘ్రాయుగకనుబొమ్మనంపుకేపట్టినవిల్లునిచ్చలముచేసి
బలితకుకాలాపసులుకుజంకెనలకేమావులచందంగపోవఁదొలి
చెలఁగుపల్లవపాణిచేగద్దికలకెక్కుపాణంబులడవులపాలుచేసి

తే. ప్రియనిసాహాయ్యమునవిజృంభించుచున్న, వెలఁదితోవిగ్రహింపనవేళయనుచు
సమరరంగప్రచారంబునన్నృసింది, యంగజాఁడుకార్యమెఱిగి సమాశ్రయించె.

82

చ. వలచినపొందులై మనసువచ్చినచక్కఁదనంబులైభ్రమల్
కొలిపెడియాననంబులయిహారుములన్నినక్రొత్తలైకళల్
దెలిసిననేర్పులైకొదవలేకరమింపఁగఁగల్గినట్టియా
చెలువుఁడునింతియుందొలుతఁజేసినపుణ్యఫలంబులెట్టివో.

83

గీ. అంతనానవోధయానందమునఁదను, సురతమునజయింపఁబరిభవంబు
నొందియున్నయట్టికందర్పనదనంబు, తెల్లనారనట్లుతెల్లవాఁడె.

84

ఉ. చిందఱుపంద్రయసురసేనలుడెందమునన్నయాకులం
బందిపతంగపుంగవశతాంగరథాంగమహోగ్రధాతినం
దందఱుడంగినట్టులుదయార్కునిరాకనడంగఁజీఁకటూల్
గొందులసండులకొగుహుగుట్టలుట్టలుచాటుమాటులన్.

85

శా. ప్రాతఃకాలమహాబలాధ్యుఁడునికా ప్రత్యర్థిపీఠంబూ

భూతుంజేసినను న్నదిగిజయుఁడై పూర్ణిభవత్పృథివ

ఖ్యాతింగైకొనియున్న వేళ జయతూర్యంబుల్పెలంగించిన

ట్లాతర్వాతఁ జెలంగెఁగుక్కుటనముద్యత్కంఠనాదాన్పట్టుల్.

66

స. మఱియు నానమయంబునం బ్రణయకలహాన్యహారంబులం బరిఁజ్ఞుఖుల్ల మోనము
ద్రలునహించి పరస్పర తనుస్పర్శనంబుఁగాకఁ యుండ నేకశయ్యం బవలించియుండి
యు మకరస్వజాంఘ మండలికృత కోదండుండై ప్రయోగించు కుసుమకండంబు
లం బొడము హృదయస్యధలం బారలుదుండియు నాభిమానికంబుఁం చెచ్చుకోలు
ధైర్యంబులనుండియు నూచితౌహస్తాఖంబులైన తాన్మృచూడకంతనినాదంబులు కర్ణ
కశోరంబులై వినంబడిననులికిపడి దిగులొంగుచుఁ బలంబులు విడిచి మనంబులుగరంగి
కుహనానిద్రావసాన పరివర్తితాభిముఖశరీయల్ యొండొరుం గొఁగిలించుకొని తమ
కపుఁగూటమలం దనుకుపునారతులకు నవికాశంబులేని గ్రాస్తుపిచారింబ యొకరినొ
కరి దూఱివలకుచు నిట్టూర్పునిగుడించి దంపతులనలనను నరవిందబృందంబుతోడ
వికసితంబులగు హృదయారవిందంబులం దమమహామనియైన యవ్వేళ మంబనపరి
రంభణ నఖిదంతత్తతాదివినోదంబులం బంకజాసనార్థ పంకజాసన రత్నబంధసౌభ్యం
బులంజొక్కు పడినీ పాంచాలరవలనను శారిక కీరమయూర కలకంఠ కలరనకపోత
కలహంస ప్రముఖంబులైన విహంగమనివహంబుల కలకంఠంబు మనోహరంబులై సెల
యు లవంగక్రముక చాంపేయపున్నాగ నారికేళ చందనమందార కదంబభిర్రాది
మహీరహంబులం బ్రశస్తంబులగు నుద్యానవనంబులవలనను దేవభూషాలమందిరం
బులయందు భగవత్ప్రీతనంబులుసేయు నైవివేకమార్దింగికాది గాయకనికరంబుల
జంత్రగాత్రంబుల నుద్గీర్ణంబులగు భూపాలు దేవగాంధారి ముహూర్త దేహాక్షి పసంత
మంగళకాళిక ప్రముఖస్త్రీ పురుషంగస్వరగ్రామంబుల నభింఘంబులై ధ్రువపూట
కాదితాళంబుల హేరాళంబులగు సంగీతనాదంబులవలనను స్నానసంధ్యావందనా
ద్యనుష్ఠానంబుల నిష్ఠాగరిమృతగు బ్రాహ్మణసమాహ సంకీర్ణంబులైన జలాశయస్థానం
బులవలనను గోపాలకులు నిజనామాంకంబులంకించి పిలుచుచుం గ్రీవులవిడుచు
సన్నాహంబుల నంభానినాదంబులుసేయుచు హంకారంబులతోడ వదనంబులై త్రి
కర్ణంబుఁనిక్కించి తమలేమవత్సంబుల కెదురుసూచు ధేనువిశానంబులవలనను
ద్విర్భూతారంగడోలాజాలంబులఁ నీడులాడుచు నినాదంబులొనరించు మరాళ
బలాకచక్రవాక జలకుక్కుటాదిపక్షికదంబంబులవలనను వర్ణనీయవై భవసమేతంబై
ప్రభాతంబు వర్ధించెనంత.

67

తే గగనవీధినివాహ్యశీఁగదలుచుద్ద, బొంధవప్రభుమందరఁబట్టునూర్య

పుటముగొడుగుపడగల ప్రావనంగ, నమరఁగెంజాయప్రథమదిగంతరమున.

68

మ. తమముంబాయఁగఁజేసిరాగగుణముందప్పించినన్దార్శ
 ర్తిమతంబొప్పఁదపంబు పెంపుననువర్తింతుత్వముం గాంచితో
 కములెల్లంగనుగొంచునజ్జలనమస్కారార్థ్యదానంబులం
 బ్రనుదంబొందివెలింగెయోగికరణింబ్రద్యోతనుండయ్యెడన్. 59

వ. అప్పుడు. 90

శా. గోరుల్పాటివగుబృచమ్మలనుజిక్కుల్వడ్డహారానకుల్
 జారంజెమ్మటముద్దుఁ జెక్కులను స్రుస్తంబై నగ్గమ్మలముం
 దీరె నిద్దురదేరుకమ్మలునునాతింజూడనవ్వేళనొ
 య్యారంబుల్విభునాత్తఁగైకొనియెమోహభ్రాంతిచెట్టింపగాన్. 91

సీ. ఆకలంకరాజవలంబాననంబులయందునిదురతిమంబులుమురుకుకొనఁగఁ
 దాంబూలరాగసుందరమైనమోవులు మొనపంటినాటులముద్దుగులుక
 పిడిచిక్కులునడ్డవేణీధరంబులుజాతిసీలంబులచాయలీన
 ఘర్తబిందువులచేఁగరఁగినమైపూఁతమ్మగనాభివాసనల్బగులుకొనఁగ
 శే. నొకరొకరిఁజూచునరసిగ్గుటోరచూపు, దగిలియున్నట్టిప్రేమబంధములముల్లు
 బిగువుగొలుపంగఁజ్రేయునీప్రియులుకేళి, శయ్యవైడిగిసమ్మదస్వాంతులగుదు. 92

క. కాలోచితకృత్యంబులు, లీలంబావించిసరసలేపనమునా
 మాలాంబరభూషణజా, లాలంకృతగాత్రులగుచునతిమోదమునన్. 93

వ. ఇవ్విధంబున నవ్యధూపదులు ప్రాణంబులకంటె నతిశయంబగు విశ్వాసంబుగలుగు
 చిత్రితేశాముఖకతియింపరిచారికాసహాయులై యితరజనంబులకెవ్వరికిం జేరరాని ధ
 హస్యమందిరంబున నిరూఢప్రవర్తనంబులనిచ్చునుగుణంబులైన సరససల్లాపంబులం
 జెలంగుచు, శృంగారసనవాటికల మెలంగుచు, సరసాహారదుకూలచందనకుసుమాది
 భోగంబులంబ్రమోదించుచు, గంజకైరవకల్లారకమనీయకమలాకరంబులకొజలక్రీ
 డావిహారంబుల వినోదించుచు, గ్రామ్యవేణుదారితెల్లలీరముఖేంద్రాణిజ్యంభితాదిక
 రణంబులస్త్రీపురుషరూపంబులఁజిత్రించినకేళిచిత్రపటంబులవలతోకించుటవలనఁ గూ
 టములకుఁ గ్రొత్తటికంబుసంపాదించుచు ముచ్చటలంగలయుచు, సురతజనితశ్రమం
 బులసాలయుచు, నిదిరాత్రియిదిదినంబని తెలియనియ్యని మోహాతిశయంబుల దేహం
 బులు జీవంబులు నొక్కటిగాఁదలంచుచు, దినంబులు త్షణంబులగతింగ్రమించుచు
 నపాఞ్చనోగోచరంబైనయూనందపారావారంబునం చేలుచుండిమఱియొక్కనాఁడు. 94

సీ. అలఁతఁబాపెడునవ్వుటమ్మతంపుఁదేలించిలకరింపులప్రేమతోలకరింప
 పీనులనరసోఁకుపివ్యంపుఁదావులపలుకరింపులమేనుపులకరింప
 సురతంపుటిరువులసొంపునింపుపిఱుంగుచెంగలింపులమేనుదొంగలింప
 విడిచియువినఁజాలకెడతాఁకునిగ్గుమోహరిసింపులయింపుదారసింపఁ

తే. గలికి తేలింపుఁజూపులఁగరఁగిరఁగి, సోబు నెయ్యంపుఁజిన్నెలఁజొక్కిచొక్కి.

యివిధంబున నాయకుఁడెందువదన, యుపరిసురతసుఖాంబుధినోలలాడె. 95

సీ. కెమ్మె విరుచులాననిమ్మనివిభువేడుకొనినఁ గొమ్మవియాసకొలిపియాస
వచ్చిననియ్యకవదనమిట్టటుఁ ద్రిప్పియలయింపఁ గాఁగోపమగ్నలించి
కరములఁ జెక్కిలిగవయొత్తిపట్టిపంటనుమోవిఁగొనిమఱుక్కనఁగనొక్కి-
యిటువలెఁజేయుటమెన్నటికిఁకననిదట్టిం చిచెక్కిలిగొట్టునపుడు

తే. కంకణంబులరావంబుగల్గమనియె, జేతియురచడితాఁచునఁజెట్టుమనియె
గుల్ల భునివేనఁబులకలుజల్లుమనియె, గునుమశరముఁకనవృద్ధుగొల్లుమనియె. 96

మ. నీచయాభావనటన్నితంబతటయోషిద్రత్తుకించిచ్చల

త్కుచపాటిరసాత్తేఘుత్తజలబిందుస్వచ్ఛముత్తామశి

ప్రచయాంచత్వతనాభిరామసునుహాబాహోంతరుండైసుఖిం

పుమమెచ్చెకరతిరాజనందనుడుతత్పుంభావసంభోగముల్.

97

సీ. విలెక్కుడించకవేసినమదనుండుపలుమాఱుకుం టెనపనులునడప
సెగలచేక్కుఁజేసినమందపనుండు చెలిమితోసేస్తేని చెమటూర్ప
నుదుటువెన్నెలకాఁకనుడుకఁజేసినచంద్రుడమరితైత్వోపచారములుసేయఁ
జెవులుగాసిలొందలేసినచిలుకఁబముద్దుమాటలుపల్కి

తే. శుకకలాలాపస్రానాయకునిఁగూడి, నిండువేడుకవిహరించునుండెనపుడు

మేలుగలిగిసుఖించెడివేళయందు, భువినిబగవారలైనబంధువులుగారె. 98

క. ఎక్కువలగుమక్కువలను, జక్కువలనుబోలియిట్లు సరసతనెలవా

ల్లిక్కువలఁగలిసియుండఁగ, నక్కువలయనేత్రగల్గమయ్యెడఁదాల్చెన్.

99

తే. చక్రభావనచేఁగాంచికత్తిదశకు, బ్రాపుగలుగుటనోలేమిఁబాపుకొనియె

వెలఁడినడుమంతమాత్రనేవిట్టివీఁగె, నహహనడుమంతరపుఁగల్పికదినిజంబు. 100

మ. అసమాస్త్రుండనుగారిడీఁడతివగర్భాయాసనిశ్చాస్యమం

త్రసముచ్చారణసేయనాభివివరాంతిన్నీమయందుండిసా

హసభావంబుననిర్గమించిసఖణంబైయాడునీలాహిరీ

తిసరోజాననరోమరాజిచెలువొందెజూడువిస్తీగమై.

101

ఉ. మెల్లనికొఁగిలింపులును మెత్తనిమాటలులేతయుద్ధుఁగం

జల్లనిమాపులుంగులుకుఁజల్లెడునవ్వులునేర్పుగల్గియెకొ

జెల్లనిహామికత్తురువుసేయనికూటములయ్యెభావముల్

వల్లభునందువేకటియలంతసెలంతకునాఁటినాఁటికిన్.

102

సీ. ఉరువులైకొనలనల్పావృచన్ములుకరగ్రహణతకొకవంతకాంతఁజేయఁ
తెలిదన్నచాయలుదేరుచెక్కులుముద్దుఁగొనుటకునొకవంతకొక్కెవొడమ

- నలపుసొల్పలబల్కుపలకులపీనులవినుటకుకొకవింతవేడ్కయొదవఁ
గమ్మనివాసనల్ గ్రమ్మువాతెరతే నెలానుటకొకవింతయాసఁగొలుప
తే. మెత్తనై మెఱుఁగెక్కిన మేనుకొఁగి, వింతకొకలింతముచ్చటసంతరింపు
గర్భిణీరతజనితసౌఖ్యమునఁజొమ్మ, చుండెనవ్వేళయనువంశమండనుండు. 103
- న. అంత. 104
- ఉ. మందిరపాలికాజనులుమానినిఁగన్గొనిగర్భభారమే
చందమునన్ఘటించెననిసంశయమున్నయమున్విచారము
డెందమునఁజనింపఁగవడింబఱచెంచిరహస్యరీతిసం
క్రందనవై రితోడవివరంబుననిల్లనిపల్కిన త్తఱిక్. 105
- చ. చెలఁగిభన త్తనూభవనసింధుగృహంతముహాతుటీఁగయున్
బాలయకయండఁగాఁచుకొనిపూనికనుండఁగ నేమిమాయయో
తెలియఁగఁజాలమమ్మదవతీమణిగర్భభరంబుఁచాల్చెని
న్నెళవుగృహంబులోపలనునిక్కముగావివరింపఁగాఁదగున్. 106
- వ. అని విన్నవించిన. 107
- ఉ. భేదముక్రోధమున దినిఁగీల్కొనబాహుబలాధ్యులైన క్ర
వ్యాదులఁగొందఱున్దయుషాంగన కేళిశిరోగృహంతరం
బాదిగనంతటంగలయనారసియిక్కొఱగామిదుర్మదో
న్దాదతఁజేసినట్టిఖలునాకడకుంగొనిరండుతీవ్రతన్. 108
- క. అనిపలికినరోమానిల, జనితస్ఫుటవిస్ఫులింగచయభాతినిలో
చనరక్తదీప్తులడరఁగ, దనుజులువడినేగుచెంచితత్సాధమునన్. 109
- మ. అమలేందూపలవేదికాస్థలమునందాసీనుఁడైయయ్యుషా
రమణీరత్నముతోడనక్షనిపుకారంభంబునంద్యూతసం
భ్రమకేళీరతినున్నపంచశరసామ్రాజ్యాధిపత్వప్రసి
ద్ధమనోజ్ఞప్రతిభాసమృద్ధుననిరుద్ధుంఁగాంచిక్రోధాత్తులై. 110
- మ. భయదాహంకృతిఁజక్రముద్దరగదాప్రాసాదిహేతిచ్చటో
దనురుజ్జాలదగద్దగల్గిగుడనాదైత్యుల్విజృంభింపని
ర్భయుఁడైయాగ్రహవృత్తినుగ్రహరింపుప్రాంచద్భుజాదండుఁడై
లయకాలాంతకుభంగివారలపయిన్లంఘిం చిగట్టిండుమన్. 111
- చ. తలలుపగిల్చికంతములుదగ్రతఁమ్రుంచిభుజప్రదేశముల్
నలినలిగాఁగమోదినిటలంబులువ్రక్కులుసేసిదంతముల్
డులివియురస్థులల్పదిసిడొక్కలుచించిభయంకరాకృతిన్
సలిపెరణంబురక్కనులుచచ్చియునొచ్చియువిచ్చిపాఱఁగన్. 112

- క. హతశేషులుభయశివ్యుల, మతులైయేతెంచికదనమార్గముఁదెలుపన్
విభతంబుగనాజ్యాహుతి, నతిశయజాజ్ఞ్య యమానమగునిహ్నిక్రియన్. 113
- ఐ. బాణుండక్షుద్రరాద్రముద్రాసమున్నిద్రసేత్రకోణుండును, నాహవాటోపధురీణుం
డునునై కదిసె నయ్యనిరుద్ధుండును, సమరసన్నద్ధుండును, భుజావస్థంభిసమృద్ధుండు
నునై యతనితోడం దలపడియే నట్లయ్యిరువురును గంతిరవంబులచందంబు, బెట్టు
లులతెఱంగున, మత్తమాతంగంబులకైవడి, శరభంబులవిధంబున, గండభేరుండంబుల
చాటున, రోమావేశంబులరెట్టింప, జయకాంక్షలు ముప్పిరిగొన, తర్జనభర్జనంబుల
గర్జింపు, నన్యోన్యముప్రేక్షాశంబులను, బరస్పరపాదపార్శ్వప్రహారంబులను, నితరేత
రమత్తభేదంబులను, బాహుబాహియుఁ శేశాశేషయుఁగాఁబెనంగ, నయ్యిరువురకున్
రణంబుదారుణంబై చెల్లుచుండె నపప్రాణా బుశ్యతేతు సుద్దేశింపి యశరీరవాణి యి
ట్లనియె. 114
- క. యదువంశతిలకపీనికి, నిదిజయకాలంబుపెనంగనేటికిహరిచే
నొదవునపజయముపీనికిఁ, గదియుకుభమునీకునచిరకాలమునందున్. 115
- గీ. అనియే నమ్మాటపీనులయందుఁదగిలి, రిపుమహీరుచావిదశనోద్యృత్తిఁగెరలు
యదుకులగ్రాణియూర్రహోదగ్రకరిని, నిష్ఠురాంకుశభూతమైనిలువరించె. 116
- ప. అప్పుడు. 117
- ఉ. బాహుబలోద్ధతింబ్రళయభైరవుభంగిఁబరాక్రమించియ
వ్యాహతలీలవానిదెగడందఁగఁచేసియుఁగార్యమెంచిచే
వాహితుచేతఁబట్టువడెనాహనుమంతుఁడుశక్రజిత్తుచే
నాహవభూమిఁబట్టునడినట్లుప్రశాంతనిజోగ్రకోపుఁడై. 118
- క. వనితాసంపర్కంబున, ననిరుద్ధనిరుద్ధుఁజేసెనరివర్ధంబున్
వనితాసంపర్కంబున, ననిరుద్ధనిరుద్ధుఁజేయునరివర్ధంబున్. 119
- ప. ఇవ్వీగంబున. 120
- గీ. పట్టుకొనియాపుసేయించెబాణుండతని, నపుడుతద్భంగజనితభేదాంధకార
భిన్నశ్చాదయూరవిందయైకేవలంబు, నయ్యుషాంగనసంతాపమందుచుండె. 121
- సీ. వేమవఁగాంతిదప్పినచంద్రలింబంబువిధమున నెచ్చెమువెల్లఁబోయెఁ
బగలింటిసెగలచేసాగటొందుపూఁదీఁగెవడువున నెమ్మేనువాడుచెందె
మునిమాపుజిగిఁదొలంగినతమ్మితేకులరీతిఁగన్నులదై న్యరేఖఁదోఁచెఁ
దగురేయిహిమమంబుతాంబూలదళములచెలువునచెక్కిల్లుచెమటదోఁగెఁ
తే. జిన్నఁబోవుమఁజెక్కిలఁజేయఁజేర్చి, యాటపాటలపైవేడ్కలన్నిమఱచి
విరహాసంతాపవేదనచేఁగనుచుండె, సేమిచెప్పుదునయ్యుషాకోమలాంగి. 122

- గీ. వీడుముఖకాంతివనివాళ్లువాడుమేను, నెండుకైమ్మైవిభాష్పముల్నిండుకన్ను
లామనోష్ఠ్యధఃగనుఁగొన్నరామరామ, జగతిఁబగవారికై ననుజాలిగాడె. 123
- ఎ. ఇట్లున్నోహారాంగి విరహోనలసంతప్తమానహృదయయ్యెయుండె నంతనిక్కడ. 124
- మ. అనిరుద్ధండుపురంబులోపలనులేఁడాశ్చర్యమేమొకదా
యనుకొంచున్వసుదేవముఖులువిచారాక్రాంతచేతెక్కులై
యనుమానించుచున్మృత్యుకోటులనుశోధ్యస్థానముల్పాడఁబం
చినవారెందును గానమంచుమరలంజేరంగనిర్వత్తులై. 125
- ఉ. తెల్లియుఁడంద్రియుఁబహువిధంబులభేదమునొందుచుండఁగాఁ
బల్లవకోమలాంగియగుభార్యవియోగముచేఁగృశింపఁగా
నెల్లప్రజల్లదీయవ్యధలెంచివిచారమునొందుగోపికా
వల్లభుఁడంతయున్మృదయవారిజమందు నెఱింగియుండియుఁ. 126
- క. కానున్నకార్యమయ్యెఱు, నేనిష్ఠుడుపీరితోడనిజముగఁదెలుపం
గా నేలయనుచుమాయా, మానుషవేషుండుకార్యమతిచేసుండెక. 127
- ఎ. అని శుకుండు పలికెననిన నటమీఁదటికథావృత్తాంతంబెఱింగింపు మనుటయను. 128
- ఉ. అండభవప్రకాండగమనాదరపండితపుండరీకమా
ర్తండదిశేభతుండభుజదండధృతాంబుజజాండభాండరు
జండలమూర్తికుండలిపమండనచండతరైకకాండమా
ర్కొండరమేశరత్నమయకుండలమండితగండమండలా. 129
- క. శ్రీతరాజహంసయోగా, యతిదివ్యవిలోక నాక్షయ్యాగమహితగా
శ్రీతరాజహంసయోగా, యతేదివ్యవిలోక నాక్షయ్యాగమహితగా. 130
- సగ్ధర. ప్రతాపవద్రిపుద్రుమప్రభంజనప్రభంజనా
క్రతుక్రియాచరిష్టమానిరంజనానిరంజనా
యతిసిరత్రిలోకభోగదాకరాగదాకరా
ప్రతిష్ఠితాంబుధిశ్రమద్ధరాధరాధరాధరా. 131
- గద్య. ఇది శ్రీమంగళాచలన్యసింహకృపాప్రసాద సంప్రాప్తవిద్యావైభవ కసుపర్తిరా
యనమంత్రితనూభవ సుజనహితకృత్య నిత్యాబ్జయామాత్య ప్రణీతంబైన యనిరు
ద్ధచరిత్రం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీ రస్తు.

అనిరుద్ధచరిత్రము.

చతుర్థాశ్వాసము.

మత్పదాంబుజజని

తామరకల్లోలినీపయఃపూతనభో

భూమండలపాతాళమ

హేమహిమోదారమంగళాద్రివిహారా.

గీ. అనిరుద్ధచరిత్రముకౌనకుండాదియైనఁ, మునివరేణ్యులతోడ నిట్లయెసూతుఁ
డాపరీక్షింపహారాజానాదరమునఁ, జూచివిజ్ఞాననిధియైనకుండలపలికె.

వి. ఇవిధింబున మానుచతుష్టయంబుగడచె నంత నొక్కనాఁడు.

సీ. యాదవవృష్టిభోజాంధకాన్వయవీరకోటులిరవ్వంకలఁగొలుపునేయ

శంబరాహితసాంబచారుధేష్టాదికుమారవర్గంబు నెమ్మదివనింపఁ

గవివందిమాగధగాయకవ్రాతముల్వితతవాక్పృథసన్నుతులు నెఱుప

హితమంధుజనపురోహితమంత్రినికరంబుకాలోచితప్రసంగములనడప

తే. స్వామిసాహోదరాకు హెచ్చరికయనుచు, వేత్రహస్తుబలమారువిన్నవింప
మహితరత్నవిభాసభామంటపమున, నెమిఁగొలుపుండెనపుడలక్ష్మీశ్వరుండు.

సీ. చిఱునవృట్టమృతంబు చిలుకుచెక్కి శ్లోపైనక్రకుండలకాంతియాక్రమింప

భవశారవిందసుందరమైనకన్నులనుల్లానరసమురంజిల్లుచుండఁ

గొస్తుభమాణిక్యకలితవక్షంబునవైజయంతీవైభవంబు మెఱయ

జిగిలిగిసాగసుచేఁజెలువొందునెమ్మేనఁజర్చితచందనచ్ఛాయదనరఁ

తే. జిత్రసింహాసనమున నాసీనుడైయు, పాంతపీఠికనుంచినయడుగుఁదమ్మి
నతెన్నపాలశిఖామణిద్యుతులమెలఁగ, భువనమోహనశృంగారపూర్ణుడగుచు.

వి. ఉన్నసమయంబున.

సీ. హంసపీఠికయందుననువొలచున్లక్ష్మీతంత్రులువల్లికాతతులుగాఁగ

సుందరముఖవద్దమందస్తితచ్ఛవిసాంపారుపువృత్తులగుంపుగాఁగ

రాజ్యతులసీపయోజాతుమాలికల్పలకలాటులతోడి గెలుగుగాగఁ
హరినామసంక్షిప్తినాలాపనినదంబుకుక శారికాపికన్నూర్తి గాఁగ
భసితలిప్రాంగరుచినితప్రభునిగుడ, గవ్యారీభాగవిహరణగతివిలాస
జంగమాకారకల్పభూజంబుభాతి, నాకముననుండివిచ్చేసె నారదుండు. 7

చ. నయనయుగంబునందుఁగరుణారసవృష్టి చెలంగభూషణో
దయరుచిచంచలాలతవిధంబునఁబెంపురహింపసాధునం
చయముఖచాతకంబులకు సౌఖ్య మొసంగ సభానభిసలిక
నయగుణతోభియై వెలయునందతనూభవనీల మేఘముక. 8

గీ. కాంబియానందహృదయుఁడైకదియవచ్చు, సంయుమింద్రునిఁగనిలేచిపరివారుఁ
డగుదుఁబ్రణమిల్లికనక సింహాసనస్థుఁ, జేసియర్హదివిధులఁబూజించునపుడు. 9

క. శ్రీరస్తుకుశలమస్తు, నోరథసంసిద్ధి రస్తుమత్స్య శ్రీమ
న్నారాయణభవతేయని, సారకుదీవింబిపలికజలజాతునితోక. 10

క. తలిదండ్రులన్నదమ్ములు, గులసతులునుబుత్త్ర పౌత్రకోటియునాపుత్ర
చెలులుంజుట్టములునుభృ, త్యులుఁబారులుసుఖులరగుచున్నారగుదా. 11

ప. అనిన నమ్ముకుందుండుమందన్తి తిముఖారవిందుండగుచుకతానందనందనునకిట్లనియె. 12

గీ. కమలజాతైజమీయనుగ్రహమువలన, వర్తమానమునందునర్వముశుభంబు
భావికాలంబునకును శుభంబులిజము, తాపకాగమనంబు నిదానమగుట. 13

చ. పరమమునీంద్రమీచరణపద్మపవిత్రపరాగ లేకమె
వ్యరిగృహసీమనుంబొరయువారి పురాకృత పుణ్య మెట్టిదో
దురితములన్నియుండొలఁగుఁ దోడనె భాగ్యము లెల్లఁజేకుఱుక
నిరుపమ మోక్షులక్షియునునిక్కము గాలభియించువారికిక. 14

ప. అని మఱియుఁ దదీయమహిమామరూపంబు లగుమధురాలాపంబులు పలుకుదుండి
తదనంతరంబ, ప్రసంగవశంబుననిట్లనియె.

శా. అయ్యామాయనిరుద్ధుఁ డెందరిగెనో యాకస్తికంబొటచే
నయ్యెనోటులఁజూడబంచితిమిగోరంతైననవ్వార్తలే.
దయ్యెన్వానిఁదలంచిమామక జనంబత్వంత చింతామయం
బయ్యిట్లున్నది నేయఁగావలయుకార్యం బావతీయన్దనక.

మ. అనిగంగృహ్ణనిమోముఁజూచిదరహాంచన్తుఖాంభోజాడై
ముని నాథాగ్రణిపల్లె సర్వమునకున్తూలంబవై సాక్షివై
పెనుపన్నవ్వఁగఁగర్తవై పరుండవై పెంపొందియు న్నివెఱుం
గనిచందంబుననన్నుఁ గార్థిమడుగంగా నెంతఁగన్యండనో. 17

ప. నే నెఱింగినయరంబు విన్నవించెద నవగరింపుము. 18

- సీ. శోణపురీకుండుబాణాసురుం డనాహతశౌర్యశాలి సహస్రబాహుఁ
డతనికూతురురాపయావనభాగ్యలక్షణ కళావతియుఁజాకన్యయొసఁగు
నాయుతికలలోన ననిరుద్ధుఁబాడ గాంచి మోహించిసంతాపమునఁగృశింపఁ
జెలిక తైయైతగుచిత్ర రేఖాంగనయాత్మీయయోగవిద్యానిరూఢి
- తే. నింగి నే తెంచిశయ్యపై నిదురవోవు, వానిఁగొనిపోయియాచంద్రనదనఁగూర్చు
నతఁడుఁడత్మిలికించితరతిసుఖాభి, మగ్నుఁడైయుండె నితరంబుమఱచియందు. 19
- ఉ. అంతటగర్భమయ్యెజలజాక్షికి వన్విధ మెల్ల బాణుఁడా
చెంత మెలంగునంగ నలచేవిని దైత్యులఁబంపు వెట్టినం
బంతముతోడ వారుదనుఁబట్టఁగ వచ్చినసింహశాబకం
బెంతయుఁదీప్రతన్నదగజేంద్రములన్నిదలిందు కై నడికొ. 20
- వ. హతశేఖరుపోయి విన్నవించిన నతండు. 21
- ఉ. చంపిననాగ్రహంబున నిశాచరుఁడార్చి యెదిర్చి పేర్చినం
దెంపును బెంపునుంగలిగిధిశొనియుద్ధముఁజేసి చేసిన
ర్జింపఁగలేక దైవగతిచేననిరుద్ధుఁడువాని చేత బం
ధింపఁబడెక దశాస్యజఫణిప్రద రాన్మృత రాఘవాకృతికొ. 22
- వ. జంబూద్వీపంబునం గల్గివిశేషంబులం జూచుటకై విశ్వంధరాభాగంబునసంచరించి
శోణగరప్రాంతమార్గంబున స్వర్గంబునకుంబోవుచుండి యాయోగ త్నమంబువినుటం
జేసి తెలియఁబలుక న్వలసె నిటమీఁదటికార్యంబు చతుర్థోపాయసాగ్యంబగుట
మీచి త్తంబునఁ దోచియున్న దేకదా యథోచితప్రయత్నంబు సేయునది. మీకు
నభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధియొద్దఁబోయినచ్చెదనని గోవిందునిచేత నామంత్రి
తుండై నారడండు యథేచ్ఛావిహారంబుననరిగె అప్పుడు ప్రద్యుమ్నతనూభవ త్నమ
వార్తాకర్ణనంబునంబొడము మోదంబును దదీయపరాజయవృత్తాంత శ్రవణసంజనితం
బగుభేదంబును దత్పరిపంథి సంహరణోద్రేకం బగురోషంబును ముష్టిరీగొనిహృద
యంబులం గలయనల్లి ముఖంబుల నాక్రమింప యాదవసమూహంబులు ముకుంద
వదనారవిందంబులతోకించుచుండినవార లగుచుండి రప్పుడు పుండరీకాక్షుండు
మంత్రిపుంగవుల నబలతోకించి దండయాత్రకుఁ జతురంగబలంబు నాయితంబుగ
మ్మని నియోగింపుఁడనిన వారునుద్దండ దండనాయకులఁ బడవాల్లనుం బిలిపించి
తిత్ప్రీకారంబుఁడెలిపిన వారునుం దదీయ ప్రయత్న పరాయణులై యుండిరి. 23
- క. భేరీధణంధణంధణ, భూరిధ్వానమునభూనభోభాగంబుల్
భోరుమనిమ్రోసెనాశా, వారణములు బెదరె నదరె విసుధాధరముల్. 24
- ఉ. పాపయుత శ్రిషష్టముకుభిన్నితేకేంద్రము కార్యపూర్ణదృ
గ్వాప్తకముం గదాయనిశరాసనలగ్నముచంద్రహారను

ద్వీపితపుష్కరాంశగణుతించివిశేషముహూర్తమంచుమే
ధాపరిపూర్ణులైననునుభావిబుధుల్వినుతింపనయ్యెడక.

25

సీ. అంతరాంతరనిబద్ధానూనఘంటికాఖండఘాణంఘణంఘణరసంబు
శుభగుణోజ్జ్వలసైన్యసుగ్రీవమేఘపుష్పనలాహకతురంగభాసురంబు
ఘనపతాకాగ్రజాగ్రజ్జిహ్వగవిపక్షిపక్షయగ్భూషితాంబరతలంబు
చక్రవిభ్రమణసంజనితనిరోషభిగ్నదిశామతంగజకర్ణకుమార

తే. మహితహోచనదుర్నిరీక్షాక్షరాంశు, మాలికోగ్రహస్థారమండితంబు
నైనరథమెక్కిపుండరీకాక్షుండపుడు, కదలెతకోటిసూర్యప్రకాశుండగుచు.

26

కా. ఖేత్రాశ్చతరుద్వజసుస్థితమైక్రేంకారవత్కింకిణీ
మాలాజాలనిభాత్మదాత్తగళశకుంభద్వోటకోదగ్రమై
శ్రీలంబాల్పశతాంగమెక్కియరిగెస్సీరాయుధుండుల్లస
త్రైలాసాచలసన్నిభప్రభిలసంగనంగరోదోగ్నియై.

27

చ నిరుపమపద్మరాగమణినిర్మితభూషణసంప్రయుక్తసుం
దరతరసీవిగ్రహాఘనమృతిపుంజముసేంద్రచాపవి
స్ఫురితసయోధరంబుగతిజూడుక్కులకింపానరింపమన్నఘం
షరిగెనమీనకేతనసమగ్రశతాంగపరాధిరూఢుండై.

58

క. కృతపర్దుడుదేహాలం, కృతపర్దుడుశిఖరకరపరిస్ఫులంబు
కృతభర్దుడుభీకరధి, కృతభర్దుడునగుమనరిగెగృహ్నియైలక.

29

ఉ. సాత్యశిచారుభేష్టగదసాంబముఖుల్యదుపీవలేగిరా
ద్ధత్యమునంగురంగమమతంగజతుంగశతాంగసంస్థలై
హేత్యురుదీధితిచ్చటలుహేలివిలాసమునాక్రమింపలా
లిత్యసితాతపత్రతరభీకృతచామరాజమానులై.

30

సీ. చటుటశుండాదండసంభూతపూతాగ్రపవనాహతినిమేఘపక్షిక్రిచ్ఛదర
రమణీయదంతనిర్మలచాకచక్యకాంతులుపట్టపగలువెన్నెలలుగాయ
నై మదఘోంకారఘోషార్చితనిభేచరాంగనల్పతులంగపుంగిలింపఁ
జరదగ్రవిగ్రహస్ఫురణవజ్రకింబునగ్రనితపఞ్చాహార్యశంకవోడమ

తే. ఘంటికాకింకిణీమాలికాసమూహ, ఘణఘణంఘణకిణికిణికిణినినాద
తాళపైలంబయానావధానములను, గంగబంధురసింధుగఘటలునరిగె.

41

సీ. లేళ్ళభంగినిశౌకలించిచాపుటములొక్కమ్మడిపది నైదు నుటికియుటికి
పాతరకత్రైలిపలెనిల్చియడుగులొనడుగుగానాట్యంబులాడియాడి
కుమ్మరసారలొలఁదిగిట్టునరెండుదిక్కులపలయముద్వీరిగితిరిగి
యనిలంబురీతితీవ్రునఁదూఁగిధరణిపైబదములునిలుపకపఱచిపఱచి

తే కతివరింఖాముసూర్దుహుల్లతితభూప, రాగధూసరితామలరమ్యచితుర
సంచరవిధూతఖచరచేలాంచుంబు, లగుచుఁగిహికిహికార్పటివరిగెహరులు. 32

భుజంగప్రయాతము.

శ్రమచ్చక్రనిధాతబాహుశ్యధాటిక, త్తమామండలంబెల్ల సంక్షోభమందక
సముత్తుంగరంగధ్వజచ్చన్నశుంభ, త్రనాభిత్వధంబుల్ రథంబుల్లమించెక. 33

కా. చిల్లాడంబులమీఁదటన్నిగువుకాసెబ్బటిపాంకంబువా
టిల్ల న్వంకులుచెక్కిశూలములునీగటెల్ల, త్తులుంకేళముల్
బల్లెంబుల్లాదలై నసాధనతతుల్పాహబలోద్వృత్తిం
ధిల్లందాల్చిపదాతికోటినిడిచెకదిక్చక్రమల్లాడఁగెక. 34

చ గొడుగులుసేనముల్లరగకుంజరముల్లిమినక్రసంచయం
బుడుగనివాద్యఘోషముమహోర్జిరవంబుపరిభ్రమింపఁగాఁ
బడుపటుహస్తభ్రాస్వదరిపట్టులుకుళ్లుగుగాఁగ నెక్కుడుక
వడిశరచాపముల్లిలిగివాహినివాహినీలీలనెఁగెక. 35

గీ. తేనుకారిదీర్చెచెలరేఁగియనుకూల, మారుతంబువీచెయంసఖండ
ములునుబూర్ణకుంభములుపుష్పఫలములు, నెదురువడియెగురగహేమలెసఁగె. 36

వ. మఱియుఁ గత్తాణికరంబులై నశకునంబు లెడ నెడం బొడగనుచు ననుచు ముదంబున
భూసుంసమూహంబు లుచ్చైస్సస్వనంబుననాశీర్వదింబి దిగ్విజయోస్తుతధాన్తు వచన
బాహుల్య నినాదంబులును, బసిండిసల్లెరంబులఁగరూప్వరదీపికా సముదయంబు నించి
నీరాజనంబు లొసఁగుచు బ్రావృణ పుణ్య వినితాజనంబులు జయమంగళంబని పాడు
మంగళకాశిక రాగస్వరంబులును, సాధశిఖరంబులందుండిమాచుచుఁ గునుమలాజాత
తవితానంబుపైఁ జల్లు పురంధ్రీనికర కరకంకణకాంచనకాచ పుణుపుణుత్కార నా
దంబు తిరుపార్శ్వంబులనిలిచిహృద్యగద్యపద్యంబుల బాహుంబునం బొగడువంది
మాగధసందోహంబులజయవిజయభవశబ్దంబులును, విపంచీస్వరమండలరావణహస్తా
దిజంత్రవాద్యంబులు మీటుచు సంగీతంబులునేయు నాయతోత్తముల పట్ట మధ్యమ
గ్రామరవంబులును, భేరిమృదంగ పణవానక డిండిమ ప్రముఖవాద్య ధణధణత్కార
రావంబులును, శంఖకాహళ వేణుప్రభృతితూర్య నిస్వనంబులును సమదవారణఘోషం
కారఘోషంబులును, దురంగ హేమనినదంబులును, శతాంగచక్రనిర్ఘోషంబులును,
బధికనికరశరాసపుజనింజనీటంకారవిరావంబులును నేకీభవించి బ్రహ్మాండభాండ
మధ్యంబునం బూర్ణీభవించి మహాకోలాహలంబై రాకానిశాకర బింబోదయ సంద
ర్భనసముత్సాహసముజ్జ్వలభూమి మహాంభోనిధిసమకరింప ద్వాదశాక్షోహిణీబలస
మేతుండై కతివయప్రయాణంబుల కోణపుటభేదనోపాంతి ప్రదేశంబుఁజేరి యనర్క
కిరణవ్యాప్తచాపయానాండ్ర సకలమహీరుహాశోభితంబును, మధురజల సంపూర్ణప్ర

- వాహ తటాకవాపీ సమాహూయిష్ఠంబునునైన మనోహరస్థంబునఁ బటకుటీరం
బులెత్తించి యచ్చట వేలాంఘనంబుచేసి రాసమయంబున. 37
- క. బాణాసురగర్వముసం, క్షీణంబగునింకననుచుఁ జెప్పినక్రియగీ
ర్వాణులుసంతసమందఁగ, క్షీణిక్షోదతేజ్జతనంబుగూలెంబెలుచక. 38
- వ. అప్పు డమ్మరాంతకుండు తత్పురంబు దాడివెట్టంబంచిన. 39
- సీ. ప్రాకారములు ద్రవ్యపడఁద్రోయువారునుగోపురంబులు నేలఁగూల్చువారు
సాధయూధమునేలచదునుచేసెడివారునధుజములపీకివైచువారు
కమలాకరములుభగ్నము సేయువారునుధనవస్తువులఁగొల్లఁగొనెడివారు
యజ్ఞకాలలంఘింపి కర్పించువారును దెగిపారజనులబాధించువారు
తే. నగుచుయాదవృష్టిభోజాంభకాది, యాధవీరులనైనన్యంబులుక్కుమిగిలి
తత్పురంబాక్రమించియుద్దండవృత్తి, దాడివెట్టుట కబ్బాణదైత్యవిభుఁడు. 40
- మ. నటదుద్యద్భ్రమిటీభయంకరముఖాంతశ్శోణదృశ్యోక్తాణవి
సున్నుదీప్తిచ్చటవిసున్నులింగపటలోద్భూతంబుగావింపను
తక్కుటధాటిపటుతాకహాకహకహధ్యానాట్రహసార్భటిం
జలుటాహంకృతివిస్తరిల్ల సమరోత్సంక్రీడనోత్సాహియై. 41
- మ. రణభేరిప్రకటాంకభాంకరణసంరావంబుత్తైలోక్యభీ
షణమైమ్రోయభుజాసహస్రసముదంచచ్ఛాతహేతిచ్చటా
ఘృణిశోభిల్లననర్హరత్నఖచిత్రేంకచ్ఛతాంగాధిరో
హణుఁడైసంగరకేళికిన్వెనలనుద్యద్యాహినియుక్తుఁడై. 42
- గీ. వాని మొగసాలఁగాఁపున్నవాఁడుగాన, యుద్ధసాహాయ్యమునకునుద్యుక్తుఁడయ్యె
భక్తసులభండుకాంకరీప్రాణనాథుఁ, డనుఁగుఁజెలికానితోఁగొంతపెనఁగుటకును. 43
- వ. అప్పుడు. 44
- సీ. ఘనవాలవిక్షేపజనితవాతాహతిదిగ్వలయంబుదిద్దిరనుదిరుగ
వడిఘణిల్లునఱంకవై చినమేరుమందరశైలములుప్రతిధ్వనులనీన
గుప్పించియుఱికినఁగుంభినీభారంబుపైఁపకదిక్పాముజములుమ్రొగ్గఁ
గ్రొవ్వాడికొమ్ములకొనలచిమ్ములబలాహకసమాహమవకావకలుగాఁగఁ
తే. గంతవిలురన్నహోజ్జ్వలఘంటికాప్ర, భూతఘాటంఘణస్వనస్ఫురణదనర
విజితరజతాచలన్నూర్తివృషభమూర్తి, నీలకంఠనిమిందరనిలిచెనపుడు. 45
- సీ. ఘనజటాజూటసంకలితగంగాతరంగచ్ఛటల్ గళగళంఘళయనంగఁ
జలితావతంసకోమలసఖి స్రవనుధామారంబుర్పుళర్పుళంఘళయనంగఁ
నంగసంఛాదితవ్యాఘ్రేంద్రచర్మసంచలనముల్బేళి బేళబేళయనంగఁ
గలపరిభ్రమితభీకరకాతకూటనిర్బదీ పీతళతళతళయనంగ

తే. శంకరుఁడునందిపై నెక్కి హుంకరించి, యతిశయాచ్ఛటిఁగెవ్వననార్చి పేర్చి
చాకలింపులుదుమికించిన క్రగతులఁ, దరిమి పేరంబుదోలుచునరిగెననిశి. 46

క. చంచలొక్క మలపింఞో, దంచితకేకేంద్ర వాహనారూఢుండై
వేంచేసెభవునివెంబడిఁ, గ్రాంచవిభేదనుఁడు ప్రమథగణపరివృతుఁడై. 47

లయగ్రాహి.

తుండములుపూత్రరణచండపవనంబుఘనమండలముఁదాఁకిబహుఖండములు సేయక
మెంతుకొని ఘీంకృతులుదండిసరసీరుహాధనాండఘటమధ్యమున నిండికడు మోయక
గండములపైమదమఖండఘటితింగురియుచుండఁబట్టుదంతరుచిమండితముగావే
దండములతండములుభండన జయోద్ధతినిగొండలగతిన్నడిచెఁ బాండవకులేంద్రా. 48

స్థగర. రింఖాసంఘాతజాతానతవితతధరా రేణుపంకీకృతాబ్ధుల్
ప్రేంబున్నాణికృతమాలాభృతకళలుతదాభీలఘంటారంబుల్
పుంభీభూతాస్తూర్విమాన్విస్ఫుటనికటధనుస్ఫూర్తితారోహకంబుల్
కంఖాణంబుల్విచిత్రక్రతుగమనచమత్కారలీలంగమించెక. 49

తోటకవృత్తము.

పాటగుబాహవభస్యతనూభృ, చ్చాటుసురాలయ్యశైలవిభాతిక
హోటకరత్నమయస్ఫుటదీప్తుల్, దాటిచెలంగరథవ్రజమేగెక. 50

మ. కృతనానావిధసాధనశ్రమసమిత్క్రిడాచమత్కారని
ర్జితజేతాకులవక్రవిక్రమగుణశ్రీతుల్యకంఠీరవుల్
శతకోటిపత్రిమానవిగ్రహులుదంచద్భైజాంబూనద
క్షీతిశృత్తుఁబటసంఘముల్నుడిచెనక్షీణప్రతాపోన్నతిక. 51

గీ. ఇట్లు చతురంగ సేనాసమేతుఁడగుచు, వరిగెనెడ నెడఁబొడగాంచునాపజయిక
శకునములనాత్మలోపలసరకుగొనక, దురభిమానంబు పేర్చి నిర్జరవిరోధి. 52

వ. అప్పాడు. 53

మ. పరమేశుల్బగవంతులవ్యయులుశుంభద్బాహుశౌరోఽజ్ఞైస్త్వలుల్
హరిమృత్యుంజయులిద్దఱు న్నణముసేయంజూచునుత్కంఠచే
సరసీజాసనపాకకాసనసమస్తబ్రహ్మదేవర్షికి
న్నరసాధ్యాదులుమింటనిచ్చిరివిమానవ్రాతసంరూఢులై. 54

వ. యాదవవైస్యంబును నిస్సామాన్యం బగునుత్సాహంబున దానవ సేనాసమూహంబు
నెదుర్కొనియె నట్లయ్యుభయబలంబులును సంవర్తనసమయ సముజ్జ్వలంభమాణా
న్యోగ్య సంఘర్షణపూర్వాపర మహార్థ వంబులవిధంబున నొండొంటిందాఁకిరథికులు
రథికులును, వారిణారోహకులువారిణారోహకులును, నాశ్వికులు నాశ్వికులును, బదా
తులఁ బదాతులును, ద్వంద్వయుద్ధంబునకుంగడంగి కోదండ దండంబులంకించినంజి

నీటంకారనినాదంబులు రోదనీకుహరంబునిండనాకర్షణసంధాన దృఢముష్టితాఘవ
 లత్యుశుద్ధిధారాపాతవిశేషంబులం బ్రచండంబులయినకాండ ప్రకాండంబులు సం
 ప్రయోగించి. రథరథ్యకేతునూత వ్రాతంబుల మర్తమాతంబునొప్పించుచు, మృత్యు
 జిహ్వకరాళంబు లగుకరవాలంబులు సాదామనీలతావితానంబులపోలికందళ త్తశా
 యమానంబులై చూపులకు మిఱుమిట్లుగొలుప యుపిపించి దేహంబులుపక్షించిత
 నుకలైపడనఱుకుచునవక్రవిక్రమంబునం జక్రంబులు గిరగిరంద్రిప్పివైచి ఛత్రచా
 మర ధ్వజదండంబులుఖండంబులుసేయుచు, బ్రజ్జ్వలజ్వలన కీలాజాలంబుల లీలం
 గ్రాబుశూలంబులనాభీలంబులగుశతాంగమాతంగతురంగంబులంభగ్నంబులుగాఁ
 గ్రుమ్ముచు, గోరంబులగుకుతారంబులైత్తి కంఠీరవంబుల క్రేవనకుంత కంతారవం
 బులు చెలంగ నురశ్చిరకరచరణప్రముఖాంగంబులకొఱకు నఱకు దారుశకలంబుగతి
 వికలంబులుసేయుచు, బల్లంబుల మొల్లంబులగు నుల్లాసంబులంక్రేళ్లురుకుచు, బల్లం
 బులు బుచ్చుకొని ఘోల్లునందెల్లార్చి గాయంబులనమేయంబులై కీలాలప్రవాహం
 బులు దొఱంగంబొడిచిపడఁజిమ్ముచు, మదోద్రేకంబున గదాదండంబులు విసవిసం
 ద్రిప్పి గాత్రంబులు నుగ్గునూచంబులుగాఁగొట్టుచు. శ్వసనాశనసంకాశంబు లగు
 పాశంబులు వీరావేశంబులంగండదేశంబులం దగులంబ్రయోగించిప్రాణంబులుక్షీణం
 బులుగాఁబడనీడ్చుచు, మఱియుఁబ్రాసపట్టెన ముసలముద్గర తోమరబిండివాల శక్తి
 త్తురికాది నానావిధాయుధంబులం గొట్టివేసి నఱికి చీరించి చెందాడి గగ్గోలుపఱి
 చినం జంభవిద్యేషికరాంభోజకుంభద్దంభోళిధారాహతంబులైన విశ్వంభరాధరంబుల
 చందంబునంగూలి పీనుంగులైన యేనుంగులునుబడమింబడి తన్నుకొనుచుఁగంతగ
 తప్రాణంబులై నకంఘాణంబులును యుగయుగ్యచక్రకూబర సహితంబుగా హతాం
 గంబులైన శతాంగంబులును గూలినకేతవంబులును, జిత్రయాపంబుల విధంబున
 విగత విక్రమార్భటులైన భటులును, సోలిసరాహుత్తులును, రాలినభూషణమణిగణం
 బులును, వ్రాలిన ఛత్రచామరంబులును, వికలంబులైన దంతంబులును, శకలంబులైన
 కుంభసలంబులును, వ్రక్కులైన డొక్కలును, జెక్కులైన ప్రక్కలును, భిన్నంబు
 లైన కపాలంబులును, భిన్నంబులైన కపాలంబులును, విఠిగినచరణంబులును, జరి
 గిన చర్మంబులును, శీర్ణంబులైన కర్ణంబులును, జూర్ణంబులైన నవర్తంబులును, గలిగి
 మహాబిలంబునం కోటానకోటలును, దట్టంబులై యట్టలాడంజొచ్చె, గజివాజి కశేబ
 రంబులు జీమాతంబులును, సాంద్ర చంద్రహాస ధగద్గతితమ్యతులుశంపాలతలును,
 శంఖదుందుభిస్వనంబులు మేఘనిర్ఘోషంబులును, గదాముసలముద్గరఘాతంబు లశని
 పాతంబులును, విశిష్టభూషణపద్ధరాగ గారుత్తత ఘృణిరేఖ లింద్రధనువులును,
 విభిన్నకుంభికుంభచ్యుత ముక్తాఫలంబులు వర్షోఫలంబులును, గాకగృధ్ర ప్రభృతివి
 హంగంబులు చాతకంబులును, శోణితపూరంబు జలాసారంబునునై, యోధయాధ
 ధనుర్విముక్తంబులై గగనదేశంబు నిరక్షతాశరంబుగా నిండి కల్పితాంధకారనైర్వం

జైన బాణబాహుశ్చంబువలన మా ర్థండమండల గోచరలక్షణంబులేమిగుర్తినంతై
 యుక్తువర్షవర్షాగమంబు ననుకరించియుండెనప్పుడు వేతాళ ప్రేత పితాచ శాకినీ
 ధాకినీ ప్రముఖభూతంబు లుత్సాహసమేతంబులై మాంసఖండంబులు కడుపులనిం
 డమెక్కి రక్తపానంబుచేసిన గజ్జునం ద్రేపుచు, శ్వేతతురంగ చర్మంబులు ధవళాం
 శుకంబులుగా ధరియించుకొనుచు, మేదఃపంకంబు రక్తజలంబులం బదనుచేసేలేప
 నంబులుగాఁ దనువుల నలందికొనుచుఁ దునుకలై పడిన యాతస్మత్రంబులఁ బువ్వు
 లుగానలంకరించుకొనుచు, గజక శేబరంబులు షర్మంకంబులుగాఁ బవ్వళించుచు, ఘో
 టకాండంబులు క్రముకృతఖండంబులును గుంజరకర్ణంబులును తాంబూలపద్మంబులు
 ను, ఎసలుచూర్ణంబులునుగాఁగలయ నమలి విడియంబులుచేసి జిహ్వవలోకనం
 బులుచేసికొనుచుఁ గామినీభూతంబులతోడి సురతక్రీడావిలాసంబులం జొక్కుచు,
 గంధర్వపితాచంబులు సేయుగార్హస్వర సంగీతంబులకు నానందంబునొంది కరితుర
 గనరమాంసంబులు త్యాగంబులిచ్చుచో వారల గానంబులకుఁ దాముం దమవదాన్య
 తాసౌందర్యవిశేషంబులకు వారును శిరఃకంపంబులుచేసి మెచ్చుకొనుచు, నివ్వీధం
 బునవివిధభోగంబులందనిసి యుభయబలంబులం బొగడుకొనుచుం దాండవంబులుస
 లుపునమ్మహాకోలాహలంబువలన సంగరప్రకారంబు ఘోరంబైన ర్తిలైనందు. 55

చ. హరిహరులిద్దఱుంగదిసియాహవకేళియొనర్చిరుద్ధతిక్
 సురనికరంబుల బ్రపడిచూడఁగశార్దృషినాకచూపముల్
 కములఁబూనియొండొరులకంత భుజోరులలాటమర్తముల్
 గురుతరచండకాండములఁ గ్రుచ్చుచురోషమహోగ్రమూర్తులై. 56

మ. హరుఁ డాకర్ణధనుర్గుణుండగుచుబాహువిక్రమక్రీడని
 ఘోరసారాచపరంపరలృణపినన్సొంపారు నెవ్వోమునకొ
 దరహాసద్యుతివింతయైనగుడఁబద్మామానినీజానిభీ
 కరబాణంబులవానినన్నిటివెనన్గండించె నొక్కుమ్మడికొ. 57

క. భగవంతుండగుశంభుఁడు, గగనదికాపూరితముగఁగడుఁదీప్రతతో
 నగజితవిశిఖోఘంబులు, నిగిడించిమహోగ్రప్రముమునిండఁగఁజేసెన్, 58

మ. గరుడాంకుండరుణాంతసేత్రుండగుచుద్దాలాగ్నిసంకాశభీ
 కరకాండాళిఁదదంధకారముడఁగంగాఁజేసెనాతీప్రతం
 బరివేషసితినుండెవిల్లురవిబింబనూర్తినిొప్పెన్ముఖం
 బురుహంబుగ్రమయూఖిలీలఁదవరెన్బంఖానుపుంఖాస్త్రముల్. 59

చ. మఱియన నేక బాణములు మర్తములంటఁగ నేసినహుంకృతుల్
 సైంధవలలాటలోచనుఁడునిఘోరశాతశిలీముఖాశుల్

కఱకఱిసేసె నేసిననుగంజదశాక్షుఁడుదానినన్నిటికొ
నఱకినికాతకాండములునాటంగ నేసెదదీయదేహముకొ.

60

కా. ఆనందంభముఁజూచిసైఁపకహరుండాగ్నేయబాణంబుఁ బ్ర
జ్ఞాసామర్థ్యముతోడనేసినఘనజ్వాలాన్పతంబైపయ్యు
రాసత్యారమణుండువారణముహాస్త్రంబుంబ్రయోగించిసాం
ద్రాసారంబగువారిపూరమునమాయంజేసెనత్యుద్ధతికొ.

61

ఉ. శర్యుఁడఖర్వగర్వమునకౌరిపయిన్వరుదంబకంబుగం
ధర్వసుపర్వపన్నగివితానములద్భుతమంద నేసినకొ
సర్వమయుండుచక్రియదిసంహరణంబొనరించెనుజ్జ్వల
త్పర్వతసాయకంబునవిపక్షబలంబులుదల్లడిల్లఁగకొ.

62

కా. ఆటోపంబునశకంకరుండపుడుబ్రహ్మస్త్రింబుసంధించిమా
ర్వీటంకారమెసంగనంబుధియుఘూర్ణిల్లంగనేయన్నిరా
ఘాటంబైచనుదేరఁగన్దొనితదుగ్రన్నూర్తివారింఁచెదో
పాబద్ధంసితదంబకంబుననమస్త్యశ్రేణికిరీంపఁగకొ.

63

కా. అత్యుగ్రాకృతియైనపాశుపతదివ్యాస్త్రంబుభూతేశుఁడొ
ద్ధత్యంబొప్పఁగనేసెనప్పడుమహోద్ధద్విక్రమన్నూర్తిసా
న్నత్యంబైయసమానమైవెలుఁగుశ్రీనారాయణాస్త్రంబుసం
స్తుత్యప్రాభవశాలిక్పష్టఁడుసమంత్రోక్తింబ్రయోగించినకొ.

64

మహాస్థగర. రాలెన్నత్రత్రపక్కుల్పహాచెడియెనహారాత్రిరాణ్డలంబుల్
ప్రీతికొదిక్కుడ్యసంధుల్విఱిగిపడియెనురీప్రశృంగంబులోలిం
దూరికొమేఘాఘమత్యద్భుతజనపవనోద్ధూతధూళీసమంబై
కూరికొప్పొత్తొమ్రొగ్గెన్దవలయభరభృత్కుంభికుంభీనసంబుల్.

65

క. ఖండేందుధరజనార్దన, కాండములాండొంటిఁదాఁకిగగనంబువను
ద్దండగతిఁబోదిపోప్ర, చండతహరిశరముహరునిశరముందోరికొ.

66

తే. తనదుదివ్యశరంబులుచైత్యదమను, చేనిరర్థకమగుటయుమానసమున
నూహదక్కిరణోత్సాహముజ్జగించి, యుండెఁగశ్యాణశైలకోదండుఁడపుడు.

67

మ. జలజాతాక్షుఁడవక్రవిక్రమమునన్సమ్మోహనాస్త్రంబుభూ
తలసంతోభముగాఁగనేయుటయునిద్రాపారవశ్యంబుతో
వలనొప్పన్యప్రభేంద్రుమాఁపురముపైన్ద్రాఁకొహరుండొయ్యనకొ
గల్గఁతాచలశృంగసంగతశరత్కలంబువాహకృతికొ.

68

ప. రుక్మిణీకృపారుండునుగుమాగుండును నుద్దండపుండరీకంబులవిధంబునంగడంగి కోదం
డపాండీత్యంబు భువనస్తుత్యంబుగా శండనంబు నేయుచు.

69

- మ. శరణన్నండు ప్రదీపరోషముఖుడై శాతాశుగళేణి నా
హరిజన్మోవ్వంగ నేసి యార్చిననుహోగ్రాకారుడై పేర్చితం
బరవిద్యేషిశిలీముఖ ప్రకరసంపాతంబునన్నుంచి జ
ర్జితాంగుండగు నట్లు చేసెను రలాశ్చర్యంబునంబొందంగఁక.
- 70
- తే. నారిఁదెగ నేసి యతని మయూరవాహ, నంబు నెచ్చెనని శిత బాణములు చొనిపి
చేతులాడక యుండంగఁ జిక్కుపలుపు, నిలువలేక విశాఖుండు తొలఁగిచనియె.
- 71
- ఉ. చండతరప్రతాపభుజశౌర్యధురంధరుడై నకామపా
లుండు హలంబు చేరణములో మడియించెను గూపకర్ణకుం
భాండులభీమహంకరణభగ్న పయోజభవాండభాండులక
భండన భైరవస్ఫుటకృపాణమహోజ్జ్వల బాహుదండులక.
- 72
- గీ. సాంబుండత్తుద్రరాద్రావలంబుండగుచు, బాణనందనునధికదోర్బలనిబలుని
గదిసి వివిధా ప్రశస్త్రసంఘాతములను, భూచరులు భేచరులు మెచ్చబోరిపోరి.
- 73
- గీ. గుఱ్ఱములఁజంపికేతువుఁ గూలనేసి, రథముచెక్కలు నేసి సారథిని ద్రుంచి
ఘనతరాళుగ పీడితాంగునిగఁ జేయ, నసురపతి నందనుఁడు పలాయనమునొనఁచె.
- 74
- కా. శైవేయండును బాణుండుఁ రణజయోత్సాహంబులాస్యంబులక
బూనం గార్చుకళింజనీభనరవంబుల్లిక్కులన్నిండన
స్థానికక్షతజాతరక్తజలపూరార్ద్రంబులైనట్టి నె
మైనులు మిప్పితకింశుకంబులగఁ తిక్కిఁటంగఁబోరాడుచుక.
- 75
- ప. ఉండి రట్లవాసుడేవుండు సమ్మోహన బాణపాతంబున భూతేకుఁడరవఁజేసి లబ్ధవిజ
యుండై నిరుపమోత్సాహంబున నిజవదననిర్దత నిరర్దళ నిఘ్నర నివాదనిఘ్నిన్ననిఖిల
నిర్జరాహితనైన్యం బగుపాంచజన్యంబుఁ బూరించుచు విరోధివరుఁధినిపయింగవిసి
కరాధిజ్య ధనుర్నక్షతరాధిక్యఘాతంబుల నరికిరోధినిచయంబులునఁజిక్కిరాధీనంబు
నేయుదుఁ గరాళంబులగుకరవాలంబులఁ గరిహరిప్రకరవాలంబులకీలాలంబులుఁ హీ
రాళంబులై తొరఁగఁ దునుముచు ధృఢవంతంబులైన నకుంతంబులఁ భంతంబునదంతం
బులు విఱగంబొడిచి దంతావళంబులనంతంతనకృతాంతనిశాంతంబున కనుపుచునన
దృశంబులగు ముసలంబులకరలిగరుహంబుల విసవిసంద్రిష్టియగురవిసరంబులుపస
చెడి వసుమతింగలయనమువులంబాపుచుఁగదలఁమెఱుంగులుచదలంబొదలం ద్రిష్టచు
వలదని మదంబులంగదిసి యెదురుకొనిపొదువుపదాతులంగదలఁమెదలనియ్యకవదనం
బులుచదిసి రదనంబులుడుల్లి గుదులుగొనుచుంజానమోదుచు నంతకంతకు నతిశయం
బైనవీరావేశంబునం బ్రళయకాలరుద్రాకృతింబేర్చి రక్తప్రవాహంబులును మాంసరా
గులును ప్రేవులప్రోవుల నెముకల గుట్టలునునై రణంబతిదారుణంబుగఁ జిత్రక్రీడన
లుపుదుఁ బాంచజన్యజ్యంభన్ని నాదంబులు భూనభోంతరంబులునిండఁబూరించు
చుండె వపుడు.
- 76

సీ. సారథుల్యడిననశ్వములీడ్చుకొనిపోవనందందపడిపోవునరదములును
దైన్యఘోరకారనాదములు నేయుచుఁబటాపంచలై పొటెడుభద్రకరులు
నేటులఁబడియెదురెక్కఁజాలకవాహకులతోనపఱచెడిఘోటకములు
ననిమొననిల్వదైర్యములుచాలకతలవీడ్పడంగఁబరువెత్తువీరభటులు
తే. నగుదుఁగాళియదమనబాహాప్రచండ, కార్త్యకజ్యోతిముక్తకాండపటల
దహనకీలాకలాపసంతానమునకుఁ, దాళకపలాయనమునొందెదనుజబలము. 77

వ. అప్పడు. 78

ఉ. విచ్చినయాత్మసేనఁగనివీరుఁడుబాణుఁడుతెంపుచూపఱుల్
మెచ్చఁగఁజేయివీచిమరలించినదద్బలమెల్లరోషముల్
హెచ్చఁగనొక్కటన్నరలెనేపునసైన్యయుగంబుసోరికిం
జొచ్చినసంకులాహవముచూడభయంకరమయ్యెనయ్యెడఁ. 79

కా. బాణుండప్పడురోషరక్తముఖుఁడైబ్రహ్మాండభీమాకృతిఁ
జాణారాంతకుడాసిమామకభుజాంచద్ధాటిచేసంగర
తోఁజింబన్నగసిద్ధకింపురుషరతోయత్నగంధర్వగీ
ర్వాణుల్నిరిత్తులైరినాయెదుటనిల్వకొనివుశ్మండవే. 80

చ. అనవుడుమందహాసముఖుఁడైహరిగీభుజశక్తిగీవెనె
మనమునలజ్జలేకపలుమాఱునుమెచ్చుకొనంగనీతియే
యనిమొననిల్చినప్పడునిరర్థకమీనెడమాటలేలనాఁ
కొనిభుజియింపఁబోవుచునుగూరలమేలడుంగఁజేటికిఁ. 81

మ. అనునాలోననహర్దశంచశతకోద్యచ్ఛాపుఁడైనిల్చిత
క్కినయేనూఱుకరంబులనృరములుతృప్తప్రతాపంబునం
గొనిబెట్టెయఁగమండలీకృతమహాకోదండముక్తార్ద్రచం
ద్రనిశాతాంబకపక్షిఁద్రుంచెనవిరాధానాయకుండుధటిఁ. 82

సీ. శతములువేలులక్షలుకొటులర్బదంబులశరౌఘంబులఁబొదివిసాదివి
వాయున్యగారుడవారుణప్రముఖునివేగముజాలంబులనేసేయేసి
కరవాలశూలముద్గరశక్తితోమృప్రాసాయగంబులఁబఱపిపఱపి
శాంబరీమాయావిడంబనంబొనరించిశిలలునెత్తుఁగూరియఁజేసేచేసి

తే. యసురభర్తవిజృంభించియార్చుటయును, నడుమనన్నింటిఖండించిపాడవడంచి
త్రుంచియొంచికడువిక్రమించిమించి, తనప్రతాపంబుచూపెనద్దనుజవైరి. 83

వ. మఱియును. 84

ఉ. అత్తెనమ్మపండుఁడుఁదదర్శనహస్తశరాసనంబులొ
గత్తిమొగంపుటమ్ములనుగండ్రలునేయుచుమండనంతులా

- నెత్తెడువిండ్లునారిబిగువెత్తెడువిండ్లుశరప్రయోగసం
పత్తిఁజేలంగువిండ్లునటుబాణకరంబులనొప్పెవింతయై. 85
- చ. తొలుతటియమ్ముపంచశతదోర్ధనురావళిద్రుంచికొంచున
వ్యలఁజననింతలోమొదలీవైపునబాణఁడుగ్రస్తుఱంగరం
బులఁగొనుచాపముల్ నఱికిపోవుచురెండవయమ్ముముందరకొ
వెలుఁగుశరమ్ముగూడదివినిండెనారిప్రదరంబులీగతిక. 86
- కా. కోపాటోపవిజృంభణారణితచతుష్కణసంజాతపి
క్షోపాతంబులుమేనఁజొచ్చివెడలెన్దాబోలునన్నట్లెత
చ్చాపోదూభృతశకాఘముల్తనసుసంచారంబులైవత్తుమం
దాపూర్ణంబుగ నాటివెల్పుడుసురేంద్రరాతిదేహంబునక. 87
- చ. ధనువులుద్రుంచినుతులధారణిమీఁదనలంకరించివా
హనములసంహరించినముదంచితకాంచనకేతనప్రపా
తనమొనరించిమైదుధిరధారలుగ్రమ్మఁగ నొంచిమించియ
ద్దనుజవిరోధియైతైఁగృతదానవదైన్యముపాంచజన్యముక. 88
- క. మతిబ్రమసినట్లునిశ్చే, ప్రితుఁడైబెగఁజొందుబాణజీవమురక్షిం
చుతలంపునముదిరక్కసి, యతనిజననికోటరీసమాప్తాయుయంతక. 89
- ఉ. అంబరహీనమైనవికృతాకృతితోడుతనాభిక్రేవలక
లంబకుచద్యయంబుగదలంబులుచెక్కులజాంజాటాశిరో
జంబులుచ్రేలనముదినికాచరిభేచరియైపికాచరి
తింబఱతెంచినిల్పెవసుదేవతసూధపుసమ్ముఖంబునక. 90
- కా. దానింజూడఁగరోయుచున్విముఖుఁడైదైత్యాంతకుండున్ననా
లోనంబాణుఁడెడంబుగాంచిపఱచెకలోకుల్ప్రమోదింపఁగా
మానంబెల్లనువీడియాత్తనగరీమార్గంబునస్థితిదృ
క్వానశపున్యతఁబాదఘట్టనలభూభాగంబుగంపింపఁగక. 91
- ఉ. ఆహరిముందటన్నిలిచినట్టినికాటియునేగనంతన
మ్మాహనబాణపాతమునముంచినతాంద్రికముఁదొలంగికా
మాహితుఁడంపశాంభవముహోజ్వరమంఘ్రిమస్తకంబులుక
బాహువులుంద్రిసంఖ్యలనుభాసిలఁగానతిఘోరమూర్తియై. 92
- మ. తనమీఁదంజనుదేరనవ్యచనుబద్ధానేతతీప్రజ్వరం
బునుబంపకభయదాకృతింగడిసియార్పులోమింటనంటంగదా
కిననాఁచికినయ్యెనాహవముసోత్సృష్టప్రతాపోగ్రత
ర్జనసంభర్జనగర్జనంబులుజగత్సంతోభముండేయఁగక. 93

తే. పోరిపోరిభుజాబలస్ఫురణదక్కి, శాంభవజ్వరమాత్మలోసంచలించి
వైష్ణవజ్వరమధికజలంబుతోడ, వెంటనంటంగనార్తితోనెఱచిపొయిచె. 94

ఉ. ఎక్కడఁజొచ్చినంజాణుగనియ్యకవైష్ణవివెంటనంటఁగా
నిక్కులనెల్లనుంగలయఁ ద్రిమరియార్తిహరించికాదువాఁ
డొక్కఁడులేమికిఁవగలనొందుదుఁగ్రమ్మఁబాటుచెంచిన
మృక్కరుణావిధేయమరినార్తశరణ్యనిఁజేరిభక్తితోకొ 95

శా. శ్రీలక్ష్మీపతయేకృతాఖిలజగత్ప్రేమాయదివ్యాజనే
నీలాంభోధరకాంతికాంతవపుషేనిర్వాణసంధాయి నే
లీలాకల్పితతాత్త్వికాయమహాతేలేశాతిపూర్ణాత్మనే
నాశీకాసనపూజితాయభవతేనారాయణాయోన్నమః. 96

దండకము.

శ్రీమద్రమామానినీమానసారామవాటివసంతాయమానామానాంగశృంగారభావా
సమగ్రప్రభావా ప్రభావార్యమాణా యుతాహోధిరాణ్డండలా నేవితాఖండలా
కుండలానర్భ్య రత్నచ్చవిచ్చన్నగండస్సుప్రస్ఫురన్తందహానాకరాంభోజభృన్నంద
కాఖ్యోజ్జ్వలచ్చంద్రహాసా మహాసాహసహృద కంసాఘవత్సాదిదై తేయసంఘాత
తైలాంబుభృద్వాహనాగోపకన్యామనోమోహనా శేహనారీసుతార్థాదినంసారభో
గాభినిర్మగ్నహృత్పాత్రాకృతాళీదురాసాదరా పాదక్షిప్తతాపోదయానీదయాశోభి
తాపాంగ వీక్షాసుధాలేశ సంసేవనా అభిసాభాగ్యులై బ్రహ్మరుద్రమరాధీశముఖ్యు
ల్ మహాత్త్వంబునక బూర్ణలైయుంసుతేజ్జగత్పాలనార్థంబుగానీవుమత్స్యస్థితిం
గచ్చ పాకారతక యజ్ఞవారాహలీలక నృసింహస్వభావంబునక వామనస్ఫూర్తి
తో జామదగ్న్యస్వరూపంబునకరామచంద్రసతారంబునక రాహిణీయాభిధేయం
బుతో బాధవేషంబుతోడంగలికాకృతిక సాధుసంరక్షణంబుకజగత్కంటకధ్వం
సనంబుక దగంజేయుచో నీవు గావించుసత్కార్యముల్ చాలనాశ్చర్యముల్ నీ
పదాంభోరుహధ్యాన సేనావిశేషంబులక నారక వ్యాస వాల్మీకి రుక్మాంగదాదుల్
మహాధన్యులై పుణ్యులై జ్ఞానసంపన్నులై యవ్యయానందముం గాంచిత్యుత్పత్తంబైన
యుష్మత్ప్రహస్తంబు వర్ణింపఁ గారెండువేల్ జిహ్వలకబొల్పు శేషమాయుంజాలఁడీ
లోకముల్ దేశకాలంబులక వేదశాస్త్రంబులకదానధర్మంబులక సాగరంబుల్
నసుల్ కాననంబుల్ గిరుల్ చంద్ర సూర్యుల్ పృథివ్యాదిభూతంబులక సాత్త్వికాది
త్రయంబాదిగా నామరూపంబులకబొల్పు నేతత్ప్రపంచంబు సర్వంబునీమానుచేఁ
గల్పితంబై భవద్గర్భగోళంబునం బుట్టుచుక మించుచుం గిట్టుచుం గ్రాలు నోదేవనీవే
జగత్కర్తవుక ధర్తవుక హర్తవుక నీవే సర్వస్వరూపుండవు నీవే దైవంబవు
న్నిర్గుణంబై నిరాకారమై నిశ్చలంబై నిరాఖ్యాతమై నిర్వికల్పస్థితింబొల్పునోంకార

గమ్యం బరబ్రహ్మమూర్తిన్నినుం నామనోపీధి భావింతుసేవింతుసోస్వామి నన్నుం
గృహంజూచి రక్షింపు మా దీనసంరక్ష యోపుణ్యచారిత్ర యోభక్తమందాచ యో
నిత్యకళ్యాణ కారుణ్యశాలీ జగన్నాయకా దేవతాసార్యభౌమా రమానల్లభా పాహి
మాం పాహిమాం పాహిమామ్.

97

శా. నీ తేజంబుమహోగ్రమైతఱుమఁగానిల్వంగళకన్యంబుగా
దేతద్విశ్వమునందురక్షులునాకవ్యాయుస్సేరుసీ
వేతప్పన్మరణంబుచొచ్చితిదయావిస్తారభావంబున
న్నాతప్పల్క్షమియించికావఁగదవేనాతండ్రినారాయణా.

98

క. అనినంగృష్టుఁడుమత్స్యా, ధనమనితరవార్యమగుటఁదగఁచెలిసిరయం
బునముఁజేరితికాపున, నినుఁజెందగుతదృఢయంబునిక్కంబింకక.

99

క. మీయుభయజ్వరవాద, మపాయంబుననన్నుఁ గావుమనిసీవుమతుల్
సేయుటయుఁజగువువారల, కేయిడమిబాధపారయిదింతుకయైనక.

100

చ. అని యానతిచ్చెనని శుకుండు పలికిన నట మీఁదటి పృత్యంతం దెఱింగింపుమని
యడుగుటయును.

101

శా. సాష్టాంగానతనిద్ధసాధ్యమకుటాంచన్నుత్పరత్వావళీ
ఘృష్టిస్తోమ విరాజమానవిమలాంఘ్రిద్యంద్యగీర్వాణజి
ద్దుషారాతిమరంగనిర్దళనశార్దూలాయతోద్యద్భుజా
నిష్పంభోజ్వలసర్వదేవమయశశ్వదూగ్రపవిత్ర్యంభరా.

102

క. లక్ష్మీకటాక్షకమలా, లాక్ష్యంచితవదనహరిణలాంభనబింబా
సత్త్వాదిభూతవిశ్వగ, నూత్నసూలాంతరస్థసుబ్రహ్మకళా,

103

కవిరాజవిరాజితము.

మలయజహరసుధాకరహీరసమానమసారయశోన్మతది
గ్వలయకృతారి హితార ధనంజయవర్ణనకారిసమర్థకృపా
నిలయనిరర్థశార్థగమర్థగనిర్దతమార్థగణవర్ణమహా

విలయగతాహితమోహితలోకవివేకసమాహితహృన్మహితా.

గద్య. ఇది శ్రీమంగళాచల నృసింహకృపాప్రసాద సంప్రాప్తవిద్యా వైభవ కనుపత్తి
రాయనచంద్రితనూభవసుజనహితకృత్యనిత్యాబ్జయామాత్యప్రణీతంబైనయనిరుద్ధ
చరిత్రం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీ రస్తు:

అనిరుద్ధచరిత్రము

పంచమాశ్వాసము.

కల్యాణగుణోజ్జ్వల
పాకాహితముఖ్యవినుతపదపదశర
ద్రాకేందుచంద్రికావిభ
వాకరదరహాసమంగళాద్రినివాసా.

1

గీ. అవధిరింపుము శౌనకుం డాదియైన, మునివరేణ్యులతోడనిట్లనియెనూతుం
డాపరీక్షిస్త హరాజు నాదరమునఁ, జూదివిజ్ఞాననిధియైనశుకుండుపలికె.

2

గీ. అట్లుకరుణించిపలినయద్యతునకు, వందనముఁజేసిచనియె శైవజ్వరంబు
బాణుండపుడట్లుభీతితోఁబలుచితనదు, మందిరముఁజొచ్చిచింతాభిగున్నుండగుచు.

3

వ. ఇట్లనితలందు.

4

మ. అతిరొద్దరణ నేత్రకోణములతో నాలీఘపాదద్వయో
న్నతితోఁ జంచలకుండలప్రభులతో నారాచభృన్నండలీ
కృతకోదండముతో జయార్ఘ్యటముతోఁ గృష్ణుండు నామందటక
శతకోట్యాకృతులంగనంబడియెడునర్వర్యంబునుం దానయె.

5

చ. గెలిచితిన్లె రేంద్రునుడికించితివహ్నిఁ గృతాంతుఁగొట్టితిక
జలమున నైయుతిన్విగత శౌర్యుని జేసితివార్ధి నాథునిం
గలఁచితిఁదోలితిక బవనుగర్వమడంచితిఁగిన్న యేంద్రునిక
జెలఁగి మహేశ్వరన్వనకుఁజేసితి నప్రతిమానకీర్తిసై.

6

ఉ. ఇంతిహాహద్భుతం బెఱుంగ నెన్నఁడుఁగృష్ణఘనుర్విముక్తదు
ర్ధంతశరాఘతీవ్రతరథాటికి డెందముదల్లడిల్లెడుం
బంతము లెల్ల హాస్యములపాలుగ నుద్భజవిక్రమక్రమం
చింతకువచ్చెదైవకృత మెవ్వరికై నవారింపబచ్చునె.

7

వ. అమహాపురుషుం డాదినారాయణుండగుటతప్ప దతనితోడిసంగ్రామంబునలన
నెట్లైన లెస్సయని ధైర్యంబుఁ దెచ్చుకొని రోషభీషణాకారుండై.

8

- ఉ. హరకిరీటకుండలముఖాభరణోజ్జ్వలుడై సహస్రబా
హారుచిరా యుధప్రకరుడై బిరుదధ్వజఘంటికాస్వ నో
దారరథస్తుడై తురగదంతిరథానిక చాతురంగ సే
నారథటికతోరతరుడై పటహాధ్వనులుల్లస్లిల్ల గన్. 9
- గీ. శోణవగరంబు వెలువడిసురవిరోధి, ధరణికంపింప సే తెంచి తాఁపటయును
యాదవబలంబుచే క్రమంబితీశయిల్ల, మాటుకొనినరణంబతిఘోరమయ్యెన్. 10
- సీ శరపరంపరుల చే సైన్యంబు మ్రగ్గంగరథములుపఱపించురథిక్పరులు
రథికుల పైఁగుంజరములదీకొల్పిగర్వమునఁదాఁకెడుగజవాహనులును
గజవాహనులమీఁదఁగంఘాణములఁదోలితత్తులనఱకు రాహుత్తగములు
రాహుత్తులనుబరాక్రమలీలతోఁబిల్లఁజేరియూఁటెలఁగ్రమ్మువీరగొట్టులు
తే. నగుచుఁబోరాడెరోపంబులతీశయిల్ల, నుభయచతురంగ బలములునుక్కుమిగిలి
పలుఖాదనభవతుతూహలపికాచ, కంఠకోలాహలమున నాకసమువగుల. 11
- ఎ అప్పడు. 12
- మ. హరిపైబాణుడహంకృతింగదిసి బాహుపక్షిన్ నొప్పున్ముడికొ
శరముల్తోమరముల్దదల్చునుమ్మక్రంబులున్సూర్యముల్
పరిఘంబు ల్కర వాలము ల్పర చువుల్పాప్రిసాద నానాయుఁగో
త్కరముల్పైలముగప్పుమంచుగదింగన్నట్టఁగా నేసినన్. 13
- చ. భుజబలకాలిమాధవుడెఘానిధనుర్గుణటంకకృతికొ హరి
ద్వజములకర్ణము ల్పగులఁగా నిశితార్థశకాంక సాయక
ప్రజములుపింజపింజఁగరునెంబఁగించి తమంబడంచునీ
రజహితు లీలసాగవవరంపరలం దునుమాడితీవ్రతన్. 14
- మ విజయోత్సాహము మోమునంబొదలఁగా విశ్వంశరండార్చులు
క్కజమైతేజముదిక్కుల న్వెలుఁగ నాగిర్వంశదైత్యాభిఘో
రజవస్పర్శనమున్ద రామరసరబ్రహ్మదికాన్యైకకృ
న్నిజసందర్శనమున్ సుదర్శనమునున్నిద్రప్రతాపంబునన్. 15
- న. సుయోగించిన. 16
- మ చటుంబై చలితక్షమాపియింపైచంబ్రాల్కొ టోటిప్రభా
ఘటితాశాంతరమైచరాచర సమాక్రాంతాగ్నికీలాసము
త్కట మై చండశరాంశు వైచకితరక్షశ్చక్రమైచక్రమా
ర్భటితో నచ్చివియచ్చరుజ్జయజయారావంబుతో మ్రొక్కఁగన్. 17
- ఏ. సముద్బంధ వేదండప్రకాండ కుండాదండమండితంబును, గనత్కనకకంఠాకాయూర
ముద్రికానిచయఖచితప్రచురమణిగణమరీచిమాలికాలంకృతంబును దైలోక్యభయం

కరకారణ సౌభాగ్యరేఖావళి కలితారుణకరతలంబును, జంద్రశేఖరమనోరంజితతాళ ప్రమాణలయాలయవ్యాప్తివిస్తారంగస్తృదంగవాద్య ఘాతకారిణ్యంగుశ్యాభిరామంబును, నక్తంచరీకుచమంభయంగళ వర్షితతుహినజలమిళితృటిరకర్దమసురభిఘ్నముమా యమానంబును సై నబాణా సురునిబాహుసహస్రంబునంబుఁ జతుష్టయావశిష్టంబుగాఁబడించి వైచిన జంఝూసమీరణవిక్షేపవిదళిత శాఖాసహస్రంబై మోడ్పడియున్న సుహాసుహీరుహంబుచాడ్పునఁ బురందరకరాంభోరుహ శుంభద్దంభోలి ధారాహతపక్షంబైయున్న కుంభిసింధురంబువిధంబున నుండెనప్పుడు.

18

క. సురుచిరసురనికరకరాం, బురుహవిక్షిప్తప్రమానపుంజములాఱిపై హరిపైఁగురిసెన్గొరసెకా, వరుణకారంభాదినాట్యవాద్యరవంబులి.

19

తే. అవ్వీరోచనపాత్రునియందుఁజాల, కరుణగల్గుటఁజేసిగంగాధరుండు పురుషనూక్తంబుచదువుచుహరినిజేరి, వినయవాక్యప్రయుక్తినిట్లునినులించె.

20

చ. అనఘుండవప్రమేయుండవనంతుండవాద్యుండవత్తురండవత్యనుపమవిన్నయుండవుచరాచరశాలనమేతమైనయి వ్వనజగవాండవట్టులుభవజ్ఞతరంబుననీదుమా యచే జననమువర్ధనంబుననిసానము నొందుచునుండునీశ్వరా.

21

సీ. అఖిలార్చనసాధియందునాకాశంబు మునివంద్యనీపాదములనుభవణి సర్వేశనీమానసమునఁజంద్రుండునుజలజాతునీనేత్రములనినుండు గాంభీర్యనీధిసీముఖంబుననింద్రుండుమరహరనీకర్ణములనుదిశలు సురగేంద్రశయననీయూర్పులననిలంబుఘనమూర్తి నీమస్తకమునదివము

తే. ప్రబలమగుదుండునుపనిష్కృత్యంచకమయ, దివ్యమంగళవిగ్రహస్థితివెలుంగు నిన్నుభావించిసేవించి సన్నుతించి, కాంతరనఘులుమోక్షంబుఁగమలనాభ.

22

క. అనిమతీయుబహువిధంబుల, వినుతించుశశాంకధరునివినయోక్తులకుఁ జనితప్రమాదమానస, సనరుహుండైపలికెగరుడవాహనుండెలమిక్.

23

ఉ. నీదయవీనిసైఁగలిమినిక్కువమింతియొకాదువీఁడుప్ర ప్తగునకుంబ్రహ్మత్రుండతదన్వయజాతుల సేవధింపఁగా తేదట్లుగానభిగమెడలెంపక కాచితి బాహువిక్రమో న్నాదమడంబుఁగానునిమట్టుననుంచితిఁజంద్రశేఖరా.

24

క. ప్రమథగణంబులలోను, శ్తముండైభవదీయసన్నిధానంబునమో దమతోడనుండఁగలఁడీ, యమరాహితుండింకనోపురాసురమథనా.

25

తే. అనుచునానతియిచ్చెనయ్యవినరమున, బాహువులతో నయజ్ఞానబంధములను విడుకొనిమాధువునిజేరివినయభణితిఁ, బాగివ్రొక్కచుబాణుండుసంభ్రమమున.

26

కా. మాయామానుషమూర్తివై తనరు బ్రహ్మంబున్ని వాబ్బాసనా
 ధ్యేయంబునిన్ను నెఱుంగలేక నవనీతిన్ నాఁగొన్నందుకుం
 బ్రాయశ్చిత్తముగాఁగఁజేసితివినాపాపంబులోపంబుగా
 నాయజ్ఞానమువాసెనీకరుణఁగృహ్లాగోపికాన్లుభా.

27

ఐ. అని మఱియుం బునఃపునః ప్రణామపూర్వకంబుగా బహుప్రకారంబులం బ్రస్తు
 తించి యుషాకన్యానిరుద్ధకుమారుఁగైచేసి తోడ్కొనిరమ్మని పరిచారకులంబంచిన
 వారును దదీయశుద్ధాంత కాంతాజనంబులకుండెల్లిన నవ్యధూవరుల నుచితోచారం
 బులం బ్రీతులంజేసి యలంకరించుపపడు.

28

సీ. కంకణార్కుణార్కుణతొరానుగుణముగాహస్తపద్మములునాట్యములుసంప
 హస్తపద్మములనాట్యములతోనుద్దయెగు త్తంపుగుబ్బలుకులికియాడ
 గుత్తంపుగుబ్బలుకుతులతోనై కన్యమైకంతహారంబులుగంతులిడఁగఁ
 గంతహారంబులుగంతులజతగూడిపిడికెడునడుముదాదెభుకుఁజూప

తే. విమలహరినీలరుచులతోవియ్యమంద, మరుసుమారునినునుసోగకుగులయంగు
 లలితచాంపేయసురభిత్తైలంబునించి, యెలమిఁదలయంపెనొక్క పూర్ణేంగుచదన.

క. నలుఁగిడియొక్కొక్కొకమలి, మలయజుంకంబులంబెమఱియొక్క తెని
 ర్చులకనకకలశములజల, కంబూనరించెగునుమకరపుత్తునకుఁ.

30

క. తడియొత్తెనొకతెవలిపెపు, మడుఁగులుగట్టగనిచ్చెమఱియొక్క తెయిం
 పడరంగనగరుధూపం, బిడెనొక్క తెపరిమళంబులెంతయునెసఁగఁ.

31

తే. అర్ధచంద్రోపమంబైనయతనినుగుట, దిద్దెనొక్క తెకస్తూరిలింకమనియుఁ
 దనరెఁగందర్పకుసుమతోండడదండ, ఘటితేనీలోత్పలాస్థ సంకాశమగుచు.

32

ఉ. ఒక్కలతాంగిమాక్షికసముజ్జ్వలభారములందువజ్రపుం
 జెక్కలతాభిభిల్లవిలసిల్లఁగఁగూర్చియలంకరింపఁదెం
 పెక్కితదీయవత్సమున నెంతయుఁజూడఁగనొప్పెనయ్యెడకొ
 జొక్కలగుంపులోమిగుఱోభిలుపూర్ణశశాంకుకైవడికొ.

33

చ. శ్రవణపదావిలగ్నమకరప్రకటాభరణోజ్జ్వలాస్యకై
 రవహితులీలనాఘనఁడురాజిలెనీలరుచిందళ త్తళల్
 గవయఁబ్రజానురాగకరకఁకణముల్పొసఁపఁజూచిగొ
 రనగుణగుంప్రపూర్ణజలరాశికదాయనితజ్ఞాలెంచఁగఁ.

34

గీ. నిలుపుటద్దంబుమందరనిలిపెనొకతె, యందుఁబ్రతిబింబితంబైనయతనిరూపు
 జూచిభ్రమనొందియొక్కతెసురటివీపఁ, జెలులుఘూల్లననగిరదిసిగ్గుపడఁగ.

35

సీ. సరసవృత్తస్థనిగురులీలవరమహోత్పలమాలరదియింపఁభ్రాగ్ధవమ్మ
 వరమహోత్పలవైరివదననీచంబరాలంకృతినేయవలంతునమ్మ

- యంబరోపమమధ్యయందంబుగాఘనసారంబలందంగజాణవమ్మ
ఘనసారకచనీవుకంకణాభరణంబులందగింపవినోదురాలవమ్మ
తే. యనుచుబూర్జేందువదనలవ్యంగ్యవచన, రచనఁజేయునవ్యమోములరహివహింప.
మినుతేఘాషణభూషితాంగునిగఁజేసి, రపుడుయదువంశజలతారాధిపతిని. 36
- క. కొందఱు చెలికత్తెలుషా, సుందరిఁగైచేసిరపుడు సురుచిరఘాషా
చందనకుసుమాదాలచేఁ, గందర్వునిరాజ్యలక్ష్మీగతిఁజెలుఁవొందఁ. 37
- సీ గిలుకుటందియలఁజెక్కినవజ్రములకుఁబాదసరోజనఖకాంతితకుమలిడఁగఁ
బ్రతిలేనిముక్కురపైఁగెంపులకుముద్దుమోవిచెంగావిమేల్చునుఁగుదిద్ద
నిగిడిచేర్చుక్కులోనీలంబులకుఁగుంతలచ్చాయశృంగారలక్ష్మీనాసఁగఁ
దాటంకమాక్తికతతికిమందస్తితరసములావ్యవిభ్రమమునించ
తే గటకఁయూరరశనాదికనకమునకు, నమరుమైజగినిన్నియలతిశయింపఁ
దొడపులకు నెల్లదనమేనుదొడవుగాఁగ, రహివహింపుచునుండెనారాజవదన. 38
- మ. కమలాక్షులగనవ్యధూనరులశృంగారించిరత్నప్రభా
విమలంబైనరథంబురూఁదనిడితీవినవల్లకివేణుశం
ఖమ్మదంగాదికపాద్యసంజనితమాంగల్యధ్వమల్లాస్యకా
సమమంజీర్యుశంర్యుశధ్వమలహెచ్చక్రాజమాన్దంబునఁ. 39
- మ. చనుదేరంగఁబురంధ్రులున్నతమహాసౌధంబులన్నిల్చిహ
స్తనటత్కంకణనికవ్వణంబెసఁగలాజల్చల్లిరాత్నావలో
కననీలోత్పలదామసంయుతములైకన్నటికాంతిసుస్థర
ద్భవనీలోత్పలమాలికాకలితముక్తాజాలలీలందగఁ. 40
- చ కలికియొక్కరువారలనుగన్గొనఁబోవుచుఁగంతమాలికల్
గళమునవైచుకోకతమకంబునగుబ్బలమీఁదఁజేర్చినఁ
గులికెడుమాచుకంబులఁదగుల్కానిమాడఁగనొప్పెనెంతయుం
బొలుపగుతంత్రులంబొలుచువుత్తడికాయలవీణైకవడికఁ. 41
- చ. ఆలికులవేణియొక్కతెసహస్రదళంబువినోదలీలఁగో
మలకరపంకజాతమునమాటికిఁద్రిష్టదు నేగుదెంచియిం
పలరంగనవ్యధూవరులనయ్యెడఁగన్గొనుచుండెవేయగ
న్ములనలెవీరియందముఁగనుంగొనఁగాననితెల్పుకైవడికఁ. 42
- సీ. ఈభానులేజానకికోకకుచకుసుజెలిమిసంఘటనంబుచేసినాఁడు
ఈచంద్రువదనునకీచకోరాక్షికివెలయనేస్తంబుగావించినాఁడు
ఈమేఘువర్ణునకీకేకిగమనకుఁగోరిసాంగత్యంబుఁగూర్చినాఁడు
ఈపద్మహస్తునకీభృంగవేణికిఁబ్రయవిలాసంబుఁగల్పించినాఁడు

తే. ఎంత నేర్వరిశారదాకాంతుడహహ, యిట్టి యునుకూలదాంత్యమెఱిగిచేసె
ననుచుఁబురభామినులు ప్రమోదాత్మిలగుచు, గూడితమలోనముచ్చటలాడిరపుడు.

చ ఇట్లు చనుదెంచిన కూతునల్లునింజూచి ప్రమోదరసభరితస్వాంతుండై బాణండు
వారల కనేకరత్నాభరణవస్తువాహన భేనుదాసదాసీజనంబుల నుపాయనంబొసంగి,
వాసుదేవసన్నిధికిం దోడ్కొనిపోయి యప్పగించినం గృతప్రణామలైయున్ననా
రలంగనుంగొని యతండు. 44

క. కనికరపుముదంబునఁజి, కన్నకరములఁగొఁగిలించికాంతాయుతుండొ
మనుమనిసుఖాన్వితుండైవై, మనుమనిదీవించెనబహుమానము గాఁగన్. 45

మ త్తకోకిల. గారవంబున మ్రొక్కుకై కొనికొనిలించెడివారలంక

జేరి మ్రొక్కి తదాదరోక్తులచే జెలంగెడువారలంక

గోరికన్నులు చల్లఁగాఁగనుఁగొంచునుండెడివారలంక

గూరిమిన్ బలముఖ్యులున్విత్తోటియుంబ్రమదంబునన్. 46

ప. అంత.

47

ఉ. బాణునిగారవించిపురస్థంజనుపీడ్కొని శంఖనాదని

స్వాధాధణంధణలైలఁగ సామజఘోటకముఖ్యవాహినుల్

శ్రేణులుగట్టివిక్రమవిజృంభణతన్వెనువెంటరాఁగి

ర్వాణవిలాసిని మృదుకరమ్రతనూనరసప్లుతాంగుండై. 48

శా. కాంతం దోడ్కొని బ్రహ్మనూసహితులై కందర్పముఖ్యులహా

సంతోషంబున నేగు దేరయగువంశస్వామికట్టోలిసి

కాంతారాచలపట్టణావళులనేకంబులనుంగొంచుచు

త్సాంత్రక్షోణిపతుల్ సువస్తునికరంబర్పించినేవింగన్. 49

ప. కతిపయదినంబులకుం జనిచని

50

సీ గోత్రాధిపఖ్యాతిఁగొమరారియుండుటసురశైలరాజభూసురులఁబోలి

మకరాంకసంపత్తిమహిమఁజెన్నొంగుటగగనకన్నరవరాంగజాలఁబోలి

ఘనరసాలంకృతులైనపట్టియుండుటహరజటాసిద్ధకాన్యములఁబోలి

హరిచరణప్రభూతాభిముఖ్యంబొటబలిదానవనాకములనుబోలి

తే. రంగమత్తుంగచటులతరంగనటన, భంగకట్టోలజాలసంప్రమనినాద

పూరితాశాంతరాశమైపాలుచుచున్న, పశ్చిమాంబుధిఁగనియెగోపప్రభుగడు. 51

క. కనుఁగొనిమనమునఁబెనఁగొను, ననురాగమువలనవికసితాననుండైయిం

పెనయఁగనిష్టేలాపము, లానరించుచునరిగెయాదవోత్తరములతోన్. 52

ఉ. వారిజలోచనుండుయగువల్లభుండేగుచుఁగాంచెముందటన్

ద్వారకఁజంచలాంచితలతాకలితానితమేఘమాలికా

కారవీలాసకృత్సరసకంజముఖీనికరప్రచారవి

స్తారసురేంద్రసీలఖచితస్ఫుటహర్తృకదంబధారకఙ్క.

53

ఉ. అంతకుమున్నకృష్ణునిజయంబభియాతిపరాజయంబు సా
కాంతయుబుశ్యకేతుడుగుఱునితనచుట్టయాదియైనవృ
త్తాంతముచారనూక్తిచెలియనవ్వసుదేవుడుపాఠకోటిశు
ద్ధాంతజనంబులున్నినిమహాప్రమదాంబుధిసోలలాడుచుకొ.

54

వ. పట్టణంబు శృంగారంబు సేయించిన.

55

సీ. ఘనసారకస్తూరికాజలాసారంబుచెలువంపుపీఠులఁజిలుకరించి
గమకంబులైనముక్తాఫలంబులతోడలీలతోరంగవల్లికలుదీర్చి
నవరత్నభూషణాంబరసుగంధద్రవ్యపుంజంబులంగల్లఁబొందుపఱచి
కదలికాస్తంభముల్లునచిత్రపటములనుధయపార్శ్వములఁబెంపొందనునిచి

తే. ద్వారములయందుఁదోరణావళులుగట్టి, పరిమళముమించునగురుధూపములువైచి
నృత్తగీతవాద్యాదులనెఱఁపజేసి, యమితశృంగారమొనరించినప్పుడంబు.

56

ఉ. భూసురవేదనాదములఁబుణ్యసతీజనమంజులలోక్తులకొ
భాసురనృత్తగీతరసబంధురరానిములంబురీచనీ
వాసగుకానులాపములవారణబృంహితివాజిహేపలకొ
శ్రీసముదంచితంబగుమఁజెల్గునిహించెఁబురంబునవ్యమై.

57

గీ. అట్లుశృంగారితముఁజేసియఖిలజనులు, గంభీరస్వాత్మతాద్యలంకరణులగుచు
నెదురుగానేగుడెంచినమేళుఁగాంచి, మ్రొక్కి యనిరుద్ధఁగొల్చిప్రమాదులైరి

58

క. పురలక్ష్మీనరసతరనిజ, సరసీతామరసరసలన్నుదులీలా
సురభిపరిభోగపవనాం, కురుమిషమునహరికి నెదురుకోలువహించెకొ.

59

ఉ. గోపురశాతకుంభమయమంభపయోధరకుంభజృంభణలో
చూపుచుసాధయాధపరిశోభితహీరదరస్థితంబులు
ద్వీపనసేయుచున్జలదుద్ధిర్లపటాగ్రపతాకహస్తవి
క్షేపణసన్నసేయుచునశీకృతచిత్తునిజేసెఁగృష్ణున
ట్లాపురలక్ష్మీకాంతునిబ్రియాంగనమోహితుఁజేయుకై వడికొ.

60

వ. ఇవిసంభువం బ్రకల్పితశృంగారతరంగరంగ ద్రంగవల్లిప్రయుక్తముక్తాఫల తార
కాలం కృతంబును, గుట్టిమరేఖాస్థగితప్రదీప్తహీరద్యుతివిలత కాముదీరమృంబు
ను, సకలజననయన కుషలయవికాస హేతుకంబునునైన రాజమార్గంబున యదు
కులపయఃపారావారచంద్రుండగు దేవకీనందనుం డెరుగుచున్న సమయంబున.

61

ఉ. బంగరుపల్లెరంబులన్నబద్ధ ముఖుల్లునసారదీపికలో
రంగమరంగనించుమణిరాజితకంకణహస్తవల్లులకొ

సంగతిసుంచిత్రిప్పచునుసాచెకుమంగళకౌశికన్దయం
మంగళమందుఁబొడిరిసమంచితపంచనునాదన్తైఖరిక్.

62

గీ. నందకాయుధునకుశోభనంబటంచు, నగరకాంతులునిరాజనంబులిడుట
కలపతాకహస్తంబులనభినయించెఁ, బురరమాదేవిగృతవిస్ఫురణఁదెలిసి.

63

క. నిరుపమవిమానపక్షులు, గురుతరమణిహర్త్యములునుగూడివెలుంగఁ
నురకాంతలుఁబురకాంతలు, సరిచల్లెడువిరులనానజడియైకురిసెన్.

64

వ. అప్పడు.

65

శ్లో. తాళకేతనసముద్యత్కంచనాస్యందనారూఢుడైనవాడతనిఁజూడు
నాగాంతకధ్వజోన్నతహేమమయశతాంగారోహణుడైనయతనిఁజూడు
మకరపతాకాసమానగాంగేయరథాసీనుడైనయున్నయతనిఁజూడు
విరబుశ్యకేతుసుందరమైనకనకంపుటరదంబుపై నొప్పనతనిఁజూడు

తే. మతఁడుబలరాముడతఁడుమరాసురారి, యతఁడుకుసుమాయుధుండతఁడతనితనయు
చనుచునిండొరులకుఁదెల్పువీనుచునుండి, రప్పారంధ్రులుగగనగృహాంతరముల. 66

ఉ. కైరవిణీప్రియేశువెనుకంజనురోహిణిలీలనింపుసాం
పారఁబ్రనూనసాయకసుతానుగతింజనుచెంచునయ్యపా
వారిజగంధినంచితసువర్ణలతాసమమోహనాంగిశృం
గారరసంపుభ్రామ్యబాడగాంచిపురంధ్రులునమ్మదమ్మనన్.

67

వ. తమలోనిట్లనిరి.

78

ఉ. తేనియలూరుకెంపుసుదతీమణివాతెంచంపకద్రవం

బాపెడితేటిగుంపువిమలాంగికచంబుసదావికాసముల్
బూనుసరోజముల్చిగురుఁబోడికనుంగవజోకయెప్పుడున్
మాననిచక్రవాకములుమానినిచన్నులుమాడుమాసగ్గి.

69

చ. కలువలపేరుపేరుకొనఁగాఁగుమదమ్ములుమన్నఘాంబకం
బులుగఁబులింపఁగావిషమముల్మలంబులపుట్టుపూర్వముల్
దెలియఁగఁబంకజాతములుతేరికనుంగొనఁగామెఱుంగఁదీఁ
గెలుచపలంబులన్నియుసభిమణికన్నులఁబోలవేర్చునే.

70

క. కలదనుచునులేదనుచును, బూమఱువాదంబులేలవనిలేదింకన్
గలదనుటకులేదనుటకు, దలపంగానడుమునడుముతరుణిమణికిన్.

71

మ. చెలువందైకళలన్వెలుంగుహారుమంజీదేశపుక్తముత్తయం
బులతోఁగూర్చినచేరుచుక్కనొసలున్నొల్పందునెవ్వఁమహా
చెలికెంతందముచూడరమ్మరుచిరాళ్లపాసమాయుక్తని
ర్చలరాకాతుహినాంశుమండలముసామ్యంబైప్రకాశించుటన్.

72

చ. పురుషులలో నపూర్వరసపూర్ణ శరీరమనంగమాతికిం
దరుణులలో సమానరహితంబగు రూపము బాణపుత్రికికై
సరసముగా సృజించియుటు సమృద్ధినిద్దఱఁగూర్చినట్టియా
సరసిజగర్భఁ డెంతగుణశాలితలంపఁగఁ బాటలాధరా.

73

చ. అని యనేక ప్రకారంబులం గొనియాడుచునదియెముచ్చటగానుండిరప్పుడు, పురు
షోత్తముండు భేరిమృదంగాదివాద్యంబులును, శంఖకాహళి వేణుప్రముఖతూర్యం
బులును, బోరుకలఁగ మహావైభవంబున నరిగి నిరంతర విహార్యమాణేందెరంబగు మంది
రంబుఁ బ్రవేశించి, యమాత్యజ్ఞాతీసామంత బంధుమిత్రాదిపరివారంబులదివ్యాంబరా
భరణతాంబూలాదివస్తుప్రదానంబులం బ్రహృష్టమానసులంజేసి, యుచిత ప్రకారంబు
లఁద తద్గుహంబులకు వీమకోల్పి, యంతఃపురంబులకుంజని యిష్టోపభోగంబులను
భవింపుమండ నయ్యనిరుద్ధకుమారుండు సుషాసమేతుండై దేవకీవసుదేవులకు రేవతి
కిరుక్మిణీసత్యభామ జాంబవతీ కాళిందీ మిత్రవిందానుదంతా భద్రాలక్షణాదులైన
ముత్తైదువలకుఁ దన తల్లులైన రతీశుభాంగులకుఁ బ్రణామంబులుచేసిన వారును బర
మానందరసప్రహితాంతరంగులై యవ్వధూవరుల నాలింగనంబులుచేసి యనేక
విధంబుల దీవించిరతండును నిజవియోగ వేదనాభారంబునఁ గృశిభూతయైయున్న
రుక్మలోచన ననేకవిధంబుల గారవించి సంప్రీతమజ్జనభోజనాదులఁ దృప్తుండై
బాణనంద నాసురత సంభోగానంద నిరతుండై యుండె.

74

సీ. సారససంసారసరసరసాసార సారభాన్విత సరశ్చరణముల
సాలలీలాలోల ఫేటదేలాలతా జాలడోలాకేళిలోలగతులఁ
గింజల్కరంజితమంజీర పుంజమంజులవంజులనుకుంజనుమనసములఁ
గుండబృందమరందవంసు పేదిందిరామంద నాదశ్రుతానందములను
తే. గౌరఘన సారసీహారసీరపూర, సారచారుపటీరచర్మాసుఖాప్తి
క్రోకక్రోశిలశారికానీల కేకి, శౌకలోకాకరవనావలోకనముల.

75

శా. ప్రాంచత్కాంచననూత్న రత్నఖచితప్రాసాదదేశంబులం
బంచాస్త్రప్రియనందనుండుసురతప్రాపంచికవ్యాప్తిఁగ్రీ
డించుకై దక్షిణనాయకత్వమునఁబ్రాధికై రుక్మ సేన్యామన
స్సంచారుండును బాణదైత్యతనయాసక్రాంతరంగుండునై.

76

సీ. పువకుంభయోగముఁ బైకొనికేలనంటుట నైరాపతమునెక్కి యాడినట్లు
కదియించి నె మ్మేనుఁగొఁగిటనలముటహరించందనము మేనవలఁదినట్లు
నునయోక్తివీనులుసోకుటనప్పరోపిణానినాదంబువనినయట్లు
బింబికాధరచూషణంబు సేయుటయునుధాసారపానంబుచేసినట్లు

- తే. సాఖ్య మొదవంగనిచ్చనిచ్చలును బాణ, కన్యసంభోగమింద్రభోగంబుగాఁగ
సతతవిభవానుభవతృణీకృతపురంద, యిండగుచునుండెనయ్యనిరుద్ధవిభుఁడు. 77
- ఎ. అంత. 78
- గీ. మందగతులకునత్యంతమందగతియు, మంజులౌ పులకతిశయమంజులంబు
మెఱుఁగుమేనికిమిక్కిలి మెఱుఁగునగుచు, బుచ్చగంధికినీడ్లాడఁబొద్దులయ్యె. 79
- ఎ. అంత. 80
- శా. స్వక్షేత్రంబులనుచ్చరాసులహితసానంబులకొ దీపులై
యక్షీణుండగుచంద్రజూమచు దినేశాదుబ్బరింపన్నమ
గ్రక్షేమంకరలగ్న వేళశుభముతుంబందురాజాంశబె
ద్వాక్షీరత్నముపుత్రుఁగాంచెహరిపూర్ణాంశావతీర్ణాంగునికొ. 81
- క. సురదుండుభినాదంబులు సురకరనిర్దుక్తకల్పముమన్నంబులొ
సురరమణీనాట్యంబులు, సురగాయక గానములునుభోభితమయ్యెకొ. 82
- ఉ. యాదవప్రస్థిభోజకులులందఱు నేడుకలంజెలంగిర
త్యాదరవృత్తిబాణతనయారమణుండునువర్ణధేనుర
త్నాదిసమస్తవస్తువులనంతముగాఁజెలఁరగియిచ్చి పృ
ధ్వీదివిజేంద్రకోటులనుదృపులఁజేసికృతాప గామాండై. 83
- క. లాకికవైదికరీతులఁ, గైకొనిపుత్రోత్సవంబుగావించియతం
దేకాదశదినమునవిభ, వాకరముగ నామకరణయత్నుముఁజేసెకొ 84
- క. ఎజ్రాదిభూషణుండును, ఎజ్రాంగుఁడు వై రిపీరవసుధాధరభి
ద్వజ్రఁడు నై మెలఁగెడువని, ఎజ్రాండని నామమిడిరినివిశ్రోక్తికొ. 85
- సీ. చూడఁగానేర్చెవిసుగ్గుటకృపామృతరసంబుఁగటాక్షపీఘులఁబూనుకొఱు
నడుగుచాఁచఁగనేర్చినఖిలరాజన్యకీరీటదీపులలంకిరించుకొఱు
చేతులాడింపనేర్చుమనదాన్యతాత్రివిద్యాప్రవీణతవెలయుకొఱు
తలయెత్తనేర్చెనుగ్యమజగన్తండనైకాంతపత్రచ్చాయనమరుకొఱు
- తే. పలుక నేర్చెసరస్వతీప్రకటనాట్య, రసమునకురంగరక్తల నొసఁగుకొఱు
కడఁగినడువంగ నేర్చెనుగలియుగాది, మప్రభుత్వతధర్మంబుమలుపుకొఱు. 86
- ఎ. మఱియు నబ్బాలకుండుముక్తానుజినిచయఖచితకలాపకాకపక్షి లంకృతవిశాలస్థాల
స్థాలకుండును, నంబనరేఖారంభితకర్ణాంతవిస్తీర్ణ నేత్రుండును, దస్తచామికరముల
కృతకాస్తాలనఖాభరణకమనీయకంబుకంఠధరుండును, ననంబరనితంబబింబాలంబితక
నకకటిసూత్రకలితకింకిణీకన్వణనాదాభిరామండును, మణిమయమంజీరసింజాసము
జ్వలచరణయుగళుండును నైముగ్ధమాపుదుఁదల్లిదండ్రులుదాతముత్రపలుంబ్రపితామ
హపుపితామహీసమూహంబులుగారాబంబు సేయచుండననుదినవర్షమానుండైపెరుగు

చుండం దదీయసౌకుమార్య మందహాసమ్మదునచనసంచరణాదుల కానందంబువహించుచు నయ్యనిరుద్ధుండు సుఖోన్నతుండైయుండి. 87

మ. గతగర్వంబునఁ బ్రాంతదేశధరణీకాంతుల్బజింపంగద
ర్పితులై కొందఱు దూరభూవరులు నిర్భీతింజరింపకొమహా
న్నతిదండై త్రిజయించిలోఁ బ్రతీచియాజ్ఞాసిద్ధిఁ గావించెదాఁ
జతురంభో నిధిమధ్యఖండవక చ్చప్పన్నదేశంబులకా. 88

ఉ. అన్యన్యపాలకుల్ స్వవిశులై కొనివచ్చియు సంగువస్తువుల
కన్నెలురత్నముల్లరులు గంధగజంబులు నాదిగాఁగ సౌ
జన్యతఁ దెచ్చితాతకనిశంబును గానుకలిచ్చియాజగ
న్తాన్యనిచేతదీవెనలు మన్ననలందుచునుండి వెండియుకా. 89

సీ. ఐనుదేవబలదేవవాసుదేవాదులయనుమతివశనియత్సంతనియతి
రాజనూయముతురంగ మేధము నాది గాఁగ ననేకయాగములు చేసి
యందునాహుతులై నయలపురుహూతాదులాత్మ భాగపావీస్సులూహరింప
నాజ్యప్లుతంబు గానన్న భక్త్యాదులు నవ్వారిగాఁగ సమస్తజనుల
తే. కిడుచునధ్వర్యముఖ్యులకెలమిధేను, భూహిరణ్యరత్నాదులు భూరిగాఁగ
దక్షిణిలాసంగిరాజ్యాదగువిధముల, నంపకముచేసికీర్తులనతిశయిల్లె. 90

సీ. ఆనమానసాంప్రదాయకశుద్ధిజెలువొందుతండ్రితాతలమహత్త్వంబుఁజూచి
యప్పదిక్కులయందునాక్రాంతమైనసత్కీర్తిప్రతాపవిన్నూర్తిఁజూచి
కులరూపగుణములఁగొనియాడఁగాఁదగుదేవులయనుగుణస్థితులఁ మాచి
వర్ధిష్ఠుఁడైశైశవంపుముద్దులుగుల్కుతనయఱనియందసందములు మాచి
దానభోగాదులైనసద్వ్యయములందుఁ, బాలుపడియున్నయధ సుపదలు మాచి
భూప్రసలువేయునోళ్లనుబాగడుచుండు, డెంతగన్యాత్తుఁడీయుపాకాంతుండనుచు. 92

వ. నీసమయంబున,
క. నారదుఁడు సకలశాస్త్రవి, శారదుఁడు శరీరవిజితశారదవేశా
నీరదుఁడు ముఖనివేశిత, శారదుఁడైతెంచెదనుజసంహరుకడకుకా. 93

క. ఐనజాతనయనుఁబాడగని, వినుతులుగావించియతనివినయంబులచే
ననుమోదమానసుండై, యనిరుద్ధుండున్నయెడకునరిగిననతఁడకుకా. 94

గీ. ఎదురుకొని నిందనముచేసి హేమపీఠ, మునసుగూర్చిండఁ బెట్టినయనివారణ్యుఁ
డాదరంబునదీవించియతనితోడ, నుచితసల్లాపముల సేయుచుండి యుండి. 95

గీ. ముద్దుగుల్మెఁడుమరువంపుఁ కౌలకయనఁగ, శ్రీలఁజెలువొందఁగలనెలబాఁలఁడనఁగ
గుదురుచక్కనిసింగంపుఁగూనయనఁగ, మీఱుమారుకుమారుఁగుమారుఁజూచి. 96

- క. రఘుని డాయంబిలిచిన, యమ్మననమ్మనినిజాంకమందునిచితదీ
యమ్మనసాము ద్రికచి, యమ్మలుండెలియంగ జూచియనిరుద్ధనితోకొ. 97
- సీ. భుజనేత్ర నాసికంబులుజానుహనువులునై గుడ్డిర్థములుగోపాల్పంగకంఠ
జంఘలుమాడు ప్రాస్వములుఫాలమురొమ్మకటిమూఁడుపెడఁదలుకంఠనినద
మును నాభికందంబుమాడుగంభీరములోఁగొట్టిస్కంఠ బాహుసుశ్రీ
ముఖములారున్న తంబులుజత్తుఁగ్గుత్తుత్వంగుళిచరణంబులై గునూత్తు
- తే. ములుద్యగంతజిహ్వగరములునునఖర, తొలుకరఁగిలాలాటుర క్తములునైన
యట్టిమానవుడధిక భాగ్యాన్నితుండు, గానెఱుంగముకుసుమమార్గణమార. 98
- సీ. వరలీలదక్షిణావర్తరేఖాముత భూమిధ్యుడుసమస్తభూమిసేలు
నైగురేఖలుఫాలమంగున్న వాఁడుద్విగ్ధాముస్సుకున్వితుండైనవాఁడు
ఊర్ధ్వరేఖలుపాదయుగళంబునంగుఁ బెంపొంగుమానవుడు త్తమోత్తముండు
తనరెముప్పదిరెండుదంతముల్లినయట్టి నరండుభాగ్యాధిపండు
- తే. కంబునన్నిభమైనట్టిగళమువాఁడు, విలసితంబగుకీర్తిప్రవలయవాఁడు
కఠినమగుహస్తతలములుగఁడుమృదుత్వ, చరణములుగల్గెనుమజుఁడై త్వర్యముగుడు.
- గీ. చారుచరితసాము ద్రికతాస్త్రమిందు, నిట్టిలక్షణములుచాలనన్నఁబెడియెఁ
గానబుయ్యనిఁగనుఁగొన్న గానవచ్చుఁ, బండితులసన నాగభాగ్యగతుల. 100
- ప. శ్రీమన్నారాయణాంశోదయంబైన యిన్ద్రజితమారుని శరీరంబుననిటునెంటిగుఱ
లక్షణంబు లనేకంబులున్నయవిగావున నితిండుమహాభాగ్యవంతుండునుకలదిగంత
విక్రాంతకీర్తివంతుండును విద్యావినయసంపన్నుండును నిశనర్థనుండునున్న కలియు
గాదిమ ప్రభుత్వ సింహాసనాసూధుండై సామంత భూపతులు తనపంపుసేయఁగృత
యొగలక్షణంబున ధర్మంబుచతుష్పదపూర్ణప్రసన్నంబుగాఁబుసంఘరాచక్రంబనేక
సంవత్సరంబు లకాత్రవంబుగాఁబాలింపంగలవాఁడును ధగనత్వసూపుండవునాది
గచ్ఛేత్వరుండవు బ్రహ్మజ్ఞాననిధివి నగు సీవలన జన్మించి తనయుండు త్తమపురుషు
డగుట స్వాభావికంబకదానుని పలికినఁ గందర్పనందనుండు మందహాసముఖుండై
మునిపుంగవున కిట్లనియె. 101
- క. మీయాశీర్వచనంబులు, మాయందనుగతమలగుటమాకుఁకొనకల
శ్రేయోగుణసంపాద్యము, నేయుటపనిదానమగుటనిద్దమకాదే. 102
- క. అనిసాంత్యనవచనంబుల, ననురాగ మొనర్చుచున్న యనిరుద్ధవిభుఁడొ
గునయోత్తులదీవించుమఁ, జనియెన్నారగుఁడుదివికిఁగనీనాథా. 103
- సీ. సరససంగీతంబుసంయతాసంయతా హస్తాభి నయముభావాభిరామ
వీక్షణభూమిలతావిభ్రమంబునపాద తత్కలకల్పితతాళమాన
మైనలాస్యంబుకాత్యామనియొద్ద బాణాసురతనయదానభ్యసించె

నదిగానవ్యారకయందుఁదద్విద్యాభిలాషఁబ్రార్థించుచిలాసినులకు
దృఢముగావించెసారాప్తిచేశనీచంద్ర, వదనలాసీలవేణులనలనేర్చి
రాలతొంగులుదెలుపనంతంతకభిల, దేశములసర్వజనవచస్థితినివెలసె.

104

సీ. తనకీర్తిచంద్రికాతతినిండి కృష్ణపక్షంబులుకుక్షపక్షములుసేయఁ
దనదురాజత్వమింపునసార్వ కాలంబునందునుగునలయానందమొసఁగఁ
దనకరంబులుజడత్వమునను భువనప్రజానురాగంబులునైవెలుంగఁ
దనవిర్రనంబుమిత్రసమాగమంబున సంపూర్ణకళలచేదెంపువడయఁ
తే. దనవిలాసంబుఁజెప్పందర్యమహేమ, నిష్కళంకస్వభావమైనివ్వటిలఁగఁ
జంద్రునకుఁజంద్రుఁడనఁదగుసద్గుణములు, చేతననిరుద్ధఁడజగత్పరిగ్ధఁడయ్యె.

వ. ఇవిధంబున నమృతానుభావుండైన యనిరుద్ధండు మహాదైశ్వర్య సమృద్ధండును
సకల భోగానుభవసిద్ధండును వేదోక్తకర్తానుష్ఠాన పరిశుద్ధండునునై సలసారబంధు
డునుంబోలియుండెనిర్గుణంబును నిశ్చలంబును నిరుపమానందంబునునైనపరబ్రహ్మం
బద్వితీయంబయ్యును బహునామరూపంబులఁబోలుదుఁ జరాచరంబులయందు
జీవాత్మాయుండైపూసలలోదారంబుకైవడిఁ బ్రవర్తించుచుఁద తత్కర్తానుగుణంబు
లైశరీరంబులకుననుభవంబులగు సుఖానుభవంబులబోయక జపాకుసుమసాంగత్యం
బున స్పటికంబు స్వచ్ఛదనశంబయ్యునుమిథ్యావృత్తవర్జంబైన తెఱంగున లిప్తుండు
నుంబోలె నజ్ఞుల హృదయంబులకుఁ దోచుచుండుననియు జ్ఞానసిద్ధిశేమిచేసి దేహీ
కర్తావృత్తుండై తనస్వరూపంబుఁ దానతెలియనేరక తానన్యుండని యహంకార
మమకారంబులంబోంది బద్ధం డగుననియును నిద్రాకాలంబున స్వస్మల్పబద్ధంబైన సం
చారాదులునిద్ర మీల్కనినయప్పడు మిథ్యలై తెలియంబడినయట్లు జ్ఞానవంతుఁ
డైన యప్పడుతనధావంతంబు నిస్సారంబని యాత్మయందు భేదబుద్ధితేక సర్వసమ
త్వంబున సర్వంబును బ్రహ్మమయంబు ప్రపంచంబనిరంబనితలంచి బ్రహ్మవాహంబను
వేదాంతసారవచనార్థంబు వేలదృఢంబుగావించియెఱుకగలిగినపురుషుండు తానై
సాయజ్యసిద్ధుండగుననియు నిశ్చయించి యాత్మనుసంధానంబుసేయుచు జనకునికై
వడి నాత్మజ్ఞానియై సుఖంబులనుభవించుచుండె నని పలికి మఱియు నిట్లనియె.

శా. నీలాభంబునువర్తలాకృతియుఁజిహ్వాభూతరాజీవపు
ష్టాలంకారముపార్శ్వచక్రముత్తిరేఖాంచస్తుభోపాంతమై
సాలగ్రామసమాకృతింబొడమిపూజల్ గాంచియచ్చుంగృహ
కిలుండైయనిరుద్ధమూర్తిరకలశ్రీలుంబాధశ్రేణికిఁ.

107

క. ధారుణిలోపలశ్రీమ, న్నారాయణునంశబొడమినయగుణములఁబెం
పారననిరుద్ధనామము, సాచంబునితలఁచునతఁడుసౌఖ్యముఁగాంచుకొ,

108

ఐ. అనియు నమ్మహాపురుషగుణంబులు గొనియాడి శుకమోగి పరిక్షిన్నపాలున కీట్ల నియె. 109

క. జననాథయిట్లునాచే, వినిపింపఁగఁబడినరసవివేకనిధానం
బనిరుద్ధచరిత్రమువ్రా, సినఁజదివినవినినరునిఁజెందుభుభంబుల్. 110

చ. అనివివరించినన్నదితుండయ్యెగరాలరుండంచునూతుండిం
పొనరఁగశౌనకాదులగుయోగివరేణ్యులతోడఁచెల్పినక
జనితేఘనప్రమోదరససంభృతమానసులైప్రియంబునక
వినుతులుచేసిరక్కఱకువేమటుమత్కృతిరాజ్యనాయకా. 111

క. ఈయనిరుద్ధచరిత్రము, శ్రేయస్కరమగుచునుజనజిహ్వగ్రములక
బాయకయాచంద్రార్క, స్థాయియగుచునుప్రసిద్ధిఁదనరుంగాతక. 112

మ. శయనీభూతేభుజంగసంగరజయశ్లాఘానిరాఘాటదై
ర్యయుతోత్తుంగవిహంగపుంగవతురంగారూఢదివ్యాంగపా
దయుగారాధకగోత్రభంగనిగమాంతజ్ఞానశుద్ధాంతరం
గయతివ్రాతముఖాబ్జనూతనవతంగామంగశాధిశ్వరా. 113

క. శ్రేంకారకింకిణీయుత, టంకారజ్యాలతానటచ్చాపజితో
ద్ధంకారసముఖివీరా, హంకారాసకలభూషణాలంకారా. 114

తోటకన్పత్తము.

మన్మథకోటిసమానవిలాసా, సన్ముఖనిర్జితచంద్రవికాసా
చిన్మయరూపవిశిష్టనివాసా, జన్మమయావహసద్గుణభాసా. 115

గద్య. ఇది శ్రీమంగళాచల నృసింహకృపాప్రసాద సంత్రాప్తవిద్యావైభవ కనుపర్తి
రాయనమంత్రితనూభవ సుజనహిత కృత్యనిత్యాబ్జయామాత్యప్రణీతంబైన యని
రుద్ధచరిత్రం బను మహాప్రబంధమునందు సభ్యంబును బంచమాశ్వాసము సమాప్తము.

ఆంధ్ర గ్రంథములు.

— వచన గ్రంథములు. —

ప్రతి 1-కి ర్పు. అ.

ఆంధ్రవచనభాగవతము, ద్వాదశ	
స్కంధములు, ఓకేసంపుటం9	0
„ మూడుసంపుటములు	10 8
ఆంధ్రవచనభారతము—	
„ ఆదిపర్వములు	4 0
„ ఆరణ్యపర్వము	4 0
„ విరాటోద్యోగపర్వము4	0
„ భీష్మద్రోణపర్వములు	4 8
„ కర్ణశల్యసౌప్తికస్త్రీపర్వ	
ములు	3 0
„ శాంతిపర్వము	5 8
„ అనుశాసనికము మొదలు	
స్వర్గారోహణపర్వము	
వరకుగల సంపుటము4	8
ఆంధ్రవచనవాల్మీకిరామాయణము,	
2 సంపుటములు (అచ్చు)	
ఆంధ్రవాఙ్మయచరిత్రసంగ్ర	
హము	1 12
ఆంధ్రకవిత్వచరిత్ర, బసవరాజు	
అప్పారావుగారిది	1 12
శ్రీగురుజ్ఞాన శ్రీరామమూర్తిగారి	
ఆంధ్రకవిజీవితములు	4 0
ఆరేబియన్లవైట్సుకథలు	1 4
న్యాయవిచారణ, ప్రహసనం	0 4
తులసీదాసురామాయణము	12 0
తిలకుగారిసెక్యూరిటీకేసు,	
ఉపన్యాసములు .	0 14

ప్రతి 1-కి ర్పు. అ.

ద్వాదశశోపనిషత్తులు, వచనం అచ్చు	
భారతరమణీమణులు, 1 భా॥0	12
డిటా రెండవభాగము	0 10
యజుర్వేదకథాసంగ్రహము0	8
శ్రీమహాభక్తవిజయము,	
నూతనము ద్రితము	8 0
నీతిచంద్రిక, చిన్నయసూరి	0 12
పంచతంత్రము, వచనము	0 12
నవనాథభక్తులచరిత్ర	2 8
నీతిరత్నాకరము	0 12
సంగ్రహరామాయణము	1 0
సంగ్రహభారతము	1 8
సంగ్రహభాగవతము	1 8
ప్రాచీనదేశచరిత్రలు	అచ్చు
పతివ్రతలచరిత్రలు	2 8
దక్కనుపూర్వకథలు	2 8
భోజునికథలు	0 8
హితోపదేశము, సులభశైలి0	12
భోజకాళిదాసకథలు, 1 భా॥0	12
„ 2 భా॥0	12
తెనాలిరామలింగనికథలు,	
జీవితము	0 6
సంస్కృతనాటకకథలు	2 0
దశకుమారచరిత్రము	2 0
మదనకామరాజుకథలు,	0 14

	ప్రతి 1-కి ద్వి. అ	
అడవిమల్లెలు	...	0 8
అధ్యాత్మ రామాయణము	...	1 8
* అనంతసింధుదము, ఛందోదర్పణము	...	2 0
అనిరుద్ధవరిత్రము, కనుపర్తి అబ్బయమాత్యప్రణీతము	...	0 10
* అప్పకవీయము, శ్రీ గిడుగు రామమూర్తిపంతులుగారివిమర్శతో నున్నది	...	5 0
అంబరీషోపాఖ్యానము, సటీక (భాగవతము)	...	0 6
అముక్తమాల్యద, (విష్ణుచిత్రియము)	...	6 0
అంజనేయదండకము, హనుమద్దండకము	...	0 2
అంధ్ర భాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివఱకుముద్రితమైన ప్రతులకన్న అన్నివిధముల బాగుగనున్నది		(అచ్చు)
శ్రీమదాంధ్ర భారతము, పద్యకావ్యము:—		
అది, నభావర్షములుగల సంపుటము	...	4 0
అరణ్యపర్వము	...	4 0
విరాటోద్యోగపర్వములు	...	4 0
భీష్మద్రోణపర్వములు	...	4 0
కర్ణశల్యసౌప్తిక స్త్రీ పర్వములు	...	అచ్చు
కాంతిపర్వము	...	"
అనుకాసనిక, అశ్వమేధ, ఆశ్రమవాస, మాసల, మహాప్రస్థానిక, స్వర్గారోహణపర్వములుగల సంపుటము	...	4 0
* కవికర్ణ రసాయనము, (మాంధాతభరిత్ర)	...	2 0
అంధ్ర భాషార్థ వము, అట్టబైండు	...	0 12
,, కాలికోదైండు	...	1 8
* కవినంశయవిచ్ఛేదము, అడిదము సూరకవిది	...	0 12
కవిరాజమనోరంజనము	...	1 4
కృష్ణరాయవిజయము	...	0 8
కుచేలోపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము)	...	0 6
డిటో గట్టుప్రభుకృతము	...	0 8
గజేంద్ర మోక్షము, సటీక, చక్కనికూర్పు	...	0 10
గయోపాఖ్యానము, రామనామాత్మనిది	...	0 12
గద్యపద్యసంగ్రహము	...	0 8

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

292, ఎన్ జేవీ, చెన్నపురి.

